

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL III

6 (24)

iunie

1968

lei 3

DIN SUMAR

- SENSUL PROFUND UMANIST AL MARXISMULUI
- ZIUA ÎNVĂȚĂTORULUI
- ANUL 1848 ÎN ȚĂRILE ROMÂNE
- ADEVĂRATA SUPERIORITATE
- PĂRINȚII ȘI VACANȚA ELEVILOR (ANCHETĂ)
- MOMENTUL PSIHOLGIC DE SÎMBĂTĂ DUPĂ-AMIAZĂ
- ACEL „PREA” CARE DEZECHILIBREAZĂ BALANȚA EDUCAȚIEI
- FRAȚII MAI MICI
- CEI MAI BUNI DINTRE CEI BUNI
- ECHIPAMENTUL DE EXCURSIE AL ELEVULUI

ÎN PAGINILE 8 — 11:

Ancheta: **CLIMATUL FAMILIAL — COPILUL DE LA 3-7 ANI**
Participă: Conf. univ. dr. R. PRIȘCU, conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU, lector univ. PANTELIMON GOLU, asistent univ. EMIL VERZA, dr. ION STANCIU, dir. adj. al Institutului de științe pedagogice, ELENA CRIVĂȚ, MARIA TAIBAN, ILEANA GHENGHEA, ȘTEFANIA OPRIȚĂ.

COPERTA

Desen de ANA ILIUȚ

ANUL 1848

ÎN

ȚĂRILE

ROMÂNE

Înăbușită încă din fașă în Moldova, Revoluția din 1848 a cunoscut o amploare deosebită în Transilvania și în Muntenia, marcând momentul readeptării conștiinței drepturilor și libertăților noastre sociale și naționale. Deși nevoit de împrejurări istorice vitrege să-și ducă existența divizat în trei formațiuni statale și trăind, precum în Transilvania, în componența unui imperiu a cărui politică de stat oficială era de-naționalizarea, sau, precum în Moldova și Valahia, sub dubla tutelă a Puterii Suzerane și a Puterii Protectoare, poporul din ambele părți ale Carpaților s-a ridicat, în numele libertății sale sociale și naționale, cu sentimentul deplin că cele trei provincii sînt ramuri din același trunchi și cu dorința arzătoare de a dobîndi slobozenia din afară și dinăuntru și de a împlini visul milenar: unirea tuturor românilor într-o singură țară. N-a fost dat însă atunci să se îplinească nici unul din idealurile pentru care se ridicaseră nevoiașii tîrgurilor și mulțimea de clăcași, pentru care luptaseră prin scris dar și prin faptă marii cărturari ai vremii: Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, I.H. Rădulescu, C. Negri, V. Alecsandri și alți oameni progresiști, ca viitorul domn Al. I. Cuza. În Moldova, petiționarii adunați în acel sfîrșit de martie 1848 în hotelul Petersburg din Iași, prea încrezători în vorbele lui Mihail Sturza, dar și pentru că nu reușiseră să facă părtașe ale mișcării mulțimile de obidiți ai satelor, au fost arestați și trimiși în surghiun. Pe capul frunțașilor revoluției s-au pus sume mari de bani pentru a fi prinși. De slăbiciunea mișcării revoluționare din Moldova și-au dat seama frunțașii ei în manifestul-program lansat mai tîrziu la Cernăuți. În Ardeal, politica perfidă a imperiului austriac, ca și lipsa unei viziuni clare a situației la unii frunțași ai revoluției maghiare au făcut ca, în loc să se unească împotriva dușmanului comun — Imperiul Habsburgic — toate popoarele asuprite să fie, dimpotrivă, împinse unele împotriva altora. Intervenția unor minți luminate ca Bălcescu de a se ajunge la o împăcare și conlucrare între Avram Iancu și Kossuth a venit mult prea tîrziu pentru a putea împiedica ireparabilul: revoluția maghiară a fost înfrîntă, iar Avram Iancu și mulțimea de iobagi români au putut constata încă o dată viclenia Curții imperiale. În pofida acestei desfășurări a revoluției, nefastă deopotrivă pentru revoluția română și maghiară, Marea Adunare a maselor populare românești de pe Cîmpia Libertății din Blaj, de la 3/15 Mai 1848, înseamnă un moment impresionant și hotărîtor în afirmarea drepturilor de viață liberă a românilor transilvăneni. Atunci a fost afirmată rîspicat dorința unirii cu celelalte provincii românești: „Noi vrem să ne unim cu Țara“.

În Muntenia, după un început furtunos, care numai în citeva zile a măturat șubreda alcătuire regulamentară și a silit pe Bibescu Vodă să ia calea rușinoasă a fugii, revoluția, ce-și fixase ca punct crucial emanciparea clăcașilor, va avea de înfruntat împotriva înverșunată a marii boierimi care va scoate din nou capul afară. Două încercări de răsturnare a guvernului ieșit din voința populară vor fi dejucate datorită devotamentului și jertfei populației bucureștene. Neînțelegerile din sinul revoluționarilor, în-

CONSTANTIN
DANIEL
ROSENTHAL

ROMÂNIA

trigile marii boierimi și, în final, intervenția brutală a armatelor străine vor face ca și mișcarea revoluționară din Muntenia să aibă aceeași soartă cu cea din Moldova. Capii revoluției vor fi și ei exilați. Idealul revoluționar n-a putut fi însă înăbușit și nici smuls din inima și mintea poporului. Lucrînd cu sîrg și răbdare, în împrejurări vrăjmașe, mai ales că după 1848 asupra Europei se abate un val contrarevoluționar, generația de la 1848 s-a apropiat pas cu pas de ceea ce a considerat că este marea ei datorie istorică față de poporul din mijlocul căruia se ridicase.

Folosind situația creată după războiul Crimeii și interpretînd una din stipulațiile Convenției de la Paris în sensul dorințelor unioniste exprimate de masele largi populare, patrioții moldoveni și munteni, participanți la revoluția din 1848, au realizat în chiar cursul vieții lor unul din dezideratele fundamentale ale programului căruia îi închinaseră anii generoși ai tinereții lor: Unirea celor două Principate. La început, acceptată de Puterile europene doar ca unire personală, Unirea va rezista atacurilor forțelor separatiste interne, ca și presiunii puterilor ostile noului stat român. Cu justificată dojană va spune Mihail Kogălniceanu în ședința din 9 februarie 1863 a Camerii celor care voiau să confişte pentru ei acest act fundamental: „Unirea Țara a făcut-o“. A urmat recunoașterea definitivă a Unirii și apoi au venit acele acte care s-au așezat la temelii statului român modern și pentru care Domnitorul Alexandru I. Cuza — care va plăti cu exilul devotamentul său față de clăcași — și sfetnicul său M. Kogălniceanu și-au înscris numele în inima și sufletul țaranului și poporului român: reforma agrară din 1864, precedată de secularizarea averilor mănăstirești, reforma învățămîntului, reforma electorală etc. Celor care ridicaseră sus steagul demnității și libertății sociale și naționale a poporului român, patrioților generației de la 1848 istoria le va rezerva rărul privilegiu de a realiza și independența statală în 1877. M. Kogălniceanu, în calitate de ministru de externe al Guvernului Român, va pronunța cu mîndrie în ședința Camerei din 9 mai 1877 ruperea ultimelor legături de vasalitate cu Poarta Otomană, neatîrîrea statală a României. Idealurile revoluției de la 1848 — atît pe plan național, cît și social — au fost înfăptuite în anumite împrejurări în care s-a cristalizat pac-

tizarea de clasă dintre moșierime și o anumită aripă a burgheziei române, înspăimîntată de pierderea privilegiilor de clasă: faimoasa „monstruoasă coalitie“. Această împrejurare nefastă țării și-a pus pecetea pentru multe decenii de acum încolo pe istoria contemporană a României și a ciuntit multe din marile înfăptuiri ale domniei lui Al. I. Cuza.

Idealul revoluției de la 1848 a fost preluat și dus mai departe de clasa muncitoare din România, de Partidul ei — Partidul Comunist Român. Insurecția națională de la 23 August 1944 a deschis astfel în istoria României contemporane prima pagină din noua eră socialistă. Urmașii callor și ucenicilor din atelierele mărunte ale mahalalelor bucureștene din 1848, care reprezentau primii muguri ai proletariatului român, conduc astăzi destinele României Socialiste. Năzuințele milioaneilor de clăcași, de a fi stăpîni pe pămîntul și pe rodul muncii lor, au devenit o realitate palpabilă. Urmașii celor împroprietați la 1864 sînt astăzi cetățeni liberi într-o țară liberă. Urmașii celor cărora revoluția de la 1848 le-a înscris pentru întia oară dreptul la instrucție școlară au astăzi în România Socialistă asigurată și garantată prin lege posibilitatea de a urma școli de orice grad, de a urca pe cele mai înalte trepte ale științei și culturii. Generațiile de astăzi, vîrstnici și tineri, au marea satisfacție de a vedea cum visul de aur al înaintașilor de a avea o țară liberă, independentă și înfloritoare sub raport social, politic, cultural și material, un popor stăpîn pe destinele sale, și România ocupînd un loc demn în familia popoarelor lumii, este o realitate vie.

Congresul al IX-lea al Partidului, Conferința națională din decembrie anul trecut, precum și recenta Plenară a C.C. al P.M.R. de la sfîrșitul lui aprilie 1968 sînt expresia certitudinii drumului nostru ascendent ca națiune socialistă, din care nimeni și nimic nu ne va putea abate. Partidul Comunist Român, asupra căruia apăsate destinele națiunii socialiste românești demonstrează prin politica sa de zi cu zi continuitatea de ideal social și național cu al generației de la 1848, a cărei măreață lucrare se află la temelii vieții poporului și statului român.

Așa cum sîntem considerați copii și la 40 de ani de către părinții noștri, rămînem elevi la orice vîrstă pentru cei care ne-au învățat să scriem și să citim.

În fața amintirii învățătorului nostru toți redevenim școlarii de altădată. Ne pierdem subit dezinvoltura de oameni maturi, vocea cea mai aspră se încălzește sub impulsul unor duioșii reținute.

devenit eliptică, pentru a înlesni comunicarea directă, rapidă. Dar încrederea cu care este rostit apelativul, imposibilitatea de a știrbi spusele „doamnei“ mă conving că micii discipoli o iubesc și o stimează nespuse de mult. „Doamna a spus...!“ „Nu e bine așa, altfel ne-a arătat la școală!“ Deci, nici un drept de apel din partea părinților în fața acestei statui însuflețite care

ZIUA

ÎNVĂȚĂTORULUI

Învățătoarea mea! Profesorul meu! Și fiecare sîntem dispuși să zugrăvim chipul celui care ne-a învățat pentru prima dată să scriem și să citim. Sau al celor care ani în șir ne-au nivelat asperitățile spirituale, supraviețuind cu înțelegeri și afecțiune împlinirea viitorilor cetățeni înțelepți și cinstiți.

Din caleidoscopul zilelor de școală rămînem doar cu câteva imagini, cele mai pregnante: o lecție care ne-a emoționat, o ispravă pedepsită aspru, o întâmplare în care am fost protagoniști. Dar aceste amintiri înviorate de culorile copilăriei și adolescenței sînt dominate de figura dascălului cel mai drag. Pentru el nu am fost niciodată un catalog de nume așezate în ordine alfabetică, sau o clasă de uniforme disciplinate, ci fiecare din noi o mică lume de care știa să se apropie cu tact și discreție.

Sentimentul nou pe care l-am încercat odată cu îmbrăcarea uniformei de elev ne stăpînește și acum, îmbinînd sfiala, nedumerirea, mindria de atunci. Prima întîlnire cu școala, cu răspunderea individuală, cea dintîi confruntare cu mica noastră personalitate, ne copleșesc. Recompunem figura răbdătorului institutor care a început să ne descifreze miracolul literelor și al cifrelor. Și din nou, a, b, c, sau 1, 2, 3, — își recapătă taina, iar autoritatea absolută a învățătorului ne apare tot atît de întregă.

Fetița mea îmi împărtășește impresiile pe care i le lasă fiecare zi de școală. Și nu mă miră că cea mai frecvent pomenită este „doamna“. E vorba de învățătoarea ei. Expresia a va rămîne pentru totdeauna

astfel în conștiința elevilor ei. Nu ni se pare deloc nefiresc, dacă alungînd anii care ne despart de micuța școlăriță, reconstituim prima noastră zi de școală și cele care i-au urmat.

Atunci am învățat să prețuim ceasurile de liniște pe care ni le dau cărțile, să frămîntăm magma cuvintelor pentru a ni le apropia, însuflețindu-le. Să nu crucificăm adevărul. Atunci am început să înțelegem că oamenii merită să fie iubiți pentru că poartă în ei plămăda luminii.

Am crescut. Dacă am ajuns Oameni e pentru că s-au investit în noi, de mici, valori incalculabile. E vorba, mai ales, de acel capital sufletesc care se poate palpa doar peste ani, cînd foștii copii s-au transformat în artiști ai profesiei pe care au îndrăgit-o.

Pentru toate astea rămînem recunoscători primului om care ne-a purtat de mîna pe tărîmul mirific al literelor și cifrelor și celor care, continuîndu-l, au dezghiecat mințile noastre, limpezindu-le pentru dezlegarea altor mistere ale științei sau artei.

Recunoștința este a poporului, a țării.

Sărbătoarea, intrată în tradiție, a Zilei Învățătorului este înfrumusețată printr-o nobilă semnificație: dovedește stima și grija partidului și a conducerii de stat pentru cadrele didactice și, în același timp, amintește educatorilor marea răspundere ce le revine în creșterea unor generații viguroase și entuziasate, care să iubească munca și să se dăruiască pentru apărarea patriei noastre.

În această zi, în care toți redevenim elevii de altădată, omagiul este unanim.

Valeria BACIU

SENSUL PROFUND UMANIST AL MARXISMULUI

În ziua de 5 mai s-au împlinit o sută cincizeci de ani de la nașterea lui Karl Marx, întemeietorul curentului de gîndire și al mișcării care îi poartă numele și care, exprimînd cerințele obiective ale dezvoltării istorice a societății în trecerea sa de la capitalism la comunism, reprezintă forța spirituală și materială în continuă creștere a contemporaneității.

Transformările sociale ale epocii noastre înlăptuite de mișcarea marxistă, sub steagul teoriei create de Marx și continuate de adepții lui, formînd un corp teoretic în permanentă dezvoltare, atracția pe care o exercită ideile generoase ale marxismului asupra milioane de oameni și influența sa incontestabilă asupra dezvoltării gîndirii științifice contemporane au făcut ca această aniversare să depășească sfera celor ce se consideră marxști, devenind un eveniment la care participă toate forțele progresiste din lume, toți aceia care construiesc noua societate sau luptă pentru ea, care au convins de superioritatea acesteia sau care năzuiesc spre înlăptuirea ei.

Ca acțiune socială, marxismul și-a dobîndit prestigiul prin transformarea radicală a societății în regiunile lumii în care a învins revoluția socialistă, eliberînd omenirea de exploatarea omului de către om, de asuprirea unei națiuni de către alta și deschizînd perspectivele trecerii la comunism; ca teorie, el a cîștigat atașamentul a milioane de oameni, deoarece maximismul nu se limitează la interpretarea realității, ci, prin dezvoltarea tendințelor legitime ale dezvoltării acesteia, anticipează modelul devenirii ei, dînd clasei muncitoare, forța înaintată a contemporaneității, nu numai o teorie și o metodă a cunoașterii realității, ci și o teorie și o metodă a activității practice de transformare a ei. El și-a dovedit eficiența, ca teorie, pentru că, subliniind rolul determinant al factorilor materiali, obiectivi, în dezvoltarea societății, a dezvoltat rolul însemnat al subiectivității, al inițiativei istorice a oamenilor, care transformă realitatea potrivit tendințelor obiective ale acesteia, pentru că, în centrul preocupărilor sale, marxismul a așezat omul, considerat în totalitatea relațiilor sale sociale create, în sensul că există și acționează în structuri sociale determinate.

Intrucît legile obiective nu se realizează fără activitatea practică a oamenilor și nici în afara ei, intrucît revoluția și construcția socialistă nu se pot înlăptui decît prin inițiativa oamenilor, marxismul scoate în evidență rolul factorului subiectiv, al activității partidului marxist, al statului socialist, al acțiunii de transformare a însăși conștiinței oamenilor, al educației.

Importanța acordată în gîndirea lui Marx educației, transformării conștiinței sociale, formării oamenilor potrivit cerințelor mersului înainte al societății, decurge din oglindirea justă a necesităților obiective ale dezvoltării sociale. În modelul anticipator al societății viitoare, creat de Marx și pe care ne străduim să-l realizăm toți aceia care trăim într-o societate socialistă, locul educației dobîndește o pondere deosebită, datorită caracterului conștient al construcției socialiste. Exprimînd cerințele formării și dezvoltării acestei societăți, principiile fundamentale ale educației formulate de Marx constituie un îndreptar neprețuit al activității teoretice și practice educative a statului socialist, a instituțiilor sale specializate, a familiei și societății socialiste în ansamblu.

Cerința dezvoltării integrale a personalității, ca scop al educației, exprimată de Marx, trebuie să stea, mai mult ca oricînd, la temelie procesului instructiv-educativ al învățămîntului socialist, precum și al educației prin familie și societate. Necesitatea educației politice, în sensul etimologic al cuvîntului, adică a formării unei personalități capabile să se adapteze diverselor condiții de muncă creatoare — și nu cum s-a interpretat greșit adesea, ca pregătire pentru mai multe meserii — formulată de Marx, își dezvoltă întreaga sa actualitate în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane. Aceleași împrejurări contemporane confirmă indicația lui Marx cu privire la cerința ca procesul instructiv-educativ să se axeze pe cunoașterea bazelor științelor, nu ca un dat, ci în evoluția tehnicilor, și a cunoștințelor, astfel încît oricare membru al societății să fie capabil să le aplice în cele mai variate domenii ale activității.

Transformările petrecute în lumea contemporană — și nu numai în cea parte a lumii care, sub steagul ideilor lui Marx, a construit o lume nouă — cer un om nou și statornicirea unor relații noi între oameni. Cei mai lucizi gînditori burghezi își dau seama că, în condițiile automatizării, relațiile sociale existente în societatea capitalistă constituie o frînă a dezvoltării sociale. Pe de altă parte, în lumea contemporană, în pofida împărțirii și a profundelor ei contradicții, se manifestă o strînsă interdependență. Pentru promovarea unor relații noi între oameni, cerute de dezvoltarea tehnicii contemporane, pentru înlăturarea relațiilor dușmănoase dintre state și popoare, este nevoie de educarea în spirit umanist a tuturor oamenilor, în spiritul umanismului propovăduit de Marx.

Gînditorii din trecut au formulat numeroase principii înaintate în problemele de educație. Spre deosebire de aceștia, elaborînd principiile educative enunțate, Marx a dezvoltat și condițiile reale ale înlăptuirii lor: transformarea revoluționară a vechii societăți și construirea societății socialiste. În aceasta și constă forța și eficiența ideilor sale privind educația, forța și eficiența întregii sale învățături.

Tudor BUGNARIU

Epitetul „superior“ cere neapărat precizarea „față de ce“, „față de cine“, cu indicarea criteriilor de judecare. Și, pentru că în domeniul psihic, intelectual, etic, reperatele generale se ramifică amănunțit într-un mare număr de cazuri particulare, calificativul presupune multă circumspecție, nuanțare, suplete, prăundere și responsabilitate.

Dacă aș fi prozator, aș putea relatea diverse cazuri grăitoare pentru caracterul, adesea contradictoriu, al acestei noțiuni și pentru înfățișările proteice pe care le îmbracă.

Că poet, sint, evident, mai înclinată spre formularea sintetică, spre cercetarea noțiunii din lăuntru ei, cu speranța că pierderea unei părți din coloritul anecdotic al vieții s-ar compensa, poate, prin apropierea de esența ei.

În primul rând, vreau să spun că exclud din termenul „superioritate“ orice accepție aristocratică, distanță, înghețată. Superioritatea nu se obține o dată pentru totdeauna, ca un titlu nobiliar, ci este un merit dobândit prin efort, individual și colectiv, în condiții de mișcare și confruntare permanentă, tinzând spre o desăvârșire posibilă.

Printr-o dotare personală, potențată de muncă și experiență, se ajunge, de pildă, la o indiscutabilă superioritate profesională. Dar chiar și ipostaza aceasta, atât de frecventă și de clară, se manifestă diferențiat. Astfel, orice profesie cuprinde o parte de tehnicitate și una de concepție. În acest sens, un savant se poate prezenta total spectacolar din punct de vedere al confecționării îndeminatice a unui obiect de utilitate imediată, dărsă contribuție fundamentală, prin ipotezele lui îndrăznețe, la o utilitate foarte spectaculoasă, de viitor și durată. De aceea, firește, superioritatea lui nu o vom stabili prin comparație cu un profesionist al

ADEVĂRATA SUPERIORITATE

abilității practice, ci cu cei care fac o muncă asemenea lui. Am înșirat aceste observații elementare și evidente, numai pentru că am asistat, nu o dată, la confuzii, la înțelegeri înguste, la desconsiderarea reciprocă nejustificată dintre producătorii de „obiecte“ și producătorii de „idei“. Desigur, în planul concretului, calificarea profesională este mult mai ușor de stabilit, pe baza unor indici verificați, cantitativi și calitativi. În domeniul abstracțiilor, operația e dificilă, mai ales că recunoașterea valorii lor și confirmarea lor de către viața necesită, deseori, un timp lung. Același judecător suprem și imparțial — Timpul — este cel care consfințește și valoarea operelor de artă, profunzimea, perspectiva, frumusețea lor. Aici, constatarea superiorității unui artist asupra altuia este și mai dificilă, întru cât indicii de apreciere sînt nespuse de misterioși, iar obiectivitatea și subiectivitatea, sudate aproape inextricabil.

Dar, oricît am fi de convingși de superioritatea profesională a cuiva, încă nu e suficient pentru a-l considera un „om superior“. În această denumire, se includ calități morale, de

mentalitate, de comportare civică etc. Amestecul lor dă chimia aparte a unei personalități, dar nu cred că e de conceput absența totală a nici unuia din elementele menționate. Depistarea și analiza lor se face, fără îndoială, în funcție de anumite concepții despre lume.

Astfel, umanismul nostru înțelege „superioritatea“ ca pe o formă dinamică de calificare multilaterală, pe un fond generos, luminat de un ideal nobil. Atributele morale și ideile înaintate nu pot lipsi din conținutul acestei noțiuni.

„Superioritatea“ te distinge, dar nu pentru a-ți oferi privilegiu egoiste, pentru a te izola, ci pentru a te angaja mai adînc și mai eficace într-o cauză obștească. Superioritatea nu constituie un impas, ci o deschidere la marea cea mare.

De asemenea, trebuie considerate și formele în care ea se manifestă. Dacă e însoțită de trufie sau dispreț, superioritatea devine dubioasă și esența ei se turbură. Un anume simț realist ne impune să pricepem că putem fi superiori cuiva în anumite privințe, după cum acela ne poate fi superior în altele. Dacă m-aș hazarda pe scara riscantă a unor gradații și mai fine și aș încerca să decid între două „superiorități“, aș alege-o, personal, pe aceea care îmbină armonios spiritul creator cu finuța etică. Prin „spirit creator“ nu înțeleg numai facultatea de a produce obiecte sau idei, ci și „relații“. Contribuția la bunele relații între oameni este un înalt act creator.

Oricum, pentru noi, noțiunea de „superioritate“ e profund democratică în substanța ei. Accesul spre ea este deschis tuturor și răstribuirea ei în toți, nu numai posibilă, ci și necesară.

Nina CASSIAN

FAMILIA ȘI VIITOAREA PROFESIUNE

Pentru cunoașterea influenței pe care o are familia în alegerea viitoarei profesii de către tineretul școlar am întreprins o investigație în rîndul elevilor din clasele a VIII-a și a XI-a de la mai multe școli, al studenților anului I de la Institutul pedagogic din Galați și al părinților elevilor din clasele de sfîrșit de ciclu. 320 de elevi au fost solicitați să răspundă la următoarele întrebări: — V-ați ales viitoarea profesie? — Care este atitudinea părinților față de alegerea pe care ați făcut-o? — Cum vă ajută părinții în cunoașterea profesiei alese și în pregătirea pentru munca de viitor? Întrebări asemănătoare cu firești deosebiri de formulare au fost adresate și celor 153 de studenți chestionați.

Am participat, de asemenea, la ședințele cu părinții organizate pe clase, în care au fost abordate probleme cum ar fi: Cînd trebuie să-și aleagă elevul viitoarea profesie? Care este rolul părinților în rezolvarea acestei probleme? Cum trebuie să fie pregătit elevul pentru alegerea profesiei etc.

O primă concluzie care se desprinde din investigațiile noastre este aceea că părinților, în majoritate covârșitoare, nu le este indiferent ce profesie își va alege fiul sau fiica lor. Intercsul pe care îl manifestă ei în această direcție este însă diferit.

Cei mai mulți arată o preocupare activă, acordînd copiilor ajutor în cunoașterea propriei personalități, precum și în cunoașterea multilaterală a profesiei pentru care ei optează. Numeroși elevi (21% din cei de clasele a VIII-a, 26% din cei de clasele a XI-a și din absolvenții de liceu) relatează că și-au ales profesia sub influența directă a părinților, exercitată prin sfaturi, convorbiri despre diferite profesii, recomandarea și procurarea unor cărți și reviste cu informații despre profesia de care este atras copilul etc. Alteori această influență se exercită în mod indirect. Dragostea părinților pentru propria profesie se transmite și copiilor. De altfel 7,8% din cei chestionați sînt hotărîți să-și aleagă profesia mamei, a tatălui sau a unor rude apropiate.

Cazurile de dezacord al părinților față de opțiunea copilului reprezintă 12,7%. De cele

A COPILULUI

mai multe ori împotrivirea părinților apare atunci cînd elevii, dar mai ales elevele, sînt atrași superficial de profesii la „modă“, pentru care nu au aptitudinile necesare.

Mai grave sînt cazurile de nesocotire, pe nedrept, a unor pasiuni justificate ale copiilor, impunerea cu forța a unor profesii ce nu-i atrag. Asemenea situații dovedesc o lipsă de tact și de respect față de personalitatea adolescentului.

Unii părinți privesc orientarea profesională drept o muncă de moment, de campanie, dau propriilor lor copii îndrumări de felul acesta: „Mai întii termină școala și apoi poți să te gîndești la alegerea drumului în viață“, „Dacă o să înveți bine o să te dau să înveți mai departe“.

Asemenea părinți scapă din vedere faptul că orientarea școlară și profesională a elevului nu este un moment unic, izolat al activității educative, că ea trebuie să fie un proces continuu. Opțiunea pentru o profesie este rezultatul unei îndelungate munci de influențare și orientare a copilului de către cei în vîrstă.

Din răspunsurile pe care le dau elevii la cea de a treia întrebare a chestionarului am putut desprinde că mulți dintre părinți (33%) se preocupă de familiarizarea școlarelor cu profesia pentru care aceștia optează, se străduiesc să activeze interesele lor profesionale, indemnîndu-i să-și lărgească orizontul științific în legătură cu domeniul profesiei lor. În acest sens elevii sînt indemnăți să participe la unele activități în afară de clasă și de școală (cercuri, simpozioane, activități artistice și sportive). Alteori părinții înlesnesc copiilor vizitarea unor întreprinderi sau instituții unde aceștia pot să cunoască mai bine specificul profesiei spre care se simt atrași.

Este necesar să arătăm totuși că, deși bine intenționați, unii dintre părinți, în sfaturile pe care le dau copiilor, se ghidează după aspecte exterioare, nesemnificative ale profesiei, alții pornesc numai de la avantaje de ordin economic etc. Asemenea părinți sînt

preocupați numai de problema „ce va fi“ copilul lor și nu se gîndesc la celălalte aspecte ale problemei „cum va fi“ — care fără îndoială, este cu mult mai important decît primul.

În munca de pregătire a tineretului școlar în vederea alegerii conștiente a drumului în viață se impune o prezentare realistă, multilaterală a profesiunilor. Este necesară dezvăluirea atît a laturii romantice, a satisfacțiilor sufletești și a bucuriilor pe care le provoacă profesia respectivă, cît și a răspunderii și a cerințelor impuse de societate față de ea, a calităților și aptitudinilor necesare pentru practicarea ei.

Unii dintre părinți, de altfel destul de numeroși (14,3%), consideră că alegerea profesiei este o problemă strict personală. În consecință, cred ei, orice ajutor din partea adulților este de prisos. Fără îndoială că într-o problemă atît de importantă cum este alegerea profesiei viitoare răspunderea personală a elevului nu poate fi ignorată. Este tot atît de adevărat însă că elevul nu poate fi lăsat să se frămînte, să se zbată singur pentru rezolvarea acestei probleme majore pentru viitorul lui.

Să nu uităm că alegerea profesiei ridică o serie de probleme pe care elevii singuri nu sînt în stare să le rezolve. Ei nu pot să înlăture contradicția care apare uneori între dorințele lor subiective și posibilitățile de care dispun pentru a îmbrățișa o anumită profesie.

Subliniind răspunderea ce revine părinților pe această linie, nu trebuie să uităm că familia reprezintă un factor care trebuie el însuși îndrumat, pregătit în problema educației copiilor în general și în cea a orientării profesionale, în special. Se impune o mai intensă propagandă pedagogică pe tema orientării profesionale, desfășurată de către fiecare școală, de fiecare profesor, de către Editura didactică și pedagogică, al cărui plan s-ar putea completa cu cărți și broșuri despre cele ce au de întreprins părinții pentru buna orientare școlară și profesională a copiilor.

Lector univ. A. BARNA
Galați

Eleve fruntașe la învățătură din clasa a II-a B, Școala generală nr. 23, București, împreună cu învățătoarea lor Eugenia Pirvulescu.

V A C A N Ț Ă M A R E

În decursul anilor, ca urmare a măsurilor luate de partidul și statul nostru pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de învățatură și de viață ale elevilor, vacanțele școlare au dobândit o semnificație din ce în ce mai importantă în sistemul muncii educative. Organizarea lor a devenit o frumoasă tradiție, ale cărei temelii sunt deopotrivă dorința de a ocroti copilăria și preocuparea de a-i procura bucurii, interesul pentru sănătatea fizică și morală a școlărilor. Taberele, excursiile, drumețiile, marșurile turistice, competițiile sportive, jocurile distractive, ca și petrecerea timpului în aer liber, în complexul factorilor naturali reconfortanți, contactul cu frumusețile naturii, ale patriei — s-au statornicit de mult în practica activităților estivale cu elevii. Pentru organizarea lor statul și partidul nostru acordă anual sume ce se ridică la zeci de milioane de lei.

Pe fondul tradiționalei preocupări de a organiza mai bine vacanța copiilor, activitatea de anul acesta se înfățișează cu aspecte noi, inițiative și măsuri care vor asigura cuprinderea mai largă a copiilor în acțiunile sezonului cald, vor spori diversitatea mijloacelor de recreare și reconfortare, eficiența lor instructiv-educativă. Creșterea răspunderii inspectoratelor școlare în rezolvarea problemelor școlii are ca efect o și mai intensă valorificare a posibilităților locale de cuprindere a copiilor în activitățile de vară specifice, crearea în județe a unei rețele proprii de tabere și colonii, baze turistice, corespunzătoare necesităților reale, asigurarea mai deplină a bazei materiale: mobilier, cazarmament, material cultural, sportiv etc.

Ca urmare a măsurilor luate pe plan local și central, anul acesta stau la dispoziția copiilor numeroase tabere în cele mai pitorești locuri ale țării, departe de zgomotul „de fond” al orașelor, de agitația vieții cotidiene. Astfel, peste 108.000 de elevi și preșcolari se vor odihni

în taberele și coloniile organizate de către inspectoratele județene în timpul verii. Mai mult de 13.000 de școlari vor merge în taberele organizate pe litoral. Un deosebit succes instructiv-educativ vor cunoaște taberele pe interese și aptitudini care vor grupa aproximativ 11.000 de copii în colective omogene din punct de vedere al preocupărilor lor. Beneficiarii bogăției de valori pe care o vor conține activitățile în aceste tabere, vor fi — cum este și firesc — membrii cercurilor artistice din școli generale, licee și școli profesionale, ai cercurilor și cenacurilor literare, finaliștii concursurilor de literatură, matematică, fizică, chimie, ai concursurilor pe meserii, membrii colectivelor de redacție ale revistelor școlare etc. Activitatea din aceste tabere va fi încununată de concursuri și festivaluri ce vor pune în valoare cele mai frumoase performanțe și vor purta denumiri sugestive ca: „Aripile argintii” (aermodelism), „Cupa Delfinul” (înot), „Festivalul tinerelor speranțe” (sport), „Ex terra 68” (radio și electrotehnică), „Ținere condeie” (literatură), „Lumea copiilor” (artă plastică), „Grație și armonie” (gimnastică artistică), „Roza vânturilor” (orientare turistică) ș.a.

Experiența din anii trecuți a arătat că printre activitățile de vară cele mai gustate de elevi vor fi excursiile, drumețiile, marșurile turistice. Pentru asigurarea efectului optim al excursiilor și drumețiilor, este necesar ca profesorii și părinții să țină seama cu strictețe de particularitățile de vîrstă și chiar individuale ale elevilor. Copiii din clasele mici (I—IV) să fie duși în excursii locale — de 1—2 zile sau cel mult județene de 3—5 zile; cei din clasele V—VIII vor putea merge în locuri mai îndepărtate din cadrul județului, vor putea trece și în județe limitrofe, iar tinerii din clasele IX—XI, respectiv XII, și anii I—III ai școlilor profesionale și ai liceelor de specialitate vor putea face ex-

cursii interjudețene de circa 5—10 zile. Firește, pedagogii și personalul sanitar care au răspunderea organizării acestor acțiuni, vor avea grijă să nu fie luați în excursie copii bolnavi, care nu rezistă la efort susținut, să fie asigurate cele mai bune condiții igienice, de hrană, de cazare, de securitate, programul să corespundă nivelului de pregătire și intereselor specifice vârstei, să nu se repete itinerariile cunoscute.

Nu e cazul să mai demonstrăm oportunitatea măsurii de a folosi în excursie și corturile (bineînțelese, în condiții favorabile, care să nu periclitizeze sănătatea copiilor). Instalarea corturilor ca și întreaga gamă a îndeletnicirilor autogospodărești implicate de viața în aer liber, constituie o mare atracție pentru copii și în același timp un mijloc eficient de șlefuire morală, de cultivare a modestiei, a spiritului tovărășesc, de întraajutorare, de obișnuire cu unele asperități, de care confortul vieții din familie îl scutește în general pe copil.

Școala și familia, ca principali factori de educație, și răspunzătoare de organizarea vacanței, se vor interesa îndeaproape și de conținutul zilelor în care copiii nu sînt plecați din localitate, în tabere, colonii etc. Ele se vor orienta mai ales spre activitățile în aer liber. Joaca, sportul, întrecerile de tot felul, serbările cîmpenești, reuniunile și carnavalurile, serile literare, șezătorile, focurile de tabără, alături de acțiunile patriotice de înfrumusețare a orașelor și satelor, de îngrijire a monumentelor etc. — vor putea oferi copiilor, pe intervale mari de timp, odihna activă necesară pentru armonioasa lor dezvoltare fizică și morală. În același timp, audierea și vizionarea emisiunilor educative de radioteleviziune, elaborate pentru copii și tineret, vizionarea filmelor avizate pentru elevi, a pieselor de teatru, vizitarea muzeelor aduc o contribuție deosebit de valoroasă la îmbogățirea cunoștințelor științifice și tehnice ale școlărilor, la ridicarea nivelului lor de cultură generală, la educarea lor patriotică, moral-cetățenească.

În organizarea vacanțelor școlare, atribuțiile familiei cresc considerabil. Timpul liber pe care îl petrece copilul alături de părinți are o durată mai mare decît cel pe care îl poate organiza în vacanță școala împreună cu organizația de pionieri sau U.T.C. și alți factori de educație. De aceea, apreciem că nu este de loc lipsită de importanță îndrumarea metodică a familiei cu privire la felul cum să-i antreneze pe copii în acțiuni cu un conținut cit mai interesant și atractiv, cit mai eficient din punct de vedere educativ.

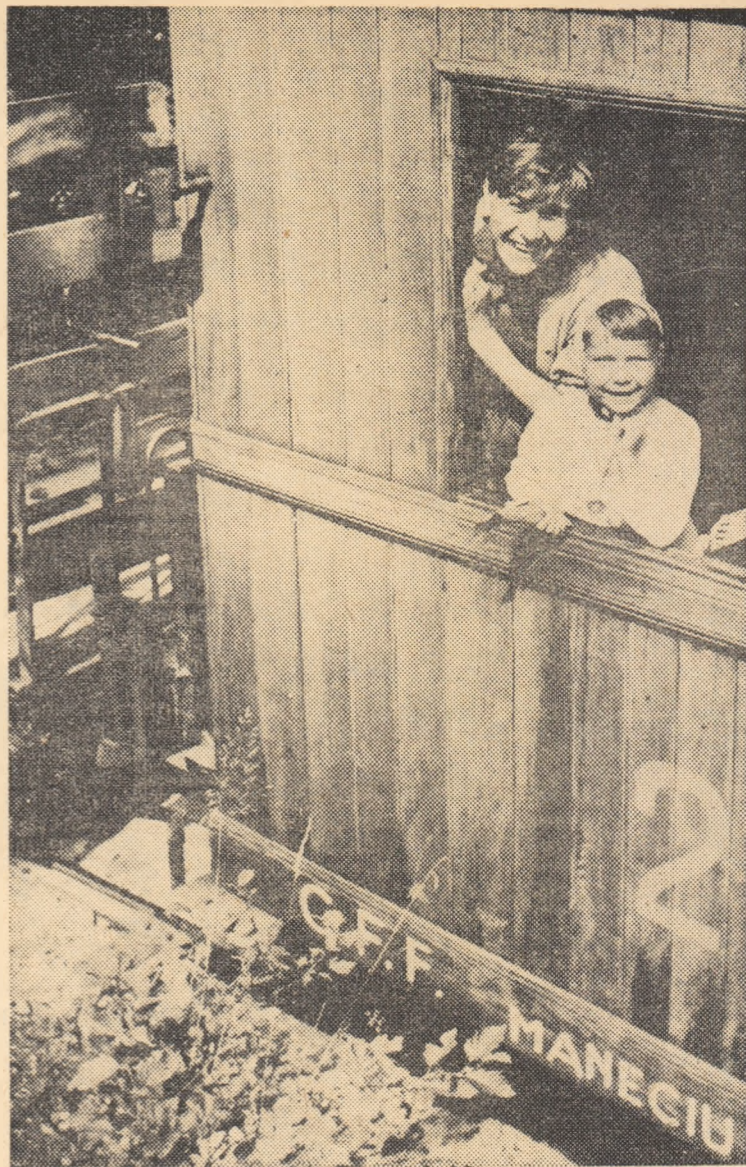
În funcție de particularitățile de vîrstă ale elevilor, regimul de muncă și odihnă elaborat de părinți pentru timpul vacanței trebuie să acorde un loc mult mai mare decît în perioada anului școlar jocurilor în aer liber, călirii organismului copilului prin folosirea rațională a factorilor naturali: apa, aerul, soarele. Atît la orașe, cit și la sate, părinții să antreneze elevii în efectuarea treburilor gospodărești, în realizarea unei ambianțe estetice, plăcute în locuință, în grădina casei părintești. Pentru copiii din mediul rural, este deosebit de utilă atragerea acestora alături de părinți și la munci agricole potrivit puterilor lor fizice.

De asemenea, alături de școală, familia va folosi timpul vacanței pentru dezvoltarea universului spiritual al copilului, prin contactul direct cu opere de valoare din literatura patriei și universală, cu cărți de literatură științifică, cu cărți care oglindesc trecutul de luptă al poporului, al clasei muncitoare, al partidului. În acest scop, părinții pot stimula copiii să folosească fondul de cărți al bibliotecilor publice, al căminelor culturale, al școlilor, al caselor de cultură.

Atmosfera în care copilul petrece cele aproximativ trei luni de vacanță — acasă, în tabără sau în acțiunile organizate de școală, trebuie să fie veselia, exuberanța copilărească. Jocul, cîntecul și voia bună, optimismul tonic, caracteristic tineretului nostru, să fie fondul întregii activități de vară, pe care educatorii se străduiesc să-o facă cit mai bogată și mai frumoasă.

PĂRINȚII ȘI VACANȚA ELEVILOR

— ANCHETĂ —

Avem la ora actuală în țară aproximativ 3.500.000 de școlari și, desigur, vacanța acestora nu poate fi ocupată numai cu activități organizate de colectivele didactice. Rămân zile și săptămâni pe care elevul și le petrece în afara școlii, adică acasă, alături de frați, surori, părinți. Astfel că în „organizarea vacanței” este nu mai puțin hotărâtor ceea ce întreprinde familia pentru recrearea copilului. Interlocutorii noștri au subliniat că în lunile de vară răspunderea părinților sporește. Într-o anumită măsură ei vor fi nevoiți să-i suplinească pe profesori, având grijă să ofere copilului ocupații care să-i facă vacanța odihnitoare, agreabilă și, în același timp, educativă.

Organizare, dar fără canoane rigide!

La întrebarea „Cum organizați vacanța fiului dumneavoastră?” un părinte s-a arătat nedumerit. „S-o organizați... Pentru ce?” Inutil să insistăm în a demonstra cât de greșită este o asemenea concepție.

„O vacanță care să deconecteze cu adevărat și să asigure o evoluție normală, ne-a spus profesoara emerită *Maria Săulescu*, directoarea Liceului „Ion Creangă” din București — nu se poate reduce doar la una — două forme de petrecere a timpului, abordate și acelea la întâmplare, pe baza inspirației de moment. Ea presupune un *complex de activități*, gândite în raport cu particularitățile de vîrstă și individuale ale copilului”.

„Ne vom feri să-l obosim pe copil cu o avalanșă de activități. Nu mai puțin obositor și ineficient se dovedește un program sărac, monoton, sau alcătuit după gustul oamenilor maturi propune prof. *Maria Tăbăreanu* de la Liceul „Unirea” din Tg. Mureș. Căci, „aparținînd școlarilor, vacanța trebuie să concorde cu gusturile beneficiarilor ei direcți — a subliniat inv. *Toma N. Petre*, de la Școala generală din comuna Benghești, județul Gorj. De aceea, între două activități la fel de recreative și educative, vom alege pe cea preferată de copii nu de noi, părinți; îi vom conduce discret, cu tact, spre cele mai folositoare dintre ele”.

Organizarea vacanței de către familie nu trebuie confundată cu un program silnic, excesiv ce ar îngrădi copilului libertatea de a-și manifesta energia, elanul, entuziasmul.

Coralia Petricu, chimistă, din București crede că „elevul în vacanță nu se va simți în largul lui, dacă se va izbi tot timpul de canoane rigide, de un program osificat, dacă îl întîmpinăm mereu cu interdicții ferme cînd este vorba să-și aleagă mijloacele de recreare”.

Și totuși, un regim de viață

Cerința formulată în mod expres de către pedagogi — vacanța să aparțină cu adevărat copiilor — nu presupune încălcarea normelor — obligatorii pentru orice om — ale unui trai

rațional și sănătos. Dar „mulți copii — observă tovarășa *Taisia Tambrea*, funcționară, mamă a doi școlari, din Rîmnicul Vilcea — văzîndu-se eliberați de grijile școlii, obișnuiesc să doarmă sau să stea în pat pînă spre orele prînzului să mănînce pe apucate ș.a.m.d. Evident, asemenea libertăți se soldează cu pierderi pentru sănătatea și pentru buna lor dezvoltare. Pentru mine, personal, organizarea vacanței de vară a început prin revizuirea și adaptarea regimului de viață al băieților mei la noile condiții, specifice etapei cînd «nu e școală». Ca și în perioada cursurilor, ei se culcă, se scoală și mănîcă la ore fixe. Sint atentă să doarmă cît se cuvine, să se hrănească în cantități suficiente. Spre deosebire de etapa frecventării cursurilor, acum, în vacanță, le-am permis să împingă ceva mai tîrziu — cu circa o oră — deșteptarea și stingerea. Cum eu și soțul meu sîntem salariați și nu putem să-i supraveghem direct tot timpul zilei, le-am făcut și un mic program scris, cu orele la care au de îndeplinit obligațiile lor curente”.

Jocul, excursiile și celelalte bucurii ale zilelor de vară...

Vacanța mare reprezintă un prilej de recuperare a forțelor fizice și psihice cheltuite de-a lungul celor opt luni de cursuri, un prilej de eliberare din încețarea emoțională specifică activității școlare, o pauză binevenită în ritmul de viață al elevului. Pedagogia judică o sumedenie de ocupații care pot relaxa, odihni și împropăta mîntea, pot reda proceselor psihice, suplețea și vigoarea, asigurînd dezvoltarea în continuare, armonioasă a școlarului.

Între acestea, jocul, îndeletnicirea cea mai plăcută copiilor, prezintă deosebite avantaje

în procesul recreativ-educativ. Jocul odihnește, reconfortează și totodată este o excelentă școală prin care copilul este ajutat să perceapă lumea, să-i cunoască legile, învață să trăiască în colectiv și să se conformeze cerințelor lui, fiind supus unui permanent exercițiu de îndeminare, de atenție, voință, gândire.

„Părinții, ne-a asigurat tovarășa *Maria Popovici*, casnică, din Suceava — ar fi foarte bucuroși să găsească în ștandurile librăriilor broșuri cu sugestii de jocuri, care ar putea fi organizate în cadrul familial, atît în aer liber (în curte, grădină sau în excursie), cît și în cameră”.

Profesorul *Constantin Tudose*, de la Liceul „Nicolae Bălcescu” din București, recomandă părinților: „În vacanță se poate organiza o activitate sportivă și distractivă foarte antrenantă chiar în curtea sau în spațiile libere din jurul caselor. Cu puțină muncă din partea părinților, ajutați bineînțeles și de copii, se pot instala aici coșuri pentru baschet (normal sau mini-baschet), scări și bare fixate de zid pentru cățărare, se pot amenaja mici terenuri de volei, handbal sau fotbal, gropi cu nisip pentru săriturile în lungime și înălțime, leagăne, balansoare etc.; în holurile mai spațioase ale clădirilor, sau chiar în curte, pot fi plasate mese de ping-pong și șah; ar fi foarte bine dacă elevii ar dispune și de mingi (nu numai pentru jocul la perete, dar și din cele pentru volei, fotbal etc.), de haltere mici și mijlocii, de extensoare ș.a.”

„În blocurile mari, în care dragostea pentru sport adună laolaltă copii din mai multe familii (și aceasta nu e deloc rău) — ne-a spus ing. *Teodor Lucian* din Craiova — e bine ca jocurile să fie supravegheate (eventual prin rotație) de cite o persoană matură, cu oarecare experiență în acest domeniu. Și mai bine ar decurge lucrurile dacă de ele s-ar ocupa un comitet de părinți, ad-hoc, supraveghînd comportarea copiilor cu

PĂRINȚII ȘI VACANȚA ELEVILOR

prilejul competițiilor, învățându-i noi jocuri și preocupându-se de întreținerea și dezvoltarea bazei materiale“.

„Terenurile de sport, cel puțin din Capitală, sînt în număr insuficient, în comparație cu cerințele, și pe ele sînt admiși numai cei înscriși în asociațiile sportive. O vină poartă și edilii orașului, care rezervă prea puține spații pentru joc, considera dr. *Ileana Brumușescu* de la Liceul „Gheorghe Lazăr“ din București. De ce nu se organizează, pentru copii, terenuri de joc în aer liber, fie chiar sub egida unui club, unde, plătindu-se o taxă minimă de intrare (ca la patinoarul „23 August“ să zicem), copiii să se joace în voie și... sub supraveghere?“

Un sondaj pe care l-am făcut în rîndurile mai multor părinți a scos în relief preferința masivă pentru excursiile de tot felul. Unii intenționează să-și ia copiii în călătorii mai mari. „Vara aceasta dorim să întregim excursia din anul trecut, cînd am vizitat o parte din sudul țării — ne-a spus ing. *V. Simion* din București. Vom merge să vedem locurile cele mai frumoase din Moldova, oprindu-ne la Bicaz, Vatra Dornei etc.“. „Dorința mea și a fetiței mele este să vizităm în vacanță Delta Dunării și Moldova — ne-a comunicat Maria Marinică din Tg. Mureș. „Vom merge în circuit pe ruta București, Brașov, Alba-Iulia, Deva, Craiova, Caracal București“, și-a propus *F. Pîrvănescu* din București. Planuri similare și-au mai făcut — ca să mai cităm cîteva interlocutori — Marin Moraru din Suceava: „Intenționez să-mi iau băiatul într-o excursie mai mare, pe trasee ardelenene“; *F. Roth* din Brașov: „Vom face excursii în Munții Făgărașului“; *Lako Victoria*, com. Tobal, jud. Mureș: „Îmi voi duce fetele să vadă Clejul, iar pe cea mai mare într-o excursie mai lungă, pe litoral“.

Mulți părinți se gîndesc și la excursii mai mici, de maximum o zi, în jurul localității, la plimbări în natură și drumeții.

Valoarea fiecărei excursii crește dacă educatorul îi atrage atenția elevului asupra plantelor, insectelor, formelor de relief înfîlinate, ajutîndu-l să le observe, să urmărească fenomenele ce se petrec sub ochii lui, să-și noteze constatările și concluziile, obișnuindu-l totodată să caute frumosul și să-l guste. „Eu arăt și discut întotdeauna cu fetele mele — ne-a spus tovarășa *Antoaneta Brătescu*, președinta comitetului de părinți de la Liceul „Ion Creangă“ din București — lucrurile deosebite, interesante, noi pentru ele, locurile pe care le vedem împreună“.

„Vacanța poate fi folosită cu succes și pentru desfășurarea unei pasionante munci de cercetare a portului local, a cîntecului, a jocului, a limbii, a obiceiurilor, a arhitecturii, a trecutului istoric“ — sugera pe bună dreptate tovarășul *Mihai Ianculescu* din Timișoara.

Îmbogățirea colecțiilor de timbre, albumelor de vederi, insectarelor, ierbarelor, alături de alte indeletniciri ca pictura, învățarea instrumentelor muzicale, arta fotografică — toate încadrate într-o atmosferă senină de veselie și exuberanță tinerească — vizitarea muzeelor, vizionarea filmelor, pieselor de teatru, programelor T.V. etc. pot, de asemenea, ocupa în mod plăcut și instructiv o bună parte din timpul liber al zilelor de vară.

„Un indispensabil tovarăș de vacanță este cartea — ne-a spus prof. *Larisa Șerdean*, directoare adjunctă la Școala generală nr. 11 din București. De altfel, noi, profesorii, simțim imediat la lecție, dacă, peste vară, școlarul n-a pus mîna pe o carte săptămîni întregi: el citește greoi, se exprimă greșit, are un vocabular sărac. Lectura îmbogățește vorbirea, puțința de exprimare a copilului, bagajul cunoștințelor, îi stimulează gîndirea, fantezia, îl ajută să cunoască mai bine viața. Este recomandabilă și în vacanță «citirea organizată», adică la ore potrivite (mai ales ziua), fără prelungiri iraționale, cu creionul și caietul de note în mînă. Cititul în pat, la orizontală, preferat de unii, dăunează vederii și te împiedică să faci note de lectură“.

„Copilul să nu citească tot ce-i cade în mînă — a obiectat tovarășa *Antoaneta Brătescu*. În vacanță, vom veghea ca fiii noștri să-și facă timp, în primul rînd, pentru cărțile recomandate de școală, cele care sînt pentru vîrsta lor. Personal, explic fetelor mele de ce nu e bine să citească o carte care nu este pentru ele. Evident, ca să pot face aceasta, trebuie să citesc eu mai întîi cartea — și o fac!“.

Prilej de a cultiva sentimentul utilității

Este bine cunoscută dorința copiilor și tinerilor de a fi folositori societății, colectivului din care fac parte. Zilele vacanței mari trebuie să le ofere și prilejuri de a trăi sentimentul utilității, al împlinirii datoriei față de societate.

Instrucțiunile Ministerului Învățămîntului cu privire la vacanță cer școlilor să lase elevilor timp suficient pentru a participa, alături de părinți, la activitățile specifice lunilor de vară, la munca patriotică. În cadrul gospodăriei există, de asemenea, o mulțime de treburi, în care ajutorul băieților și fetelor nu este de neglijat — menținerea ordinii, întreținerea curățeniei, aprovizionarea, prepararea mesei, confecționarea unor obiecte mai ușoare, pentru casă, pentru jocul fraților mai mici sau chiar al lor. Este de la sine înțeles că folosirea abuzivă a copilului în indeletnicirile casnice duce la secătuirea forțelor lui, cu toate consecințele ce se vor resimți mai ales la redeschiderea cursurilor.

„Vacanța“ corigentului și repetentului

Cei mai mulți părinți interpretează neînduplecat eșecul școlar al corigentului și repetentului, ca o consecință exclusivă a comodității, nepăsării. Dar un elev poate uneori rămîne corigent sau repetent din multe cauze exterioare voinței lui, de exemplu, din pricina lacunelor mai vechi în pregătire, a stării sănătății, a solicitărilor exagerate în treburile casnice, a unor situații conflictuale din familie ș.a.m.d. Și chiar dacă școlarul a dovedit mai puțin stăruință și interes în însușirea cunoștințelor, el încheie totuși șirul zilelor de școală cu un anumit grad de oboseală. Așa încît, orice elev are nevoie de odihnă și recreare după închiderea cursurilor. Greșesc, firește, părinții care îi lipsesc pe fiii lor de beneficiile vacanței — drept pedeapsă pentru insuccesul la învățătură sau din dorința de a-i vedea pregătindu-se fără răgaz pentru anul școlar următor.

„Normal ar fi — ne-a spus prof. *Lucia Birnea*, directoarea Școlii generale nr. 12 din București — ca elevului corigent să-i fie lăsat un timp (în funcție de vîrstă, de particularitățile individuale etc.), pentru a se libera de grijile specifice etapei de frecventare a cursurilor. După 1 iulie, familia (cu avizul profesorului) va insera, în programul lui zilnic de odihnă și recreare, sarcinile impuse de pregătirea examenului“.

Vacanța repetentului este puțin deosebită de aceea a corigentului; el nu are examene de susținut. În schimb, are goluri multe de recuperat și, de aceea, în programul său de vară — din care nu vor lipsi distracțiile — vor căpăta o importanță deosebită activitățile cu caracter instructiv (lectura, jocurile de domeniul matematicii, fizicii, vizitarea muzeelor, la nevoie exercițiile de scriere etc.), care îi vor da un plus de pregătire, ajutîndu-l ca în toamnă să se alinieze fără dificultate la ștutul pe care îl ia întreaga clasă.

„Experiența mai multor ani de cercetare a afectivității, ne-a spus *Elena Popescu* — *Solomon*, cercetătoare la Institutul de psihologie al Academiei — mă îndreptățește să afirm că elevul trăiește emoțional puternic tot ce se leagă de persoana lui, în mod direct sau indirect. Orice atitudine cotată de unii ca *indiferență* (în cazul că ea nu constituie un simptom

al unor forme de schizofrenie, ca rezultat al dezagregării personalității), nu este decît o reacție mai mult sau mai puțin adecvată la solicitările de viață. Copilul normal nu rămîne corigent din indiferență față de școală, el aberdează această indiferență ca o reacție, uneori de apărare, în fața acuzațiilor ce i se aduc, fără a se ține seama de cauzele obiective care l-au împins la eșec“.

De aceea, a-i spune mereu corigentului sau repetentului că este un incapabil, un leneș, că își face părinții de ris, a-l pedepsi pentru aceasta să nu iasă din casă toată vara, să se îmbrace cu costumul cel mai uzat, a-l ține într-un climat torid de amenințări, de sentințe și etichetări dureroase — cum se mai obișnuiește în unele familii — înseamnă a-l supraîncorda emoțional, a-l dezgusta de studiu și a pregăti terenul pentru un nou eșec școlar.

Atenție la copiii debili!

Vacanța copiilor anemici sau în stare de convalescență prezintă unele particularități distincte, ei neavînd posibilitatea să abordeze orice activitate, dată fiind starea sănătății lor. Dr. *Ileana Brumușescu* recomandă pentru copiii din această categorie mai puțină lectură (numai în zilele ploioase, cînd sînt nevoiți să stea în casă). În schimb, insistă asupra plimbărilor tonifiante în aer liber, în soare. „E contraindicat să-i oprim pe acești copii de la joacă, să le interzicem orice fel de sport. Anotajul, înotul, voleiul etc., bineînțeles, fără abuzuri de durată, le sînt chiar foarte necesare. De o deosebită importanță pentru această categorie de elevi este schimbarea mediului de viață. Atunci cînd părinții își aleg stațiunea sau perioada în care vor să-și petreacă concediul, ar fi bine să aibă în vedere și prescripțiile medicului școlar în privința copilului lor.“

Vara, după părerea mea, ne-a spus în continuare dr. *Ileana Brumușescu*, gimnastica medicală nu este recomandabilă, deoarece se desășoară, de obicei, în camere închise, iar copiii au nevoie de aer, de mult aer curat.

Și, în încheiere, o propunere. Se întîmplă ca un elev, bolnav în timpul anului școlar, să aibă nevoie de tratament, de îngrijire medicală și după închiderea cursurilor. Dar cabinetele medicale își încetează activitatea pe timpul vacanței; elevii respectivi sînt transferați circumscripțiilor sanitare din raza în care domiciliază. Dar la aceste circumscripții, care sînt foarte aglomerate, elevii sînt consultați și tratați destul de superficial. N-ar fi mai bine ca organele competente să înființeze o policlinică școlară pe Capitală în care, pe timpul verii să fie detașați, prin rotație, medicii de la cabinetele medicale școlare? S-ar evita în felul acesta multe neajunsuri, iar copiii ar putea fi ținuți sub observația medicului. Cu aceeași atenție, ca în timpul anului școlar“.

Pentru buna orientare a familiei în privința sarcinilor ce îi revin după închiderea cursurilor, multe școli au organizat conferințe și discuții cu părinții, dîndu-le indicații concrete pentru vacanța mare. Așa cum s-a arătat în aceste adunări, este de datoria fiecărui părinte măcar acum, la început de etapă, să ia legătura cu dirigintele clasei, cu profesorii de specialitate și să ceară sfatul în privința celor ce sînt de întreprins în familie pentru petrecerea lunilor de vacanță în mod plăcut, recreativ, instructiv și educativ.

Stela PREDESCU,
Dimitrie RACHICI

momentul psihologic de sîmbătă după-amiază

Este îndoielnic ca în condițiile vieții moderne omul și-ar mai putea păstra sănătatea psihică și fizică (dacă ele ar putea fi dissociate) fără o odihnă specială duminică. Ca să se odihnească, omul trebuie să-și creeze odihna, paradox ce exprimă o realitate profundă, și anume că ceea ce numim odihnă este ceva ce trebuie produs de om ca orice alt produs, ba chiar cu mai multă cheltulă de pricepere și imaginație. Zic imaginație, pentru că de vreme ce societatea și-a asumat răspunderea organizării raționale a celor șase zile din săptămîna, cea de a șaptea rămîne la latitudinea individului. Iar de randamentul muncii individului de luni pînă sîmbătă răspunde în bună măsură tocmai aceasta a șaptea zi, duminică. Iată, deci, că duminică nu este o zi lipsită de responsabilitate socială, cum s-ar crede. Duminică este o zi plăcută adulților, ca și copiilor. Plăcută, pentru că e liberă și libertatea ține de cele mai adînci resorturi ale ființei omenești; fapt pentru care nu putem (și nici nu avem dreptul) să reprobăm manifestarea bucuriei cu care e așteptată. Duminică este parcă anume dată pentru a încerca forțele de organizare și planificare ale fiecărui individ. Dar dacă o privim diferențiat, putem constata că nu este egal de plăcută pe toate porțiunile ei de timp, că, de pildă, dimineața este mai plăcută decît după-amiază, în care omul începe să trăiască cu gîndul la a doua zi, cu programul de lucru al săptămîinii viitoare. Lărgind analiza, putem constata că mai plăcută decît duminică sau cel puțin egală cu ea este după-amiază de sîmbătă. Într-o anchetă întreprinsă pe această temă în rîndul unor studenți și elevi am putut constata preferințe pentru sîmbăta în proporție de 45% (față de aceeași proporție pentru duminică). Cu un acut simț al nuanțelor, copiii au mărturisit de nenumărate ori preferința pentru sîmbăta după-amiază; „pentru că nu am lecții de făcut”; „pentru că mîine e duminică”; „mă scol mai tîrziu, mă joc...”; „pentru că — zic unii copii pe la 10—12 ani — mîine — voi spune că este duminică, și repede va trece, dar azi e altceva, azi aștept numai să vină, e în viitor și-i mai plăcut așa”. „Sîmbăta după amiază”, spun studenții, pentru că „mă culc seara fără grija zilei de mîine”.

Duminică este savurată așadar încă de sîmbăta după-masă, cînd ea există numai virtual, trăită mental, fie ca un țărîm liniștit, ca o oază de voieșie și degajare, fie ca o posibilitate de satisfacere liberă a unor gusturi personale: lectură, observarea naturii, contemplație, jocuri, excursii, plimbări.

Mă gîndesc, în acest context de idei, că momentul psihologic deosebit al anticipării mentale a duminicii, sîmbăta după-amiază, poate fi fructificat de părinți în mod foarte ingenios. A trece indiferenți peste acest moment, a nu răspunde unei stări psihice receptive foarte propice înseamnă a lăsa să ne scape posibilități de influențare educativă. Dacă sîmbăta părinții se lasă la voia întîmplării, pradă unei comodități, lipsiți de preocupări și perspective, copiii vor face aidoma, în felul lor: se vor juca la întîmplare, vor visa lenes la ziua de mîine, pradă impulsurilor momentului. Se va crea chiar obiceiul degustării senzației de oboseală, aducătoare de stări astenice, transmisibil prin imitare. Dacă însă părinții privesc cu înțelegere starea psihică a copiilor sau, și mai bine, dacă o trăiesc și își pun stringent problema: ce facem mîine?, întrebarea va mobiliza la răspuns concret pe toți membrii familiei, făcînd să intre în joc corelate active. Se pot formula atîtea soluții cîte se întrezăresc la un moment dat; soluțiile propuse de copii trebuind să fie privite cu aceeași seriozitate ca acelea date de adulți.

Cîte nu se pot face duminică? Se poate merge la teatrul de păpuși sau la grădina zoologică, la o expoziție de pictură sau într-o excursie în împrejurimile orașului, se poate face lectură sau se poate ajuta la pregătirea mesei (în special fetele, dar nu numai ele)... Gama e nesfîrșită și optarea pentru o soluție ține de interese, gust, preferințe, imaginație. Important este ca opțiunea făcută să fie clar motivată copiilor și, eventual, însoțită de un proiect de perspectivă pentru duminicile viitoare, cînd alte posibilități ar putea fi mai bine realizate. Motivarea împede poate preveni apariția unor manifestări de capricii sau încăpăținare, iar luminarea unei perspective va determina neîndoielnic stări afective tonice, pe de o parte, și va contribui la formarea unei obișnuințe de planificare, pe de altă parte.

Este bine ca o dată făcută alegerea, părinții să fie consecvenți hotărîrii luate și să se treacă la pregătirea executării ei, în care pregătire fiecare membru al familiei să aibă de îndeplinit anumite sarcini bine stabilite și cu termene fixate dinainte (cumpărături, controlul și pregătirea

echipamentului, accesorii...). Pregătirea va fi cu atît mai complexă, cu cît acțiunea proiectată e mai însemnată, în sensul ieșirii din obișnuit (drumeția, excursia sînt cele mai potrivite căi de relaxare, cel puțin pentru anotimpul cald; nu întîmplător în lumea occidentală s-a statornicit obiceiul week-end-ului, care deconectează pe individ din circuitul obișnuit).

Deci, de la simpla visare, nu lipsită de plăcere bineînțeles, dar cu limitele de eficiență ale oricărei visări, se poate ajunge la o activitate a organismului și o tonalitate afectivă pozitivă cu mai mare valoare în refacerea forței de muncă. Să nu uităm că duminică poate deveni uneori o zi îngrozitor de lungă și plictisitoare, o zi în care se ascut și culminează anxietățile, în care se accentuează negativismul și încăpăținarea copiilor. Totul depinde de cum o organizăm. Copilul nu cunoaște comoditatea. Aceasta este mai curînd o trăsătură întîlnită la adult. Curiozitatea copilului este nelimitată și pentru a și-o satisface e dispus la orice experiențe noi. E nevoie însă ca părinții să i le propună și să le organizeze mai întîi, să i le sugereze numai, cînd acesta va fi în stare să le organizeze independent, și să le supravegheze cu discreție. Se cunoaște din practică euforia copiilor în preajma unei călătorii sau excursii, euforie determinată de așteptarea noului, neobișnuitului. Nici nu-și dau suficient seama părinții cîtă importanță are pentru copil un drum la munte, prin sate, ori o masă luată la stîna sau la cabană, ce reprezintă pentru copii cunoașterea unor noi moduri de comportare, a unor oameni noi, a unor condiții aparent mai vitrege, dar atît de reconfortante. Depinde în bună măsură de părinți ca de la visare să se declanșeze o reacție în lanț: euforie, curiozitate, convingeri, atitudini, idealuri... Cu cît gama va fi mai vastă, cu atît copilul va deveni om mai complet și mai profund. Ca să nu mai vorbim de avantajele fizice ale unor asemenea acțiuni.

Momentul trăirii cu anticipație a zilei de mîine va fi folosit pentru educarea capacității de planificare a activității, prin proiecția mintală a zilei următoare. Treptat, se va forma chiar obișnuința acestei proiecții mintale; copilul va simți nevoia de a trăi în viitor, capacitatea sa anticipativă va crește. Și acesta este un aspect prin excelență omenească. Adăgiul: „Trăiește clipa următoare” poate fi la fel de însemnat dacă nu și mai însemnat decît unanim recunoscutul: „Trăiește clipa prezentă”!

Corina HRIȘCĂ
asist. univ.

Institutul pedagogic de 3 ani
Baia Mare

CONSTANȚA
CRIȘAN

"PUNGUȚA
CŪ DOI BANI"
(Tapiserie-lină)

ACEL „PREA“
CARE
DEZECHILIBREAZĂ
BALANȚA
EDUCAȚIEI

Desen de
ANA ILIUȚ

Moderatie, echilibru, tact — cuvinte de un supărător echivoc atunci cind apare necesitatea aplicării lor concrete la procesul educativ. Oare cîți părinți știu să urmeze — consecvent — hotărul dintre „prea mult“ și „prea puțin“?... Ce-i prea mult — strică; ce-i prea puțin — de asemenea. Cit de „temperate“ trebuie să fie „sancțiunile“ pe care un părinte le aplică fiului sau fiicei sale? Ce cantitate din uriașa disponibilitate de afecțiune este bine să se reverse asupra copilului, pentru a nu-l transforma într-un răsfățat? Vom încerca, deci, să ne limităm la semnalarea unor greșeli educative majore și destul de frecvente, pentru a solicita cititorului interesat acel tact despre care se vorbește atît.

— *Darnici* — Dumnealui — într-un post bine retribuit — se plinge că nu-și mai poate controla copilul: „Și doar i-am pus la dispoziție totul, domnule! Nu i-a lipsit nimic... Aveau mai mulți bani decît au alți copii, la vîrsta lui... nu i-am refuzat nimic... Și acum...“

Acum Dănuț (cum s-a obișnuit să-i zică familia și după ce i-au dat tutelele) știe să spună „cumpăr“ și „vind“ în toate limbile portului și vine acasă o dată cu zorile, de la restaurantul „Zorile“, duhînd ca un butoi. Vîrsta — 19 ani; ocupația — să-i zicem „liber profesionist“, dacă tot se ocupă cu comerțul ilicit.

De mic, „băiatul tatii“ îl tapă pe „bătrînul“: *dă-mi... vreau... cumpără-mi...* și nu i se refuza nimic. Dimpotrivă, capriciile erau preîntîmpinate de îndatoritorul părinte, care îl aproviziona (din proprie inițiativă) cu ceea ce se cheamă „bani de buzunar“. Cînd purta pantaloni scurți, „buzunarele“ erau mai mici; acum... „babacu“ n-o mai scoate la capăt cu pretențiile feciorului.

În fond, ce se aseedea sub șuvoiul acesta al „banilor de buzunar“? Nimic altceva decît o mare indiferență și o uriașă comoditate a părintelui, care își „cumpăra“ liniștea.

„Nu i-am mai dat bani — spunea tatăl — și s-a apucat să vîndă obiectele de valoare din casă. Culmea este că o face pe față, fără să se ascundă și rizînd ori de cite ori îl admonestez“. Nu vrem să facem caz de necazul nimănui, dar efectele acestei educații mercantile ne aduc aminte de celebrul „Ce semeni, aia culgi...“.

— *Camarazi* — Sensul cuvîntului „camarad“ este luat aici ca exclusivitate, și nu se opune necesarei autorității paterne (sau materne) subminînd-o. Să luăm un exemplu și să fim discreți în ceea ce privește persoanele „implicate“ în cazul respectiv! Autenticitatea faptelor va fi garantată de similitudinea cu alte cazuri, de care — desigur — își va minti fiecare. Deci:

Tatăl, marinar, își tratează fiul ca pe un „coleg de punte“, discutînd de la egal la egal (chiar prea de la egal...) chestiuni care duc intimitatea pînă acolo unde ar trebui să înceapă jena. Distanța între apelativele „tată“ și „măi“ se micșorează pînă la dispariția totală. Participă, împreună, la o serie de „șotii“ pentru care, evident, unul dintre ei este necopt încă.

„Infuzia“ prematură de maturitate se dovedește dăunătoare: precocitatea se transformă în obrăznicie; intimitatea în complicitate...

Copilul neagă dreptul părintelui la îndrumare, de vreme ce sînt „camarazi“, și — deci — egali... Într-o bună zi (tot ca între „camarazi“), ridică mina asupra tatălui și îl lovește.

Cauza? Copilul a fost lipsit de anumite structuri indispensabile vîrstei, de sentimentul ocririi de către părinți, al securității în fața vieții. A fost „dopat“ și i s-au incredințat prematur niște „aripi“ pe care — din păcate — nu l-au învățat cum să le folosească. Așadar, niciodată nu va putea zbura... Tatăl i-a propus fiului camaraderia, dar nu și-a dat seama că îi propune ceea ce avea deja sau ar fi putut avea cu ușurință — un prieten — lipsindu-l de ceea ce îi era strict necesar: un adevărat părinte.

— *Ambițioși și îngăduitori* — Sînt cunoscute cazurile acelor tați abuzivi care „n-au avut mijloace să urmeze Politehnica“ și îi tirăsc pe nefericiții copii (dotați pentru muzică sau pentru cu totul altceva...) din examen în examen, pînă la completa epuizare. Un asemenea om — ajuns maestru după titanice eforturi, handicapate de lacunele în instruire — ne spunea: „Am visat să fiu profesor sau inginer; să calculez, să proiectez, să construiesc... N-am avut posibilitatea să-mi realizeze visul, dar o voi face acum, prin fiul meu. El trebuie (un „trebuie“ apăsător), trebuie să devină ceea ce nu am putut deveni eu!“

Fără să-și dea seama, acest om era un egoist: încerca să-și satisfacă — prin „mandatar“ — propriile visuri neimplinite, propriile ambiții. Pur și simplu nu voia să știe pentru ce domeniu era dotat copilul său, hotărîndu-i, aprioric și irevocabil, destinul.

La examenele de admitere în învățămîntul superior, fiul a forțat zadarnic — timp de 3 ani — porțile diferitelor facultăți tehnice. În al patrulea, a reușit; în al cincilea... a rămas repetent.

Mulți părinți vor ca odraslele lor să urmeze cursuri secundare, apoi superioare. Unii își molestează progeniturile pentru că s-au lăsat întrecuți la învățătură de „mototolul lui Popescu“.

„Adică, ce? — își certa o vecină copilul. Tu ești mai prost decît ala? De ce să fie el primul?...“

...E, desigur, bine să stimulăm ambiția copiilor, dar este absurd să le impunem propria noastră ambiție orgolioasă, să-i suprasolicităm ca pe niște cai de curse.

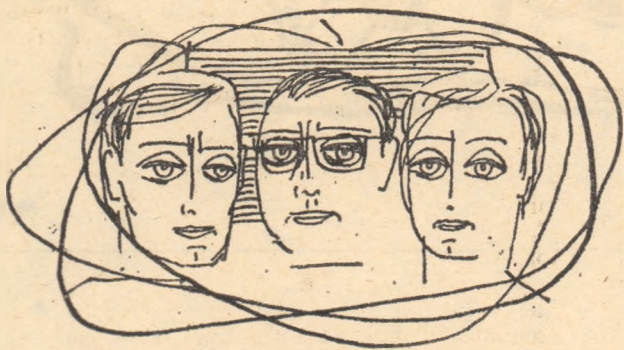
Uneori, se poate cădea în greșeala opusă. Nu puțini sînt părinții care fac următorul raționament: „Sărmanul micuț! De ce să-l plictisim cu toate chestiile astea? Să-l lăsăm să trăiască fericit, să profite de copilărie... De altfel, vom fi întotdeauna în spatele lui, ca să-l ajutăm“. Și astfel se ajunge la situația în care mama face compuneri și tatăl rezolvă probleme, astfel se ajunge de la suprasolicitare la desolicitare, pînă în momentul în care respectivii părinți au revelația greșelii săvîrșite și își dau seama că au un copil total nepregătit pentru viață. Atunci, însă, este cam tîrziu. Terenul de influență nu mai este atît de „fertil“ și intervențiile se lovesc de obtuzitatea răsfățată a „micuțului“. Acesta riscă să rămînă „băiatul tatii“ pînă la adinea bătrînețe...

Excesele de orice natură, acel PREA care dezechilibrează balanța educației (într-un sens sau altul) pot fi evitate. Camaraderia, generozitatea, exigența, ambiția — trebuie dozate cu mare atenție, întrebunțate cu moderație și discernămint.

EUGEN VASILIU
Constanța

ANCHETĂ

COPILUL DE LA 3 LA 7 ANI

Conf. univ. dr. R. PRIȘCU,
decanul facultății de pediatrie — București:

SĂ CUNOAȘTEM TRĂSĂTURILE PSIHO-SOMATICE ALE COPILULUI

Fiecare perioadă a vârstei copilăriei prezintă particularitățile sale, care trebuie să fie bine cunoscute, atât de familie, cât și de cei ce vin în contact cu copiii în afara familiei (educatori, personal medical etc.).

Pentru familie, educatori și medic, la fel de importantă este și cunoașterea trăsăturilor specifice fiecărui copil.

Una din perioadele în care numărările influențe ale mediului modelează corect sau vicios conformația psihică a copilului este cea de după vârsta sugarului până la școală (antepreșcolar și preșcolar). În perioada antepreșcolară, comparativ cu primul an, procesul general al creșterii este mai puțin accelerat; acum însă copilul își dezvoltă funcțiile motorii, începe să meargă și prin aceasta pornește la cucerirea spațiului din jurul său, lărgindu-și, în același timp, posibilitatea de cunoaștere a lumii exterioare, direct pe calea simțurilor; concomitent se dezvoltă și limbajul. O dată cu descoperirea cuvintului potrivit, el pătrunde și în esența obiectelor și fenomenelor, în semnificația lor, exprimată prin denumire. Cu ajutorul vorbirii și al cunoașterii directe pe calea simțurilor este posibilă dezvoltarea treptată a gândirii.

Acest proces complex de dezvoltare, cu naivitățile reprezentărilor, cu setea de cunoaștere, fac din copilul antepreșcolar un copil plin de drăgălășenie și farmec.

În această perioadă imitația la copil este foarte activă; i se dezvoltă, de asemenea, viața afectivă și o dată cu dezvoltarea merului, copilul face primii pași spre independență și autoservire. A-

ceastă dezvoltare nu este numai cantitativă, nu se adaugă numai noțiuni noi pe lângă cele vechi, ea se adâncește, copilul își însușește noțiunea de spațiu, de timp, intenționalitate („pentru ce?... de ce“, întreabă el), apare și conștiința eului propriu, punindu-se bazele personalității.

După vârsta de trei ani, crește treptat capacitatea de apreciere a faptelor sale și ale altora, clasificându-le în bune și rele, permise și nepermise. Concomitent, se dezvoltă imaginația, percepția, memoria, se formează gândirea, ceea ce permite preșcolarului să-și combine într-un fel nou o serie de reprezentări. Din aceste motive, în această perioadă rodesc mugurii buni sau răi ai deprinderilor elementare de comportare („cei 7 ani de acasă“). Greșelile de educație săvârșite în această lungă perioadă pot avea urmări nedorite asupra copilului și-i pot determina comportarea lui viitoare.

Necunoașterea nevoilor fiziologice, ale dezvoltării somatice și psihice ale propriului copil determină concepții greșite în mintea multor părinți. Unii socotesc obligațiile lor elementare față de copil o operație comercială, așteptând din partea acestuia să le înapoieze prin „ascultare“, recunoștință“ contravaloarea eforturilor lor materiale, ignorând prin aceasta obligațiile lor firești, elementare.

Alți părinți greșesc acordând prea multă „ocrotire“ copilului lor și îl împiedică prin aceasta să se dezvolte liber, corespunzător vârstei lui. Uneori această „ocrotire“ exagerată este generată de dorința ascunsă a unor mame de a prelungi nepotrivit vârsta

Fiecare vîrstă a copilului își are propriile ei trăsături, propriile ei legi. A le cunoaște e cea dintîi obligație a omului matur. Educația nu e posibilă fără continua adaptare a educatorilor (părinți, cadre didactice etc) la psihologia infantilă, la lumea copilăriei. Copilul se dezvoltă aparent din el însuși. În realitate, din ceea ce a absorbit din mediul ambiant, (ca planta din sol și din aer) hrana, căldura, dar și substanțele de natură spirituală din care se hrănește mediul ambiant însuși. Copilăria, acest versant înflorit al vieții pe care-l urcă omul, e o vîrstă de elaborare efervescentă și de construcție fundamentală, uneori dificilă, a personalității umane.

În numărul din februarie, revista noastră s-a ocupat de importanța mediului familial în primii doi ani de viață ai copilului.

În numărul de față, sub titlul general „Climatul familial“, abordăm perioada cuprinsă între trei și șapte ani, numită și perioada copilăriei mici. Am căutat să distingem trăsăturile psihosomatice cele mai însemnate ale acestei perioade de răscruce, cum o numesc specialiștii, din viața copilului. Ca și în ancheta anterioară, pe baza prezentării științifice a particularităților amintite, ne-am îndreptat atenția spre munca educativă care poate fi întreprinsă de către familie — și la această vîrstă a copilului — factorul educativ hotărîtor.

Marea plasticitate în procesul învățării și în formarea deprinderilor la vîrsta preșcolară reliefează și mai mult rolul familiei și al culturii în general ca factori educaționali. Cei șapte ani de acasă răsfrîng, în definitiv, universul social al copilului văzut prin prisma familiei.

Intervențiile unor specialiști și părinți în dezbaterile de față vor contribui, sperăm, la optimizarea procesului educațional săvîrșit de familie.

mică a copilului și a-l considera ca un „bebeluș“ pînă la vîrste mai mari, iar altelei această autocrație se manifestă și în schimbarea unor roștii naturale și bine stabilite, exemplu fiind acele mame care își poartă și își îmbracă băieții ca pe fetițe.

Necunoașterea nevoilor fizice și afective ale copiilor determină pe unii părinți să „frusteze“ copilul lor de un drept pe care acesta îl are și pe care părintele este obligat să-l satisfacă. Atmosfera caldă de familie, afecțiunea tatălui, duioșia mamei sînt elemente indisecabile modelării psihice a copilului. Deosebit de periclitati sînt copiii torturați moral de consecințele despărțirii părinților. Ei pierd sentimentul de siguranță, deoarece centrul vieții lor, care este casa părintească, s-a distrus. Ei caută afecțiunea și căldura pierdută la străini. Întreaga dramă a destrămării unei căsnicii mutilează caracterul acestor copii, care, pentru a cîștiga bunăvoința părinților despărțiți, pot deveni mincinoși, ipocriți.

Adesea copiii au turburări pentru care părinții consultă medicul

și nu o dată se întîmplă ca acesta să constate la un copil cu dureri abdominale și dureri de cap existența unor conflicte familiale.

O deosebită influență atît în sensul educativ pozitiv, cît și în sens negativ o are puterea exemplului. Copilul își formează un model din tatăl lui, din mama lui, din educatorii lui; deci, toți aceștia trebuie să nu uite acest lucru. În această perioadă copiii imită adulții din jurul lor și uneori copiază manifestări ale acestora, ca izbucniri bruște de minie, manifestări impulsive, capricii etc. Altelei copiază atitudini mai complexe, ca necinstea, minciuna, aprecierile negative asupra cunoștințelor. În procesul educativ al copilului preșcolar, puterea cea mai mare o are exemplul și mai puțină eficiență au explicațiile, pe care el nu le înțelege.

Diversitatea aspectelor vîrstei copilului, ritmul viu al schimbărilor în cursul dezvoltării lui, posibilitățile mari de a influența pozitiv, de a modela personalitatea sînt suficiente motive care să explice marile satisfacții ale celor ce reușesc în această operă.

Conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU: PREȘCOLARUL ȘI UNIVERSUL SĂU

În luna martie 1968 a avut loc un colocviu internațional cu privire la activitatea creierului, colocviu efectuat sub egida UNESCO, la care au participat numeroși fiziologi și psihologi, printre alții P. Greco, J. Eccles, Miller, Minikovski, Elkoni. Cu acest prilej s-a pus în evidență, încă o dată marea plasticitate în învățare a vîrstelor mici și rolul foarte mare

al mediului de cultură și educație, caracterul ireversibil al achizițiilor psihice dobîndite la vîrstele copilăriei.

Perioada preșcolară sau perioada celei de a doua copilărie (3—7 ani) se caracterizează prin înzestrarea copilului cu instrumente de adaptare la perimetrele cele mai semnificative ale veacului nostru. Copiii se joacă de-a „ședințele“, de-a „școala“, de-a „tre-

nul și avionul“, de-a „uzina atomică“ sau de-a „zborul cosmic“. Eterogenă și epizodică, fragmentară și uneori neclară, observația copilului scrutează lumea, oamenii, natura și obiectele și, trecând prin temperatura catalizatoare a jocului, le fixează în dimensiunile personalității. Jocul străbate copilăria de la un capăt la altul, reflectând și proiectând caracteristicile unei adevărate explozii de dezvoltare, specifică mai ales perioadei preșcolare.

Pe planul general al conduitei, aspectele sînt multiple și provin din restructurarea experienței de satisfacere a trebuințelor sub imperativul cerințelor de independență. Copilul preșcolar își cucește dreptul de a se îmbrăca, dezbrăca, încălța, de a se servi singur. Cînd i se refuză aceste drepturi, protestează puternic... apoi cu timpul... poate ceda, și, conform unor legi foarte severe ale dezvoltării, va deveni „cel ce cere“.

Deoarece dorințele, activitatea, curiozitatea și aspirațiile copilului cresc aproape exploziv, apare o oarecare tensiune între dorințele și cerințele lui și mijloacele încă puține și nesigure de a le satisface, ceea ce creează o nouă condiție de dezvoltare la care conduita se reglementează în planul motivațional, volițional și intelectual în căutarea de soluții de rezolvare și de depășire a dificultăților prin mijloace proprii sau prin atragerea adultului care să colaboreze sau să faciliteze material sau moral satisfacerea dorințelor. În această ordine de idei, copilul preșcolar poate să se joace cuminte în colțul lui, pentru că i s-a promis că dacă stă cuminte va fi dus la circ. Tot în același context, el se va simți prost dacă va primi o răsplătire oarecare deși nu a fost cuminte.

Pe planul intelectual apar câteva aspecte interesante. Curiozitatea față de denumirea obiectelor, proprie copilului de 2—3 ani, se atenuiază mult, în schimb crește necesitatea de a pătrunde în universul înconjurător mai adînc. Interesul față de aspectele de cauzalitate și finalitate se intensifică, concentrîndu-se în întrebări ca: „de ce?“ și „cum?“ Răspunsul la aceste întrebări îl ajută pe copil să reconstituie treptat pe plan in-

Lector univ. dr. PANTELIMON GOLU:
GÎNDIREA ȘI LIMBAJUL LA COPIL

Baza dezvoltării vorbirii și gîndirii preșcolarului rezidă în acțiunile și relațiile specifice acestei vîrste. Observarea unor fenomene simple — ale naturii și ale vieții sociale — participarea la viața familiei și a grădiniței, jocul și practicarea unor ocupații organizate deter-

terior universul exterior și să se instituie în planul intelectual *optica finalității și a cauzalității*. În același timp, cantitatea foarte mare de experiență, de cunoaștere acumulată, permite să se cristalizeze în mentalitatea lui ipoteza, neformulată desigur explicit, că *lumea este infinit mai diversă decît se poate vedea*. Asistăm astfel la momentul ontogenetic, în care se încorporează în mentalitatea copilului semnificația *posibilului cu ipostazele lui infinite*. E momentul în care, sub imperativul ordonării experienței despre lume și viață, se dezvoltă *funcțiile simbolistice imaginative*, fapt ce este urmat de creșterea capacităților de comunicare, impregnate și ele de elemente imaginative. Copilul preșcolar devine un povestitor interesant, el poate fabula și adesea o face cu plăcere.

După vîrsta de 4 ani, acest plan larg de efervescențe ale capacităților intelectuale se sensibilizează, copilul devine foarte receptiv la influențele pozitive și negative ce se exercită asupra lui. Sub presiunea acestor influențe se direcționează interesele și atitudinea interogativă față de ceea ce-l înconjoară și față de ceea ce se cere de la el, se manifestă mici aptitudini; de a desena, de a modela, de a decupa, chiar de a scrie. Mai important este faptul că tot sub influența presiunii momentelor de viață investite cu mari posibilități de educație, a relațiilor practice cu cei din jurul său, copilul preșcolar se construiește ca personalitate, cu atitudinile și expresiile proprii, ce-l definesc. Din practica vieții se constituie atitudini morale importante ca respectul, atenția față de dorințele și trebuințele celor din jur, perseverența, spiritul de ordine, cerința de a spune adevărul etc. Perioada preșcolară reprezintă ca atare în procesul dezvoltării și al educației o perioadă de rîscruce. Se vorbește, pe bună dreptate, de cei 7 ani de acasă, pentru că ceea ce se petrece acasă reprezintă pentru copil mica lentilă prin care i se dezvoltă aspectele mai semnificative și mai intime ale vieții sociale. Ca atare, este evident, că orice efort în plus pentru optimizarea educației copiilor în această etapă a dezvoltării lor se fructifică în miit, fapt ce nu trebuie niciodată uitat sau neglijat.

mină lărgirea orizontului intelectual al copilului și transformarea conținutului și a formelor activității lui intelectuale.

O particularitate a preșcolariității (indeosebi a preșcolarilor mici și mijlocii) constă în aceea că procesul cunoașterii realității înconjurătoare nu devine încă un

proces de sine stătător. El face parte integrantă din contextul activităților practice, de joc, supunîndu-se, astfel, logicii motivației specifice acestor activități. Cel puțin pe treptele inițiale, gîndirea preșcolarului se remarcă prin caracterul ei *intuitiv-acțional, obiectual*. Lipsesc încă sarcinile intelectuale *propriu-zise* și procedelee de rezolvare a lor.

Gîndirea intuitiv-acțională a preșcolarului nu este un simplu instrument de rezolvare a sarcinilor practice, cotidiene; ea nu este un opus al gîndirii discursive, bazate pe abstractizarea și raționamentul. Asupra rezolvării sarcinilor practice de către copilul preșcolar influențează în chip esențial schemele generalizate ale experienței sale, dobîndite sub influența acțiunii educative a adultului.

Conduita infantilă se desfășoară în situații sociale; copilul se raportează în permanență la adult, cerîndu-i sprijinul și aprobarea. Acțiunile lui dobîndesc o structură complexă. Ele depind tot mai puțin de așa-numitul „cîmp optic“, adică de situația percepută nemijlocit, și se axează tot mai mult pe fenomenele *intenției și ale anticipației*, care devin relativ de sine stătătoare în raport cu îndeplinirea propriu-zisă a acțiunii. Ceea ce determină o creștere a ponderii rezolvărilor de tip intelectual.

Un rol esențial în organizarea gîndirii preșcolarului și în desfășurarea actelor lui intelectuale îi revine, fără îndoială, *limbajului*, procesului *vorbirii*. La vîrsta preșcolară, dezvoltarea limbajului (a formei lui orale) este alimentată de cele mai variate surse. Jocul cu roluri, activitatea artistică și constructivă, formele elementare de muncă, povestirile adulților și perceperea unor tablouri bogate în conținut, toate acestea favorizează însușirea intensivă a limbii de către preșcolar, concretizată în îmbogățirea fondului de cuvinte și în transpunerea structurii gramaticale a limbii în practica vorbirii proprii.

Departate de a reprezenta un epifenomen, un simplu însoțitor al activității, limbajul se leagă strîns de procesul rezolvării sarcinilor

de către preșcolar, devine *instrument al comunicării* și colaborării cu adultul și *mijloc al gîndirii proprii*. Inițial (la preșcolarul mic), limbajul servește drept instrument de *constatare și fixare* a rezultatelor activității; ulterior, el se include în procesul însuși al activității, funcționînd pe tot parcursul ei ca o componentă regulatorie din ce în ce mai importantă. În sfîrșit, la preșcolarul mare, limbajul se concentrează spre începutul activității, devine *schemă generală și prototip al planificării interne*.

Ca urmare a acestui fapt, al transferării acțiunilor în plan verbal, se creează noi condiții pentru desfășurarea proceselor intelectuale: ele se detașează de situația actuală, de „cîmpul intuitiv“ și devin acte de gîndire. Pe această treaptă a preșcolariității, conținutul relației dintre gîndire și limbaj se exprimă tocmai în *verbalizarea* din ce în ce mai mare a intelectului și în *intelectualizarea* din ce în ce mai mare a limbajului; are loc trecerea de la *gîndirea intuitiv-acțională la gîndirea verbală*, bazată pe judecată și raționament. Procesul raționării la preșcolar nu se petrece doar *transductiv*, prin mișcare de la un caz particular la alt caz particular, ci el include atît mișcarea de la particular la general, cît și de la general la particular. Ceea ce și constituie *osatura gîndirii lui cauzale*.

Dacă, totuși, se întîmplă ca preșcolarul să facă analogii întîmpltătoare și construcții „fantastice“, sau să ajungă la concluzii neașteptate, faptul se explică nu prin aceea că el n-ar fi în stare de o gîndire sistematică și logică, ci prin absența faptelor și a cunoștințelor corespunzătoare.

Preșcolarul este un mic dar activ „explorator“ al lumii, și întrebările (faimoasele „de ce“-uri) sau rezolvările sale, chiar cînd ni se par „ciudate“, nu atestă o mentalitate prelogică, precauzală sau magică a gîndirii lui, ci tendința de a descoperi noi combinații și relații, de a dobîndi noi și noi cunoștințe despre obiectele și fenomenele realității înconjurătoare.

Asistent univ. EMIL VERZA:

TULBURĂRILE DE VORBIRE SE POT EVITA

Obișnuința și intimitatea cu fenomenul vorbirii ne împiedică să medităm la complexitatea și profunzimea problemelor pe care acesta le ridică. Numeroase tulburări de vorbire ne dovedesc, însă, că limbajul nu este atît de simplu cum apare la prima vedere.

La copil, primele cuvinte cu înțeles apar spre sfîrșitul primului an și începutul celui de al doilea. Vocabularul său se îmbogățește mult între doi și trei ani, timp în care vorbirea copilului capătă o formă (gramaticală, fonetică) relativ corectă. Ritmul intens al dezvoltării și fragilitatea sistemului nervos pot crea condiții pentru apariția unor tulbu-

rări sau întîrzieri de vorbire. Dar nu toate fenomenele de dereglare a stereotipului verbal normal constituie neapărat un semnal de alarmă pentru părinți. Unele nu sînt altceva decît manifestări psihofizologice caracteristice vîrstei și pot dispărea fără intervenția specialistului. Aceasta nu înseamnă nicidecum că apariția unor greutăți în vorbirea copiilor, care pun în pericol transmiterea gîndurilor proprii și perceperea corectă a vorbirii auzite, trebuie neglijate. Asemenea greutăți vor fi semnalate din timp specialistului

(Continuare în pag. 10-a)

AL. ȚIPOIA
FAMILIE

DIN NOU DESPRE ALEGEREA PROFESIUNII

Articolul „Studentii despre alegerea profesiei” din numărul pe aprilie al revistei „Colocvii” expune unele situații prinse „pe viu”, schițează unele probleme de acut interes, dar lasă în umbră sau ignoră complet alte probleme, și ele demne de a fi supuse atenției, discuției. De aceea, mi-aș permite să aduc în rîndurile de față unele completări și unele precizări.

Carierea didactică

Deși în articolul citat se sintetizează răspunsurile mai multor studenți de la Facultatea de fizică, nu se vorbește explicit despre meseria de profesor de liceu. Poate din lipsă de „spațiu grafic”. Dars-ar putea să existe și o semnificație mai adîncă; autorii acestor răspunsuri „uită”, simt nevoia să nu gîndească la eventualitatea, cu șanse de cel puțin 60% de a deveni realitate, că se vor afla cîndva la catedră...

„Aspirații și resemnări” sună unul din subtitluri. Se pare că mulți din cei ce devin profesori ajung aici prin resemnare. Nu acționează altă forță de atracție spre Institutul pedagogic, cît cea de respingere de la alte institutе mai căutate, unde competiția este mai mare.

Personal, cunosc un singur caz în care cineva avînd de ales între un institut de cercetare și profesorat, a ales catedra. Caz semnificativ și prin faptul că există și prin faptul că e singurul.

Prin anul 1930, un proaspăt absolvent al Universității ar fi fost bucurat să găsească un post de suplinitor într-un tîrgușor oarecare, dar acesta era un vis, — cel mai adesea, nerealizat — și respectivul absolvent se resemna să devină funcționar la percepție. În 1935, la examenul de capacitate pentru profesorii de matematică s-au prezentat 300 de candidați și au reușit 30... Progresul uriaș al vieții culturale și economice a făcut ca astăzi profesiunile intelectuale să fie mult mai numeroase și mai variate, tînrul de astăzi este atras în direcții multiple între care este pus în situația de a alege. Să ne gîndim și la faptul că numărul de coli, necesarul de cadre didactice a crescut

considerabil, pentru a ne da seama că nu numai „cererea” de posturi didactice e mai mică, ci și „oferta” unor astfel de posturi este mult mai mare.

În această situație, munca institutelor sau secțiilor universitare care pregătesc profesori necesită o mare atenție. Ele au misiunea nu numai să înarmeze pe viitorul profesor cu o serie de cunoștințe de specialitate și pedagogice, ci și pe aceea de a-l face să descopere frumusețea acestei profesii, de a-i crea și dezvolta dragostea pentru ea. Căci munca didactică dusă formal, chiar dacă în mod conștiincios, este departe de a avea eficiența, valoarea umană adîncă a unei munci desfășurate cu dragoste, cu pasiune.

Există indicii că această muncă de pregătire a profesorilor de liceu nu este încă destul de bine adaptată scopului ei, nici în sensul restrîns al „cunoștințelor necesare” și cu atît mai puțin în sensul larg al dezvoltării unei vocații. Programele dau prioritate unor studii „platonice”, de nivel „înalt”, a căror legătură cu necesitățile profesorului de liceu în munca sa este deloc sau insuficient explicitată; pe de altă parte, ele neglijează studii aparent elementare, dar mult mai stringente necesare. Cursurile în care se expun aceste cunoștințe le priveșc sub latura lor strict științifică, în sine, fără să facă nici măcar aluzii la problematica transmiterii lor și, mai ales, fără a înfățișa valențele formative, educative ale cercetării lor. Pentru profesorul universitar, în centrul atenției se află știința; pe studenții ei îi privește în special sub aspectul unor eventuali viitori colaboratori în cercetarea științifică. Pentru profesorul de liceu, în centrul atenției se află omul, omul în devenire; știința este un mijloc, unul din mijloacele principale pentru formarea omului. Diferența de unghi de vedere care face ca, sub anumite laturi, munca profesorului de liceu să aibă o problematică mai nuanțată și mai subtilă decît a celui de universitate. El are nevoie să cunoască nu numai știința în sine, ci și dezvoltarea ei istorică, resorturile psihologice ale cercetării, problema-

tica umană a actului de a ști și mai ales de a afla. Și cursurile de pedagogie pun pe student mai mult în fața unui sistem de cunoștințe, lăsîndu-l cu impresia că actul de a face lecții s-ar reduce la aplicarea unor normative; nu îl fac să simtă problematica vie a acestui act, aspectul său creator.

Într-o scrisoare adresată de un profesor tînr ziarului „România liberă” (23 febr. 1966), după ce se arată meserii în care procedeul de bază al învățării este al exemplului personal (un profesor de la medicină operează bolnavul în fața studentului, apoi îi pune bisturiul în mînă; un maestru strungar, elevului ucenic: „Nu; nu; ia mai uită-te o dată la mine etc.”), se spune: „La practica pedagogică, ne-au trimis cu un asistent care în viața lui nu stătuse o oră în fața elevilor mici”. Sau: „Cîți din profesorii mei din institut ar putea preda bine la clasa a V-a?”

Desigur, remarcă nu este de deplin îndreptățită, dar nu e mai puțin adevărat că ar fi de dorit ca profesorii din institut să știe și prin experiență directă ce îi așteaptă în viitor pe studenții lor. De aceea, într-un articol din „Știința” (17 mai 1966), lectorul univ. O. Clătici preconizează folosirea profesorilor de liceu foarte buni în institutelor care pregătesc viitori profesori. „Un profesor care a muncit ani de zile într-un liceu va duce cu sine o experiență pedagogică, o profundă cunoaștere a psihologiei tineretului, ce nu poate fi înlocuită printr-un studiu livresc, oricît de conștiincios ar fi făcut”.

Orientarea profesională

Condițiile vieții noi create în țara noastră au făcut să dispară acel spectru îngrozitor al șomajului sau ratării care i-a chinuit pe mulți dintre înaintășii sau bătrînii noștri. Problemele orientării profesionale au devenit mai ușoare. În general, tinerii noștri știu să se descurce și singuri. Uneori, însă, cu prețul unor dibuiri și oculuri inutile.

În cadrul just care s-a creat, rămîn și în această privință unele lucruri de făcut sau de îmbunătățit. Unele concluzii care s-ar putea degaja din articolul citat consider că ar trebui precizate.

Alegerea profesiei trebuie să rămînă ca și pînă acum o acțiune liberă, izvorită din inițiativa proprie a fiecăruia, iar rezultatul trebuie să depindă numai de nevoile societății și de aptitudinile, pricepera, capacitatea de muncă a fiecăruia.

Tinerii nu trebuie „orientați”, ci ajutați să se orienteze. În ce fel?

În primul rînd, făcîndu-i să cunoască posibilitățile care li se deschid. Să cunoască aspectele exterioare, „organizatorice”: ce locuri de muncă există, în ce constă exercitarea uneia sau alteia dintre profesii, care sînt condițiile de acces la ea etc. Broșura editată de Ministerul Învățămîntului în fiecare an „Admiterea în învățămîntul superior” este foarte utilă, dar parțial: ea se referă numai la un anumit nivel, iar indicațiile asupra profesiilor respective sînt încă prea sumare. Ceva analog și mai complet ar trebui făcut pentru toate nivelele.

Este bine însă ca tinerii să cunoască pe cît posibil și condițiile interioare ale unei profesii: frumusețea, dar și dificultățile activității profesionale însăși, inclusiv ale celei de pregătire. Inițiativa unor școli de a invita oameni reprezentativi din diverse profesii — în special din cele intelectuale — pentru a vorbi elevilor despre munca lor este foarte bine venită, dar e, prin natura lucrurilor, de arie limitată. Astfel de mărturisiri ar fi bine să aibă o rezonanță mai largă, să fie incluse într-un program special la radio-televiziune, sau să fie tipărite (vezi anchetele privitoare la frumusețea profesiei din revista „Colocvii”). În acest mod, s-ar putea trece de la o informare sporadică la una sistematică și completă.

Profesorii, în special dirigenții ultimelor clase, trebuie să cunoască ei înșiși specificul diverselor profesii, ca și al condițiilor de pregătire, pentru a putea da sfaturi valabile. Aceasta e o condiție minimală. Ei au și o misiune mai complexă: să cunoască pe elevi, să-i învețe să se cunoască și să se autoaprecieze, să-i ajute să măsoare coreșpondența între aptitudinile proprii și profesiunea care le surde, să-i ajute să transforme visurile platonice în aspirații și tensiuni active.

O problemă pe cît de complexă pe atît de importantă este deschiderea unui orizont mai larg, încadrarea orientării profesionale în orientarea pentru viață.

prof. G. POPESCU-RUSSU

Încelești în lupta comună împotriva unei orînduiri nedrepte și înfrățiți în prietenia aleasă a comuniunii de idei și sentimente, gînditorii materialişti Helvetius (1715—1771) și Diderot (1713—1784) se înscriu în istorie nu numai prin operele care i-au făcut celebri pe cînd erau în viață, ci și prin prezența rară a unei celebre controversă postume pe o interesantă și complexă problematică de graniță, purtată în cadrul aceleiași concepții materialiste și în limitele aceleiași ideologii burgheze. E vorba de problema fundamentală a rolului eredității și a mediului în dezvoltarea personalității.

Înscriindu-se în frontul larg anticlerical al epocii, cartea lui Helvetius „*Despre spirit*” — singura apărută în timpul vieții autorului — este condamnată să fie arsă pe rug în 1759 — la un an după apariție — în urma interdicției ei de către Papa Clement al XIII-lea. În această lucrare, în lumina materialismului mecanicist extins la aplicarea fenomenelor sociale, Helvetius prezintă componentele fundamentale ale concepției sale filozofice: originea senzorială a cunoașterii, combaterea ideilor înnăscute, înzestrarea egală de la natură a tuturor oamenilor, îndreptățirea moralei utilitariste. Într-altă lucrare, intitulată „*Despre om, despre facultățile sale intelectuale și despre educația sa*”, apărută în 1772 la Haga, la un an după moarte, Helvetius continuă să dezvolte pe larg și să precizeze teza egalității înzestrări naturale a oamenilor, căutînd să convingă cu o mare bogăție de date că aptitudinile intelectuale, talentele, geniul se datoresc numai acțiunii mediului și educației. Helvetius combate ideile lui Rousseau privind rolul dispozițiilor înnăscute. Ducînd pînă la capăt senzualismul, el conține omul ca fiind la naștere o *tabula rasa*, toate diferențele între spirite fiind produse sub acțiunea mediului, prin care înțelegea un complex de factori: mediul înconjurător — fără a-l reduce la cel geografic —, forma de guvernămint, educația, dorința de a se instrui, hazardul, în care vedea înlănțuirea evenimentelor ale căror cauze rămîn necunoscute. În concepția lui Helvetius, constituția anatomico-fiziologică și temperamentul n-au nici o influență în formarea și dezvoltarea spiritului. Toți oamenii sînt egal înzestrați de la natură. Diferențele anatomice și fiziologice ale organelor de simț n-au însemnătate. Talentele sînt rodul propriei străduințe. Viciile ca și virtuțile sînt produsul mediului în care copilul crește. Omul „devine ceea ce este” datorită educației, înțealăș în sens larg; educația „ne face ceea ce sîntem”. Dar să-l lăsăm pe Helvetius însuși să caute să ne convingă. Impetuozitatea și căldura argumentării sale ne aduc — dincolo de veac — emoția rară, farmecul aparte al unei convorbiri prezente.

„Spiritul și talentele oamenilor — subliniază el — nu sînt niciodată decît produsul dorințelor și poziției lor particulare. Știința educației se reduce poate la a plasa oamenii într-o poziție care să-i silească să cîștige talentele și virtuțile dorite de ei... În om eu am considerat spiritul, virtutea și geniul drept produsul instrucției... Superioritatea spiritului nu este nici produsul temperamentului, nici al fineții mai mari sau mai mici a simțului, nici al unei însușiri ocal-

CELEBRĂ

CONTROVERSĂ

PEDAGOGICĂ

te, ci efectul cauzei foarte cunoscute, a educației...”

„Dacă voi demonstra că omul nu este în adevăr decît produsul educației sale, voi fi dezvăluit națiunilor un mare adevăr. Ele vor ști că au în mîini instrumentul marelă și al fericirii lor și că pentru a fi fericite și puternice, nu trebuie decît să desăvîrșescă știința educației...”

Diderot, personalitatea pe care Lenin a considerat-o „cea mai eminentă figură a enciclopediștilor”, gînditorul căruia se datorează publicarea Enciclopediei — această sinteză de mari proporții a gîndirii burgheze progresiste din secolul al XVIII-lea — a cunoscut lucrarea lui Helvetius, *Despre om*, la Haga, în drum spre Petrograd (unde fusese invitat de țarina Caterina a II-a). Acolo a început să redacteze studiul „*Combaterea sistematică a lucrării lui Helvetius intitulată — Omul*, pe care l-a definitivat prin 1774, dar care a fost publicat integral pentru prima oară în 1875 în tomul al II-lea al *Operele sale complete* (20 de volume). Și asupra lucrării anterioare a lui Helvetius, *Despre Spirit*, Diderot, apreciînd-o în mod cu totul deosebit, făcuse în 1758, observații critice în studiul său *Reflecții asupra lucrării Despre Spirit de d-l Helvetius*, dar acum situația era alta și îmbrăca un caracter oarecum dramatic. Acum, Diderot în studiul critic asupra lucrării „Despre Om” a lui Helvetius atacă frontal tezele acestuia, își expune răsplat și nu lipsit de fină ironie convingerile sale în problema fundamentală a rolului mediului și dispozițiilor naturale, ereditare în procesul formării și dezvoltării personalității, și ceea ce te emoționează e faptul că deși prietenul și tovarășul său de luptă nu mai era în viață, el i se adresează direct, discută cu el ca și cum l-ar avea aproape.

Situîndu-se pe pozițiile unui senzualism extrem, Helvetius trecuse

cu vederea funcția specifică a gîndirii în procesul de cunoaștere, nesocotise complet rolul structurii biologice, a dispozițiilor înnăscute și afirmase, fără restricții, atotputernicia mediului și a educației. De pe aceleași poziții ale materialismului metafizic și mecanicist, aplicat idealist la viața socială, dar cu o viziune mai critică a realității, Diderot sesizează, fără a merge mai departe, funcția specifică a gîndirii în cunoaștere și atacă direct tezele lui Helvetius: arată rolul structurii biologice, a dispozițiilor organice, înnăscute, și mergînd în întîmpinarea lui Rousseau, le acordă chiar un rol exagerat, decisiv; critică teza acțiunii mecanice a educației asupra spiritului uman, respinge atotputernicia mediului, a educației, fatalitatea hazardului.

Dar să dăm curs și aici impetuozităților riposte ale lui Diderot: „...O mie, două mii de inși au avut creionul în mînă din copilărie, și nu există decît un singur Rafael... Trimiteți-mă în exil, sau închideți-mă zece ani în Bastilia și nu voi ieși cu *Paradisul pierdut* în mînă... De mii de secole, roua cerului cade pe stînci, fără să le facă rodnice. Pămînturile însămînțate o așteaptă pentru a produce, însă nu le va însămînța ea... În ce constă deci importanța educației? Nu constă nicidecum în a face din primul copil bine organizat fizic ceea ce place părinților să facă din el, ci de a-l îndealnică continuu cu lucrul de care este capabil; cu erudiția, dacă este dotat cu o memorie mare; cu geometria, dacă combină ușor numere și spații, cu poezia, dacă îi recunoaștem căldură și imaginație; și la fel cu celelalte științe; iar primul capitol al unui bun tratat de educație trebuie să fie modul de a cunoaște dispozițiile naturale ale copilului...”

În problema atît de însemnată a rolului mediului, educației, dis-

pozițiilor naturale, ereditare în procesul formării personalității copilului, Helvetius și Diderot — după cum am văzut — s-au situat pe poziții care absolutizau fie rolul mediului și al educației (Helvetius), fie rolul dispozițiilor naturale, înnăscute (Diderot), fără însă — ca la acesta din urmă — să fie înlăturată acțiunea mediului și a educației. Evident, în această problemă ei n-au putut să ajungă la soluții juste, dar ceea ce prezintă o valoare deosebită e faptul că pentru acel timp tezele lor au fost progresiste, ele constituind puternice arme de atac împotriva privilegiilor clasei feudale. În adevăr, prin afirmarea egalității înzestrări de la natură a oamenilor și atotputernicia mediului și educației, Helvetius surpa temeliile superiorității de clasă nobilare, — educația și cultura, deschizînd larg drumul spre ascensiunea celor lipsiți de privilegii și blazoane. De asemenea, prin accentuarea rolului dispozițiilor naturale, înnăscute, Diderot dădea nu mai puțin o grea lovitură clasei feudale, aceasta însemnînd, în condițiile sociale respective ale vremii, justificarea și încurajarea luptei pentru victorie a forțelor active, productive, pline de inițiativă ale noii clase burgheze în ascensiune, progresistă pe atunci. În granițele materialismului secolului al XVIII-lea, dar cu argumente diferite, Helvetius și Diderot au contribuit deci din plin și prin celebra lor controversă la surparea orînduirii feudale și la triumful burgheziei.

Astăzi, în această problemă fundamentală a factorilor determinanți ai dezvoltării psihice a copiilor, lupta dintre concepțiile materialiste și idealiste este deosebit de vie. Teoriile pedologice idealiste caută să arate că dezvoltarea este predestinată de la naștere, fie printr-o ereditate biologică fatală a funcțiilor psihice înnăscute, fie printr-o ereditate socială, la fel de fatală; în ambele cazuri, oamenii sînt împărțiți, în mod arbitrar, în superior și inferior dotați, potrivit zestrei ereditare sau mediului economic și cultural superior sau inferior invariabil în care trăiesc. Bineînțele că în grupa celor superiori dotați, cercetările pedologilor nu trec elementele clasei muncitoare.

Cercetările științifice marxiste au arătat în mod temeinic că omul vine pe lume nu cu însușiri psihice gata făcute, ci cu predispoziții naturale, care se dezvoltă sub influența mediului social, că nu există mediu invariabil, copilul reacționînd la influențele externe în mod activ și selectiv, prin prisma propriei sale experiențe anterioare și a însușirilor dobîndite în acest fel. Deci, dezvoltarea psihică a copilului este rezultatul relațiilor variate în care intră cu mediul înconjurător, este rezultatul unei interacțiuni complexe între factorii interni și cei externi.

Aproape la două secole depărtare în timp, celebra controversă dintre Helvetius și Diderot privind problema factorilor determinanți ai dezvoltării psihice a copilului nu și-a pierdut valoarea de actualitate, datorită tocmai conținutului ei progresist în raport cu specificul social-politic al vremii respective. Cu toate limitele ei, concepția celor doi gînditori materialişti, Helvetius și Diderot, a reprezentat în zguduitoră înceleștare a veacului un viguros pas spre adevăr, spre lumină.

UN SIMPLU „FURT ȘCOLAR“?

Cazul L. în dialog

(Urmare din numărul 5 — mai 1968)

TIMPUL DOI: DIALOG CU TATAȚ

— Și spuneți că nu merge bine cu școala?

— În general, merge foarte slab la toate. Cu medii de cinci peste tot. Și a rămas corijent la matematică.

— La matematică? Îmi spuneai că la matematică știe cel mai bine.

— La matematică e corijent și pe întâi și pe doi. Simbătă am plecat acasă de la uzină, cu hotărîrea să mai vorbesc cu el, ca și înainte de vacanță: „Măi tăticeule, pune mina pe matematică, că-i păcat, că tu ai numai două luni de zile, să luăm anul, să mergem și noi undeva, să înveți să-ți cîștigi banii tăi...“ Mulțumit, copilul aprobă ca simbătă să trec pe la școală, așa să văd ce mai face, zic: joi l-am lăsat, vineri l-am lăsat, simbătă l-am lăsat, și simbătă, dar luni, cînd am ieșit de-aicea, am trecut pe la școală. Simbătă el a făcut ceva acolo, a luat un stilou... nu știu precis ce...

— De la cine?

— De la colegi. Un sac, niște creioane... Și cînd am intrat pe ușă, m-au luat în primire, și pe bună dreptate, profesorii: că mă cunosc, că toți patru copiii au învățat la școala asta. Mă cunosc ca pe oricare părinte, care mă duc des la fiecare ședință, eram lăudat cu fetele, și cu el pot să spun, pînă-n clasa a cincea. Copiii au crescut cam neurmăriți de dimineață — soția e la serviciu. De dimineață nu-i nimeni acasă. Rămînea el, băiatul, cu o fetiță care acum e în clasa a treia. Ce să fac?

— Bine, dar dvs. aveți o fată de 19 ani care-a terminat școala. Ea n-ar putea să-l ajute?

— Putea să-l ajute, da... Dar cu el de anul ăsta e necăjeală mai mare.

— Păi înainte ați spus că din a cincea...

— De la a cincea a început să... decline! El venea seara acasă, nu? Pe la ora 6 jumătate, șapte, cînd mîjca. Noi — un ceas, două, căci eram și noi oboșiți — făceam cu el la unele materii. Iar dimineața nu era cine să-l mai ajute la problemele de matematică, că noi eram plecați de-acasă. Acum a început copilul, pe ici, pe colea, pe maidan cu mîjca, ba uneori nici n-a mai învățat.

— Bine, ca băieții!

— Simbătă, v-am spus ce i se întimplă... A furat alea: un șah, stilouri și clame.

— De unde știți că el?

— Găsite și date înapoi de copil.

— Găsite de copiii ceilalți?

— De copiii ceilalți, de profesoară, de diriginta clasei.

— Știți cumva cum o cheamă pe tovarășa dirigintă?

— Nu, nu o cunosc, că e profesoară nouă diriginta, dar cunosc dirigintii...

— Stați puțin, în ce trimestru am și ajuns?

— În trimestrul trei... Așadar, băiatul a venit acasă, eu simbătă am fost la un meci și n-am știut, că nu mi s-a zis de treaba asta și nici familia n-a știut, nici copilul n-a zis... Luni, v-am arătat, am plecat de-aici la școală, întîmplător m-am întîlnit cu profesoara de franceză cu care face băiatul. „O, tovarășe L... despre dumneata era vorba. Uite ce-a făcut copilul d-tale! A furat alea!“

— Deci, încă o dată: cum ați ajuns la școală?

— Ca să văd ce face copilul și cum...

— N-ați fost chemat?

— Nu, tovarășe. Abia stînd de vorbă acolo, nici nu știam, am aflat că nu mai are ceasul lui de mîină, fiindcă i l-au oprit simbătă, pînă dă înapoi obiectele. „Dar dacă nu treceam pe-aici?“ — i-am întrebat — și-am plecat. Am mers să-l caut pe la gîrlă, pe unde se ducea, că el lipsise de la orele acelea, de la toate orele lipsise, și copilul, la ora 3, era în spatele școlii, îl zărisem eu jucînd fotbal. A auzit copilul că-s pe-acolo și-a întins-o.

— A auzit că veniți?

— M-a văzut bine că merg la școală și a fugit.

— Asta, luni. Astăzi este joi.

— Copilul a fugit, eu m-am dus după el...

— Da' de unde avea ceasul? Un moment!

— Era ceasul fetiței mijlocii, care era cumpărat de mine... Fetița i l-a făcut cadou.

— Legături foarte bune, deci, între frate și surori.

— Da. Am așteptat seara să vină copilul acasă... Și mai avea el un coleg de la o altă școală, și în sfîrșit m-am dus pe la ei: „Măi, copilul dumitale e acasă?“ „Nu e acasă“. Nu cunoașteam decît așa, din vedere, familia. După aceea, la ora două noaptea, m-am dus iarăși la tatăl băiatului respectiv și l-am sculat din somn, că pe noi ne frămînta. Și pe mine, dar pe mama mai mult. „Stați liniștiți, se va rezolva! zice: Lasă-i dracului, domnule! Ce te omori dumneata așa!“ Dimineața, la 5, m-am dus din nou la el, dacă i-a venit copilul, c-am zis poate... Am în-

tirziat de la servicii, ducîndu-mă pe la gîrlă, pe-aici. Asta, marți. Da, marți la ora 9. La ora 9 am venit la servicii, ca să văd înții pe unde-o fi, căci nu m-am așteptat să fugă... Vin la servicii, lucrez și-o caut apoi pe fată: „Măi tăticeule, uite, hai, să-l dăm în urmărirea Miliției“, gîndindu-mă că, eu știu, pot pune mina mai repede pe el, să nu facă și alte drăcii mai mari decît pînă atunci. Merg cu fata și fac o cerere, pomenesc de comunele de unde sintem noi de fel, pe unde ar putea el să fugă, la familiile noastre.

— A mai făcut asta? obișnuia să fugă de acasă?

— Nu! Niciodată. Doar acum 4 ani, cînd avea 9—10 ani, a plecat la soacră-mea, a durat vreo trei zile și l-am adus înapoi.

— De unde-a avut atunci bani?

— Atunci a plecat fără bani.

— La 9 ani?

— Da. La 9 ani s-a dus gratis în mașină, s-a lăsat jos, într-adins, în fundul mașinii, oameni, aglomerație, nu i-au dat deloc atenție, că era copil mic atunci. Oamenii au greșit, ori a greșit copilul, dar bani n-a luat.

— Și cum l-ați pedepsit pentru fuga asta?

— Îl mai persecutam cîteodată și cu palma ori cu bătul, și cu gura, și cu toate, dar l-a îndemnat păcatul să facă iarăși pasul ăsta. Bănuiesc ca părinte. De furat n-a mai furat niciodată. Ce să vă spun, că în altă parte n-a făcut treburi de astea, dar de la mine a mai luat, că el fumează, cite un leu, doi sau trei, sau cinci... Eu am văzut treburile astea și am ținut banii din buzunar în supravegherea mea. ca să nu-mi ia chiar așa...

— În sfîrșit! Cam asta ar fi situația copilului. Sînt mulțumit că am fetele bune! Foarte bune!

— V-aș mai pune o întrebare, fără supărare: nu-l bateați prea des?

— Au fost și alți copii care-au mîncat bătaie, dar n-au ieșit foarte răi.

— Dvs. lucrați la modelărie, nu? Adică ce faceți acolo?

— Modele pentru turnarea pieselor la laminorul nostru.

— Modele se fac din lemn, nu?

— Da.

— În ele se toarnă ceva.

— Se face un model din lemn, merge și-l bagă în pămînt, scoate forma și-n locul lui toarnă piesa respectivă.

— Dacă modelul e foarte bine făcut...?

— Iese și piesa bună.

— Ei, nu puteți aplica ce faceți dvs. la locul de muncă și dincolo, la locul de educație?

— Sper că am dus muncă multă în toate felurile. Și dacă l-am bătut, eu cred că la un an o dată o bătaie cu o șipculiță sau o palmă, două e bună dată. Și-atunci cînd eu am văzut că el, totuși, nu a înțeles nici cu bătaia, l-am luat și cu frumosul, și eu sper că am vreo 6—7 luni de cînd nu l-am mai bătut, numai cu frumosul. Am spus, a avut momente cînd copilul o lună bună, o zi rea, sau două zile rele, deși muștrindu-l; acum îl muștru, mîine tot își schimbă purtarea. Sau două zile bune, sau trei zile bune, apoi iar face cite o prostie, adică pleacă pe maidan, pune mîina...

— Dar vă închipuiți că el așa-i născut, soi rău, sau trebuie să fie altceva, ceva la care nu v-ați gîndit dvs., nedescoperit încă? Văd că aveți patru copii. Unii au ajuns foarte bine, sint oameni cumsecade; și el, băiatul, sint convins că-n fond e cumsecade...

— E totuși băiat, mai greu de strunit... Mintea-i merge, se descur-

că să născocescă fel de fel de chestii, de prostii. Încerc în tot felul! Cu vorbă bună prea puțin merge. Cu bătutul, cîteodată, degeaba! l-am și zis: „Măi tăticeule, tu dacă te joci pe maidan... să te joci o oră sau două, dar să pui mina și pe carte, să înveți vreo 2—3 ore“. Acum vreo două luni de zile, înainte de s-a terminat trimestrul doi, la o muștrare așa de-a mea, cînd a venit acasă, am găsit o somieră urecată în pod. „Ce e cu somiera asta?“, l-am întrebă. „Vreau să stau singur!“; „Păi de ce vrei să stai singur?“; „Păi dumneata îmi face mereu muștrare“; „Și ce dacă-ți fac muștrare, trebuie să stai singur, independent?“ Asta știe și directoroa școlii, care-i bolnavă acum. Atuncea l-am lăsat să vină de la școală, s-a urcat în pod, bătea vîntul și eu, ca părintele, zic, se îmbolnăvește. Mă ure sus, dau somiera s-o pui la loc, îi spui: „Măi tăticeule, nu-i frumos ce faci!“ Nu i-am atîns nici o palmă, nu i-am spus decît cu frumosul. Iată-l acum, după o perioadă de două luni, ce mi-a făcut!

— Dar nu credeți că probabil voia, în chestia asta cu podul, să-ncerce un fel de aventură, așa ceva mai ieșit din comun?

— Are 14 ani și jumătate. Eu vă spun c-am fost un copil necăjit. Mama mea a murit. Singur, tata, dacă a avut copii, s-a recăsătorit. Cinci copii de la prima mamă și doi de la mama a doua. Eu n-aș putea să spun, poate că a fost o viață bună, poate că a fost rea! După patru clase, am plecat la meserie, în București, pe Cîmpineanu, la unul George Georgescu, zis Căpriță. Sigur că viața mea a fost foarte grea. Și i-am explicat treburile astea: „Măi, eu sint om chibzuit, necăjit! De ce să nu fii și tu ca și ceilalți? Mie mi-e drag să-mi văd copiii îmbrăcați, mergînd altfel, ca ceilalți, și m-am muncit ca să aibă toți pantofii, să aibă haine, să aibă paltonași! De ce să n-ascuți?“ Ce l-a făcut pe el să nu asculte? Nu-i spuneam: aruncă-te în puț, nu-l trimeteam să fure! Ci-i spunem: pune mina pe carte și învață. Sigur că așa eram un tată aspru. În direcția asta eram un om cicălitor, adică pentru învățătură. Îi lăsam timp să se și joace, dar să și învețe. Dacă vedeam roadele, eu nu-i spu-beam nu te juca. Nu vedeam roadele. Dacă vedeam tot 5—4—5—4, sigur că trebuia să pistonez aici, în direcția asta! Cred că n-am făcut rău?

— Sigur, n-ați făcut rău, dar poate că puteați face și mai bine! Adică dvs. aici, ați fost puțin un fel de controlor de calitate. N-ajunge! Adică dvs. stăteați la capătul benzii rulante — cum se spune în uzină — și așteptați că vedeți cum iese produsul: bun ori prost? Da. Și constatați: e bun, nu e bun. Eu v-aș întreba deschis: de cite ori ați stat de vorbă cu el așa, de la suflet, cum ați stat acum cu noi, lacrimînd?

— Nu, greșiți, să știți. Am mai plîns și în fața lui, cînd i-am explicat toată copilăria mea.

— La ce vîrstă i-ați spus toate astea?

— Acum, anul acesta, că el n-a făcut nebunii decît de astă toamnă, unele nebunii mari.

— Cum a reacționat?

— V-am spus: cîteva săptămîni bune, și o zi sau mai multe rele, adică nu roade în muncă, în învățătură. Să se joace numai, să facă nebunii, chestiuni de astea.

În urmă cu câțiva timp, un om de litere de la noi făcea, într-un articol de ziar, o mărturisire. Spunea că se simte copleșit de invazia tehnicii în viața noastră de toate zilele, de numărul imens de invenții care, aidoma unui vijelios torent de munte, inundă terenurile virgine.

Dar, într-o epocă în care — datorită uluitoarelor viteze ale mijloacelor de locomotie — globul terestru și-a „micșorat“ de zeci, de sute de ori dimensiunile, în care organe vitale ale omului pot fi înlocuite ca niște piese de motor uzate, în care se experimentează vehicule menite să circule pe suprafața Lunii — avantajele tehnicii în viața cotidiană a fiecăruia din noi sînt tot mai evidente.

Folosim zilnic cu cea mai mare dezvoltură radioul și televizorul, frigiderul și aspiratorul, călătorim cu automobilul și cu avionul, consumăm supe concentrate, fructe congelate și legume deshidrate, ascultăm muzică electronică; dar mulți nu cunoaștem principiile de funcționare ale aparatelor respective sau modul în care sînt fabricate produsele pe care le consumăm.

Firește, se poate trăi și așa! Oamenii preistorici se cutremurau în fața fulgerului și a tunetului și nu utezau să se întrebe cum se produc aceste fenomene, considerându-le de natură divină. Dar, deși nimeni nu atribuie ciorapului de nailon sau mașinii de spălat rufe o proveniență supranaturală, sînt destui oameni pe care nu-i preocupă geneza acestui ciorap și nici principiul de funcționare al mașinii amintite.

Semnatarul acestor rînduri cunoaște nenumărate cazuri de ignorare a acestor lucruri. Își permite să citeze două din ele: O doamnă cu pregătire universitară mărturisește, bunăoară, într-un cerc de prieteni că atunci cînd folosește telefonul, o face cu stringere de inimă, neputîndu-și explica cum de străbate vocea omenească distanțele. Un tînr absolvent al facultății de filologie, abia căsătorit și mutat într-un apartament nou, cu prilejul unui scurt-circuit la instalația electrică, se dovedește incapabil să schimbe o siguranță! Cazurile sînt cît se poate de banale

chiar dacă nu va fi inginer

și oglindesc o realitate binecunoscută, pe care o acceptăm ca atare.

Uneori, ca răspuns la reproșuri binevoitoare sau la vreo ironie, se fac auzite voci care proclamă dezinvolt: „Nu sînt inginer! Mă folosesc cît se poate de bine de aparatul de ras electric, deși nu știu ce conține carcasa“. Fără îndoială că nu putem fi specialiști în toate domeniile, că nu putem pătrunde în amănunt complicatele construcții și compoziții, dar putem cunoaște și trebuie să cunoaștem principiile generale, elementele fundamentale, alfabetul tehnicii contemporane.

Care sînt cauzele ignorării elementelor de bază ale tehnicii contemporane? La virșnici, probabil dezinteresul față de problemele nelegate direct de profesiunea lor, sau numărul mare de alte preocupări; scuză invocată este de cele mai multe ori: „despre asta pe vremea mea nu s-a învățat la școală“, sau: „parcă am auzit pe undeva, dar mi-a intrat pe o ureche și mi-a ieșit pe cealaltă“.

Pretenții trebuie să avem nu numai de la oamenii maturi, dar și de la copii, viitorii adulți.

Copilul, de la vîrsta cea mai fragedă, poartă în el germenele curiozității nepotolite pentru toate lucrurile din jur.

Întrebări ca: „din ce se face fierul?“, „de ce zboară avionul?“ sau „din ce se face ciocolata?“ sînt puse zilnic cu zecile și nu întotdeauna părintele are răbdarea sau chiar capacitatea să formuleze un răspuns clar, corect, pe înțelesul micului investigator.

În cărțile și în filmele destinate preșcolarilor se vorbește mult despre cumîntenie și despre necesitatea

utilizării periutei de dinți și a săpunului; dar rareori se abordează teme care să satisfacă imensa curiozitate pentru tehnică a copiilor. Desigur că nu e prea ușor să explici omulețului de cinci ani „de ce zboară avionul“, dar cu puțină strădanie, se poate!

Copilul mai mare, din primele clase elementare, știe să deosebească precis mărcile de automobil, vorbește dezinvolt despre zborul în cosmos, despre batiscaf sau despre energia atomică. Dar lipindu-i abecedarul tehnic, mai tîrziu el poate deveni un beneficiar al mașinii de ras electrice, neinteresat de principiul ei de funcționare.

Se va obiecta că aici intervine rolul școlii, că ea este aceea care are obligația să-i transmită și să-i fundamenteze niște cunoștințe de acest fel. Fără îndoială, piatra filozofală se află în mina profesurii.

Ce este de făcut ca nenumăratele întrebări ale copiilor să aște răspuns, ca în mințile lor fragede să încolțească și să rodească sămînța cunoștințelor tehnice, alcătuint acea bază strict necesară omului cult, indiferent de profesie? Firește, va trebui să oferim — conform vîrstei și puterii de înțelegere a copiilor — ceea ce mulți dintre noi n-au avut norocul să primească, la timpul potrivit, în școală: cunoștințele care să ducă la o veritabilă inițiere în problemele tehnice.

Am greși dacă am spune că nu există începuturi promițătoare în această direcție. În colecția „Să știm“ a Editurii tineretului, de pildă, s-au publicat câteva lucrări valoroase care corespund întocmai

cerințelor educației copiilor; emisiunea radiofonică „De ce? de unde? de cînd?“, ca și altele destinate preșcolarilor și școlarilor mici, răspund unor întrebări din domeniul tehnicii; televiziunea transmite ciclul „1001 de întrebări“ cu un profil asemănător.

Dar, după părerea noastră, aceste nu sînt suficiente. Înainte de toate, părinții și profesorii ar trebui să fie conștienți de importanța problemei educației tehnice; în primul rînd ei ar trebui să știe să potolească neostoita curiozitate a celor de a căror formare se ocupă. Citirea unei cărți sau a unei reviste de popularizare, ascultarea unei emisiuni radiofonice, chiar dacă nu este destinată maturilor, sînt deosebit de utile educatorilor, care au datoria să contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor, să le cultive curiozitatea științifică.

Editurile, revistele, radioteleviziunea ar trebui, credem, să acorde acestei probleme o mai mare pondere, să urmărească în mod consecvent stimularea pasiunii și dezvoltarea priceperii tehnice prin publicarea și transmiterea unor materiale corespunzătoare.

La educația tehnică a copiilor ar putea contribui în mare măsură creatorii de jucării, realizînd modele adecvate (dar care să poată fi desfăcute fără să se strice) și creatorii filmelor de animație, în mîna cărora stau imense posibilități.

Am vrea să reamintim cu acest prilej și schemele constructive de jucării și obiecte simple, care apăreau în publicațiile noastre și care, din păcate, au fost abandonate.

Firește că ar mai fi multe de spus. Pot fi găsite nenumărate alte mijloace de stimulare a interesului, de fundamentare a unor noțiuni tehnice strict necesare omului zilelor noastre. Căci așa cum, indiferent de profesiune, literatura și arta plastică, muzica și baletul, istoria și filozofia trebuie să facă parte din universul spiritual al tînrului care se pregătește să pășească în viață, și elementele de bază ale tehnicii contemporane sînt menite să întregescă personalitatea umană, chiar dacă acele ce și le însușește nu va fi inginer...

Radu NOR

— Ce prieteni are?
— Uitați, vedeți, ăsta cu care-a fugit, și mai are unul, mergea la gîrlăcuț, la prînsește.

— Spuneți-mi numele vreunui prieten-de-al lui!

— C.B.

— Cine e?

— E un vecin, mai mare ca el, dar umblă cu el.

— Băiat bun? Învață bine?

— A terminat școala — opt clase — acum e la școală, muncește nu știu pe unde...

— Dar alți prieteni de vîrsta lui are?

— Nu-i cunosc prietenii, decît băiatul ăsta care venea pe la noi. De altfel, nu-i cunosc pentru că nu venea cînd eram și noi acasă. Dimineața ce făceau, atîta tot.

— Sînteți tîmplar. Ia spuneți-mi, i-ați făcut vreodată, cu mina dvs. și ajutat poate de el, vreo jucărie, sau altceva, de care să fi avut băiatul mare nevoie? Să zicem, un pătuleț ori un leagăn în curte?

— Chiar că mi-a spus băiatul că vrea să aibă porumbi și... nu i-am făcut. Nu i-am făcut, e drept, sînt vinovat.

— Nu-i vorba de vinovație aici, dar toate lucrurile astea leagă oamenii, și-i leagă și mai mult pe copii de părinți. Toți părinții fac sacrificii pentru copiii lor, însă copiii nu înțeleg asta decît atunci cînd devin și ei părinți. El nu înțelege, pe el nu-l încălzește (decît la piele) faptul că i-ați luat paltonaș. Doar 5 minute ține bucuria! El nu-și dă seama ce sacrificii faceți dvs? ăsta-i felul de-a fi al vîrstei, să nu uităm! Dvs., cînd ați fost copil, poate ați fost un copil mai chinuit, mi-ați spus, însă mult mai mult v-ar fi plăcut să vă jucați decît să dați cu ciocanul, cînd erăți la anii lui.

— Nu m-am jucat.

— Nu v-ați jucat, c-ați avut altă viață! E-adevărat, el are acum o altă viață, are o viață mai veselă. Da, așa-i, însă tocmai dvs. ar trebui să faceți în așa fel încît omul — căci, gata, la 14 ani și jumătate e un om — să simtă că nu sînteți doar tatăl care vine și controlează „asta-i bun sau nu e bun“ și să nu sifurze. Părinții cam au obiceiul să tot stea cu degetul ridicat: „Atenție! Vezi ce faci!“ Ce-ar fi să mai lucrăm și cu toate zece degetele deodată, să

mai și construim cîte ceva plăcut împreună, să mai mergem la un pescuit.

— Situația mea a fost pentru muncă, pentru a-i întreține bine. Patru copiii...

— Eu vă înțeleg, copilul însă nu poate ține seama de asta. Poate cînd o să fie mare o să vă fie recunoscător, o să-și aducă aminte... Spuneți-mi, aveți scule acasă? L-ați pus să dea la rîndea? „Vezi tu, tăticle, ia și tu rîndea, sau mai fă cîte ceva!“ Ori puteați să-i faceți chiar dvs., știu eu, o bibliotecă mică, să prindă chef de citit. Amănuntele astea care par fleacuri trag serios în balanță.

— N-am făcut, e drept.

— Mai mult decît dacă-i spui tot timpul: eu te iubesc, muncesc pentru tine. El cînd vede că tu îi faci, că-l înveți, cu sculele în mînă, e altceva. Dvs. fumați?

— Nu fumez! Nimeni din familie.

— De unde-a învățat?

— De la prieteni. În anturajul cu băieți mai mari decît el.

— Ei, vedeți, dacă nici nu știți cu cine e prieten!

— Nu știu, și aș vrea să știu. Nu știu cu cine umblă, cînd pleacă

duminica la cinematograful. Mie de acasă nu mi-a lipsit. Și duminică mi-a cerut doi lei să meargă la film și i-am spus: „Măi, la ora 8 să vii acasă“. Dacă nu venea duminica la ora 8, venea la 9 jumătate, la 10. Restul de seri era regulat acasă.

— Dvs. mergeți la cinema?

— Nu.

— De ce nu vă duceți?

— Avem televizor acasă... Ne uităm la televizor...

— Bine, dar să zicem că el are nevoie să meargă și la cinema! De ce nu vă duceți cu el?

— Dar i-am dat bani să meargă singur.

— Nu-i tot una! Mă înțelegeți? El cînd ar ști că merge cu dvs... că sînteți împreună... Păi dacă-l trimiteți singur, se înțelege că se leagă cu alții... Nu-i vorba doar de doi lei. Nu-i vorba de bani, e vorba de timp. Unui copil îi place să meargă duminica împreună cu mama, cu tata, cu sora, mai știu eu cu cine...

— Duminica mai e un meci de fotbal la televizor, îl vizionează și eu... După o săptămînă de muncă...

Mihai STOIAN

UN COPIL „RĂU“

Una din trăsăturile muncii cu tinerii este ineditul situațiilor. Meandrele procesului educativ sînt destul de întortocheate, fiecare prezentînd particularități și ascunzișuri, nu întotdeauna ușor de înțeles și mai ales de tratat. Iată de ce pot conchide cu certitudine că angajarea în această subtilă muncă îți reclamă toate capacitățile la cel mai înalt grad de devoțiune și că problema dirijării tineretului către împlinire devine, la urma urmei, problema propriei tale personalități.

Numărutele cazuri și situații pe care am fost nevoită să le dezleg m-au înarmat cu mijloace de lucru, cu acea experiență psiho-pedagogică, pe care, dincolo de orice informații livrești numai munca vie ți-o poate da. O atare experiență m-a ajutat să am în vedere la fiecare tînar nu numai ceea ce apare manifest și ușor de apreciat în comportarea lui, ci și acea rezervă din urmă care se lasă mai greu intuită și la care trebuie să ajungi întocmai ca la filonul de aur, dînd la o parte rocile comune și impuritățile.

O dată descoperită această rezervă, ea se cere scoasă la lumină și relevată cu convingere pentru ca tînarul în cauză să-și dea seama de valoarea ei și să se poată realiza pe măsura potențialului său real. Din păcate, asemenea sondaje de adîncime în straturile profunde ale personalității elevilor noștri întreprindem mai greu. Nici nu e posibil să cuprinzi atari prospecții de masă. Ne oprim mai mult la cazurile pe care întîmplarea, neprevăzutul din viața cotidiană a școlii ni le aduce în față. De fapt, și acestea sînt destul de multe. Un mic incident la o lecție, un chiul premeditat, o încăierare între băieți în curtea școlii, mare agitație, comentarii și iată că apar și eroii.

În acest din urmă caz e vorba de Gheorghe V. din clasa a X.-H, un băiat bine dezvoltat, chipeș, cu niște ochi mari, albaștri, foarte senini. Cînd se rostește numele lui în cancelarie toți și-l asociază cu această nefericită întîmplare și așa se face că Gheorghe V. a rămas pecetluit ca element rău, impulsiv, bătăuș. Cînd clasa e turbulentă, cînd se comite vreo impolitete, ca și cum ar fi firesc, Gheorghe e implicat. I se cere dirigintei să fie pedepsit. Deși se constată că băiatul n-are nici un rol în cutare sau cutare măruntă dezordine, impresia generală persistă.

Dar cum s-a petrecut confruntarea noastră?

— Te rog să-ți motivezi atitudinea. Cred că îți este clar de ce ai fost chemat aici, mă adresez băiatului pe un ton aspru.

— Da, știu. M-am bătut cu Paul după ora de fizică. De fapt, eu am încasat. Dacă mă potriveam, era dezastru... Paul nu mai rămînea om întreg. Dar m-am stăpînit. L-am lăsat să creadă că el e mai puternic. Bine că s-a întîmplat așa, încheie Gheorghe cu un fel de satisfacție succintă relatare a bătăliei.

— Dar nu înțeleg ce te-a determinat să sari la bătaie? Paul e un băiat bun.

— Da, e bun, dar s-a purtat ca un mitocan. Sînt vinovat, recunosc, însă n-am putut răbda să fiu batjocorit. Cînd a apărut tovarășul profesor B. el și ceilalți au fugit, iar eu am rămas singur pe cîmpul de bătaie și tovarășul profesor a pus mîna pe mine. Așa am fost adus la d-voastră.

Gheorghe V. avea un aer de nevinovăție și pocăință care nu putea să te lase insensibil. Eram convins că e o candoare foarte bine simulată, căci băieții certați cu disciplina își compun de obicei o astfel de înfățișare pentru a te dezarma.

Cu tot rechizitoriul la care l-am supus, Gheorghe V. a rămas imperturbabil în simplitatea și naturalitatea lui, ca și cum ar fi săvîrșit un act de legitimă dreptate. De fapt, am rămas cu sentimentul de a nu fi reușit să descopăr adevărul și spre surprinderea generală i-am aplicat o sancțiune destul de blîndă. Efectul ei educativ s-a dovedit nul, căci eroiul meu a reeditat isprava. E drept, la proporții mai reduse, dar a fost deajuns ca să-l consacre definitiv ca „element turbulent și bătăuș“.

Cu ajutorul dirigintei, am început cîteva investigații. Cu familia n-am reușit să stau de vorbă. Am aflat de la alții lucruri destul de triste despre atmosfera din familie. De la colegii lui Gheorghe mi-am putut da seama că acesta era etichetat pe nedrept de profesori ca un elev bătăuș și turbulent.

— Gheorghe V. detestă gesturile brutale, nu suportă să fie jignit nici el și nici altul, are un ascuțit simț al dreptății și sare întotdeauna în apărarea celor slabi — spunea colega lui Letiția T. Dar să vedem mai exact cum stau lucrurile cu acea încăierare de mare răsunet.

Am aflat tot de la elevii clasei că riposta cu pumnii împotriva lui Paul s-a produs din pricină că Gheorghe V. a luat apărarea unei fete pe care acesta o jignise grosolan. „Paul fiind socotit elev bun își permite să ne sfideze“, spuneau ei. Întreaga clasă a aprobat cu simpatie gestul „cavaleresc“ al lui Gheorghe V. și a detestat purtarea lui Paul, mai ales că ponoasele le-a tras Gheorghe V. singur.

Cît despre familia lui Gheorghe V. au fost suficiente cîteva elemente pentru a dezlega pe deplin enigma. Nimeni din cei care-i jude-

Desen de I. DONCA

cam gesturile și eram dispuși să-i aplicăm cele mai severe sancțiuni nu s-ar fi gîndit să vadă în manifestările acestui băiat o consecință a durei sale experiențe de viață. Riposta violentă devenise modul lui propriu de a protesta împotriva nedreptăților și a vexațiilor. Gheorghe V., din clasa a X.-a, era zilnic martorul îndurerat și neputincios al maltratării mamei sale de către un tată abrutizat de alcool. Mi-am dat seama că în împrejurări de felul celor întîmplate în clasă el acționează în virtutea unei rațiuni morale izvorîte din însăși viața lui cumplită de familie. Așa se explică de ce ia apărarea fetelor, de ce sensibilitatea lui e dirijată către protecția ființelor mai slabe.

Ne aflăm în consiliul pedagogic de încheiere a situației trimestrului II. Se stabileau notele la conduită pentru elevii cu abateri. Cînd s-a ajuns la clasa X.-H, unde diriginta anunța că nu sînt cazuri, cineva interveni contrariat:

— Îi dăm zece faimosului Gheorghe V.? Asta ar fi prea de tot. La care tînăra dirigintă replică dîrz și implacabil.

— Zece plin și pe merit. Acest copil are un simț acut al dreptății. Ce-i drept, modul în care și-l manifestă deranjează uneori. A mai deranjat Gheorghe V. pe cineva?

Nici un răspuns, nici un argument care să infirme nota maximă. Cu acest zece s-a prăbușit și o anumită optică fixistă, bazată pe păreri insuficient fondate, generate de un impresiosism facil care mai persistă în acțiunea pedagogică. La cîte erori pedagogice sîntem expuși transformînd în criterii de apreciere a elevilor niște simple întîmplări! Și parcă spre mulțumirea mea, diriginta a adăugat spontan:

— Aș vrea să se știe că în clasa mea Gheorghe V. e cel mai iubit coleg, pentru caracterul lui cinstit, pentru curajul și demnitatea lui, în ciuda condițiilor vitrege în care trăiește acasă.

Prof. Zina SÎRBU
directoarea Liceului "Mihai Eminescu"
București

„GRIJĂ PĂRINTEASCĂ“

Inconjurați de grija părintească, viața ni se desfășoară mai ușor și mai ușor greutățile ce ne apar în cale, bucuriile ni se par mai mari. Nu întotdeauna însă grija părintească este orientată just și are efecte pozitive asupra dezvoltării armonioase a personalității copiilor. De multe ori, „grija părintească“ exagerată, ames-

tecată cu frica și necunoașterea celor mai elementare norme de educație, frică dezvoltarea normală a copiilor, schilodindu-i uneori fizic și psihic.

tecată cu frica și necunoașterea celor mai elementare norme de educație, frică dezvoltarea normală a copiilor, schilodindu-i uneori fizic și psihic.

Unii părinți, mai ales mamele, nu folosesc pe copii la nici o muncă, fie ea cit de ușoară. Or se știe că în gospodăria personală sînt treburi care ar putea fi rezolvate foarte lesne de către copii. Munca acestora ar constitui un ajutor prețios pentru familie și, pe deasupra, le-ar îmbogăți experiența de viață, călîndu-i în același timp. Asemenea părinți motivează hotărîrea lor în fel și chip: ba că sînt prea mici copiii ca să fie puși să facă ceva, ba că s nepriceduți! (de unde or fi știind dacă nu i-au încercat niciodată?), ba că vor avea vreme să muncească atunci cînd or crește mari. Puțini părinți însă recunosc că e mai comod să nu incredințeze o sarcină copiilor, pentru că din-

du-le-o trebuie neapărat să vezi dacă e dusă la îndeplinire, ceea ce e mult mai complicat decît să știi copiii închiși în casă sau în curte, la „adăpost“. Ca greșeală mare se săvîrșește la adăpostul acestei „griji părintești“!

„Grija părintească“ este aceea care determină pe unii părinți să-și însoțească copilul pînă la școală, și de la școală acasă. Un asemenea copil are sentimentul că este prizonier, că nu e bun nici măcar să meargă pe drum, că e o „păpușă“, așa cum îl porecesc colegii. Ii este rușine să privească în ochii altor copii de vîrsta lui și merge tăcut, abătut.

Iarna, copiii fac multă mișcare ca să se încălzească. Și au o poftă de mîncare grozavă, și sînt sănătoși tun. Unul singur nu putea să facă nici o mișcare. Avea alitea haine pe el, că era țeapăn ca un trunchi de copac. Ii era însă frig și avea guturai. Și mama îi mai înfășura un șal la git...

Tot „grija părintească“ intervine pe lingă profesorul de educație fizică pentru a-l scuti pe „băiat“ de eforturi „grele“. Noroc că profesorul de educație fizică nu prea aude asemenea „rugăminti“.

Am avut ocazia să cunosc un copil urmărit de „grija părintească“ și în recreație. Cînd ochii mamei priveau în altă parte, copilul alerga să lovească cu piciorul un mîțol de hirtie laolaltă cu ceilalți. A fost însă văzut, chemat la gard, și mama i-a introdus înspăimîntată mina sub cămașă ca să constate dacă e transpirat. Copilul se infierbintase puțin. Dojenindu-l ca pentru cine știe ce năzbitie deocheată, mama a scos tremurînd de „grijă“ din poșeta voluminoasă o cămașă proaspătă, și „nerecunoscătorul“, inconjurat de toți școlarii, s-a primenit...

Cînd se va primeni și o asemenea „grija părintească“!...

Ștefan E. NICOLAE
Turnu-Măgurele

PRAȘTIA

Geamul bucătăriei noastre dă într-un pasaj liniștit, asemănător unei grădini, unde circulația nu e intensă. Cîtiva copaci, o zonă verde, despart cele două blocuri.

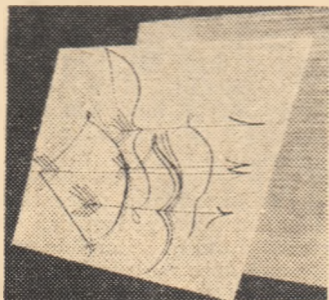
Liniștea pasajului este rar tulburată de vreo mișcare omenească.

O dată am remarcat prin perdelele noastre transparente cum un băiețuș cam de zece ani, cu părul creț, se apropia pe furiș, cu pași tărăgînați. Stringea în mînă ceva misterios, apoi s-a oprit, se uita împrejur ca unul care vrea să pună ceva la cale. Credea că nimeni nu-l vede. A ridicat o piatră, ascundea ceva dedesubt. A privit iarăși în jurul său, apoi a luat-o la fugă.

Tare m-a ros curiozitatea: oare ce putea să fie „comoara“ ascunsă? Am ocolit casa noastră și am pornit în recunoaștere în pasaj. Am privit în jurul meu la fel ca micuțul adineauri. Ridicînd piatra am găsit o praștie. O praștie ce bate departe.

Lemu tare, elastic, rezistent și cu piele mare pentru pietriș.

M-am frămîntat: ce să fac? Mai multe ochiuri de geam de la intrarea noastră din spate s-au spart în împrejurări necunoscute, sus-

pecte. De data aceasta îl prinsesem pe „delincvent“. Mai precis, arma lui. Poate părinții lui nici nu știu de praștie, pe care și de această dată

a ascuns-o, probabil tot în vederea pregătirii unui atac din amurg.

Am aflat ușor numele părinților băiețandului, care locuiesc în casa de peste drum. A reieșit, de asemenea, că aceștia sînt oameni foarte cumsecade.

M-am așezat la masă și am relatat în scris întîmplarea. Am rugat-o pe mama copilului, foarte insistent, că nu-l bată pe băiat, dar să-i explice, ce armă primejdioasă avea în mînă.

Am trimis scrisoarea prin cineva părinților. Apoi a trecut un sfert

de oră și m-a chemat mama copilului la telefon.

Mama copilului mi-a spus că nu știuse nimic despre afacerea cu praștia. Copilul — care, după părerea ei, nu e băiat rău — a recunoscut totul. El i-a promis să nu mai folosească niciodată această „armă“.

...A trecut un timp mai lung de atunci și stau liniștit după perdelele locuinței noastre, convins că nu mai trebuie să mă aștept la un atac cu praștia.

Ludovic INCZE
Tîrnăveni, județul Mureș

ESENȚIALUL ÎN MUNCA DE EDUCARE

De numeroase opinii și anchete publicate atît în periodicele de specialitate, cit și în presa cotidiană pe tema vastei și complexe probleme a educației, se desprinde preocuparea constantă a educatorilor de a găsi mijloacele cele mai potrivite felului urmărit. Astfel, în una dintre anchetele pe-

și de pline de conținut ar fi ele, și nu numai „ajutorul specialiștilor cu înaltă calificare“, „oricît de larg și de consistent ar fi el“, sînt hotărîtoare, ci de o egală valoare este dragostea față de om, singurul mijloc prin care putem să cucerim și să innobilăm firea copilului.

Fîindcă, așa cum pe drept cuvînt spunea conf. dr. Ursula Schiopu, „actul de educare este în primul rînd un act de dragoste“. Fără această clocotitoare dragoste față de om, nimic de seamă, nimic durabil nu se poate înfăptui, fie chiar cu prețul celei mai mari osteneți. Munca, oricare ar fi ea, atunci cînd e îndeplinită cu pasiune, izvorîta din dragostea față de om, rodeste din plin, iar roadele, pînă și cele mai neînsemnate, poartă în firea lor strălucirea desăvîșirii și frumusețea totalei dăruiri. Și dacă orice muncă prestată în cadrul multiplelor noastre îndeletniciri trebuie îndeplinită cu căldură și pasiunea dragostei față de cei cărora le închinăm truda noastră, apoi cu atît mai mult munca de educare trebuie îndeplinită cu acea vibrantă pasiune și căldură pe care nimic altceva, în afără de dragoste, nu ni le poate da. Școala își desfășoară procesul de educare nu numai în cadrul orelor de dirigiență, ci și în orele de curs, în orele de recreație și chiar și în timpul cînd elevul se găsește în afara hotarelor ei naturale. Aceasta este un element care vine în sprijinul afirmației că fără acea mare dragoste față de om, față de copiii pe care ni-i încredințează societatea să-i creștem, să le luminăm mintea și să le înfrumusețăm firea, nimic de seamă nu vom putea realiza. Căldura dragostei noastre creează ambianța plină de seninătate și de voie bună necesară, formează climatul prielnic desfășurării procesului educativ.

Din ea izvorăște grija de a le acorda elevilor, în mod necondiționat, respectul la care au dreptul, grija de a nu discuta cu ei pe tonul de la profesor la elev, ci de la om la om, grija de a nu-i jigni, de a le menaja susceptibilitățile, de a ști cum să umblăm cu ciudata, și delicata lor fire.

Ea ne impune să-i iubim în egală măsură pe toți. Să nu-i pînă și să nu-i nedreptățim în nici o împrejurare. Să le cumplăm, în modul cel mai echitabil, comportările și meritele, iar notele și calificativele ce le atribuim să fie expresia celei mai desăvîșite obiectivității.

Mai mult decît oricare ocupație a omului, munca de educare cere

dagogice privind educarea elevilor, interlocutorii — profesori, profesori-dirigienți, directori de școli — subliniază însemnătatea orelor de dirigiență și, între unele deziderate legate de munca profesorului-dirigiență, menționează utilitatea elaborării unui „îndrumar orientativ și metodic pentru orele de dirigiență“, a unor „studii“ și fundamentări din punct de vedere științific a activității dirigintei. Pe de altă parte, se formulează anumite rezerve privitor la „ajutorul inconsistent pe care pedagogii și psihologii cu înaltă calificare, cercetătorii de la Institutul de științe pedagogice îl dau activității educative a profesorilor-dirigienți, cadrelor didactice, în general“.

Desprindem, de aici, lăudabila strădanie a corpului didactic de a-și îndeplini, în modul cel mai vrednic de stimă, nobila îndatorire și nu subapreciem întru nimic utilitatea acelor lucrări și ajutoare care să susțină dificila sa muncă de educator. Dimpotrivă, sîntem pentru cit mai multe și cit mai bune studii de acest gen. Ceea ce ne îngăduim însă să arătăm, prin rîndurile de față este faptul că în munca de educare, ca de altfel în oricare altă activitate umană, nu numai „îndrumările“, „studiile și fundamentările“, „manualele de specialitate“, oricît de numeroase

celui ce o îndeplinește să fie el însuși exemplu viu de fapte demne, exemplu de alese comportări, de modestie, de muncă creatoare, de perseverență, de năzuință spre mai bine, spre mai frumos. Cele mai bune și mai meșteșugite sfaturi, neurmărite de propriile noastre exemple, nu vor avea niciodată eficiența așteptată.

Dragostea față de copii, față de cei ce ne sînt încredințați să-i educăm este cel mai desăvîrșit îndrumător și ajutor în munca de educa-

re. Prin ea vom găsi întotdeauna justa soluționare pînă și a celor mai dificile situații ce se ivesc, în mod frecvent, în procesul educativ. Prin nimic altceva, în afară de dragoste, nu vom putea să cucерim și să modelăm firea copilului și prin nimic altceva nu vom putea să explorăm, cu bune rezultate, ascunsele și întortocheatele taine ale firi sale.

Dumitru Ion BELCHIȚĂ

PIONIERI — AGENȚI DE CIRCULAȚIE

160 de pionieri și școlari din județul Cluj, membri ai cercurilor automobilistice și de circulație, se pregătesc intens pentru a participa la primul concurs „Cine știe, circulă”. Cite 20 pionieri din liceele nr. 7 și nr. 8, „Nicolae Bălcescu” — Cluj, Școala generală nr. 1 — Cluj, Liceul „Ana Ipătescu” din Gherla, școlile generale nr. 1 din Turda, nr. 14 din Cimpia Turzii, nr. 1 din Dej, nr. 1 din Huedin, sub conducerea profesorilor din școli, sprijiniți de către un ofițer de miliție specialist în probleme de circulație, își însușesc primele noțiuni ale tehnicii circulației pe străzi și șosele. Trecerea, la 15 mai a.c., a probelor de concurs le dă dreptul să îmbrace uniforma de pionier-agent de circulație.

Cunoștințele dobîndite și verificate le dau dreptul de a fi în timpul lor liber — bine dozat — alături de lucrătorii miliției, dirijori ai circulației pietonilor, în special ai propriilor colegi, cit și a vehiculelor ce trec prin preajma școlilor.

Totodată, Casa pionierilor, sprijinită de Inspectoratul municipal al miliției Cluj, deschide un club pentru cei mai buni membri ai cercurilor automobilistice și de circulație din orașul Cluj. Avînd la dispoziție un autovehicul obișnuit, ei învață piesele componente ale motorului, modalitățile de întreținere și reparațiile curente, pătrund în tainele conducerii, fac primele viraje pe „poligonul” din curtea Casei pionierilor.

S. BOATCĂ

nu o cunoaște tot așa de bine pe aceea din familie și din mediul social ambiant.

Dacă se trece cu vederea peste aceste elemente, nota respectivă își pierde valoarea sa stimulatorie, iar în educația morală a elevilor apar fisuri importante.

La noi în școală, în urma unui consiliu pedagogic în care s-au scos la iveală scăderile amintite, notarea conduitei elevilor nu se mai face oricum; ea este fundamentată pe înțelegerea exactă a noțiunii respective, pe cunoașterea și interpretarea psihologică a fondului de fapte specific fiecărui elev și pe aprecierea diferențiată a manifestărilor comportamentale. Pentru aceasta, diriginții au caie-

de observații, unde consemnează zilnic aspectele concludente din comportarea clasei. Aceste însemnări cuprind fapte care se referă la atitudinea elevului față de sine însuși, față de alții (colegi, profesori, părinți, frați), față de muncă (efectuarea temelor pentru acasă, ajutorul dat părinților, întreținerea timpului liber etc), disciplina în școală, în familie și în societate etc.

O activitate similară de cunoaștere a fiecărui elev în parte desfășoară colectivul pedagogic, familia, organizația de pionieri, organizația U.T.C. din școală. Se ține seama, de asemenea, de frecvența abaterilor, de interesul și efortul pe care îl depune elevul pentru înlăturarea lor etc.

Înarmat cu aceste instrumente de lucru, dirigintele rezervă — de obicei — ultima oră de dirigiență din trimestrul respectiv în scopul notării la purtare. Aici, în fața clasei, se analizează conduita fiecărui elev în tot ce are mai caracteristic. În acest fel purtarea elevilor noștri se îmbunătățește treptat și în mod evident.

Pantelimon CORNOIU
directorul școlii generale Copăceni — Șerbănești, Județul Vâlcea

ÎN LEGĂTURĂ CU NOTAREA LA PURTARE A ELEVILOR

Nota la purtare are o dublă valoare: de apreciere a conduitei elevului și de stimulare a actelor lui morale. De aici rezultă, pe de o parte, că ea trebuie să reflecte cit mai fidel conduita elevului, iar pe de altă parte, că trebuie să con-

țină termenii educativi necesari. Superficialitatea și lipsa de discernămint în aprecierea purtării elevilor duc la subestimarea ei. Este adevărat totodată că notarea conduitei elevului este o operație mai dificilă decît aceea la obiectele de învățămînt.

Practic, la noi în școală s-au putut observa două feluri de greșeli în această foarte delicată problemă.

a) Greșeli provenite din interpretarea subiectivă a atitudinii morale a elevului. Există tendința

de a se lua în seamă mai ales aspectul ei exterior (atitudinea față de profesori, părinți și virșnici, atitudine de multe ori nefondată pe convingerea intimă), supunerea formală față de dispozițiile școlii, copierea unor aspecte ale conduitei civilizate (de exemplu: elevul intirzie de multe ori de la școală, dar se scuză totdeauna în mod respectuos etc.).

S-a putut constata că la această categorie de elevi predomină un fond egoist, că sînt grosolani în raporturile cu colegii, încăpăținați și infumurați, nu au grijă de bunurile obștești. Fără să fie deosebit de buni la învățătură, o fac pe a totștiutorii și caută să-și „ajute” colegii examinați suflîndu-le greșit, pentru ca aceștia să obțină o notă mai mică; în sfîrșit, sînt lingușitori, servili etc. Chiar și unii elevi „liniștiți”, care „nu dau mult de lucru dirigintelui”, sînt în realitate egoiști, nepăsători în îndeplinirea sarcinilor. Ieneși, trăsături ce caracterizează pe un elev care nu poate fi notat cu calificativul „foarte bine” la purtare.

Se știe că în perioada adolescenței, datorită mobilității și instabilității foarte mari, care colorează activitatea lor, nu se poate statornici la elevi atitudinea disciplinată ca trăsătură de caracter; în discuțiile dintre profesori se sugerează cîteodată ideea că s-ar putea ca prin efectul coercitiv al notei la purtare să se tempereze manifestări ca zburdălnicia sau unele îndrăzneli ostentative și care țin de dinamismul specific vârștei lor.

b) Notarea injustă a conduitei elevilor mai are drept cauză și cunoașterea incompletă a comportării lor. Astfel, dirigintele cunoaște conduita elevului în școală, dar

ECHIPAMENTUL DE EXCURSIE AL ELEVULUI

In cele ce urmează, încercînd să facem cîteva recomandări în ceea ce privește organizarea unor acțiuni turistice la care participă elevii, ne vom opri îndeosebi asupra unor condiții care trebuie respectate, precum și asupra echipamentului elevului în timpul excursiilor turistice.

În ultimul timp, turismul școlar a căpătat o dezvoltare impresionantă. Se organizează în fiecare an, în special în timpul vacanțelor, diferite acțiuni turistice (excursii, tabere, cantonamente) care au ca scop, pe lângă cunoașterea frumuseților patriei, a unor monumente istorice, centre industriale — reconfortarea fizică și psihică a elevilor și reluarea activității școlare în cele mai bune condițiuni.

Ca să realizați o astfel de acțiune turistică, trebuie să stabilești, în prealabil, care este numărul de elevi, cine este conducătorul grupului respectiv, ce cadre didactice participă, care este itinerariul, ora plecării și a sosirii, care este durata, care sînt locurile de cazare, și neapărat, echipamentul necesar.

Înainte de plecare, conducătorul, cadrele didactice participante, medicul unității școlare respective vor face o pregătire minuțioasă a acțiunii ce urmează să se desfășoare cu elevii și cu părinții acestora, stabilind toate problemele legate de ea.

Din fiecare excursie, elevii vor învăța ceva nou; vor afla numele unor flori, numele unui vîrf de munte, altitudinea acestuia, vor cunoaște o serie de roci, numele pîriurilor peste care vor trece, vor cunoaște chipul oamenilor din regiunea respectivă, portul lor, ocupația și felul lor de trai.

La toate acestea, o contribuție importantă vor avea profesorii de geografie, istorie, biologie, geologie, participanți la excursie, care vor încerca să facă o legătură între cunoștințele teoretice predate în clasă, cu aspectele practice.

Ei trebuie să fie atenți la drumul pe care-l parcurg, la marcaje, la vegetația care înconjoară zona vizitată, la păsările din pădure și fluturii din poieni. De aceea, este necesar ca înainte de plecare în excursia respectivă cu elevii, să studieze ghiduri turistice și hărțile regiunii în care vor merge, să se informeze asupra structurii geo-

logice și a florei, a faunei, a virfurilor de munte, a apelor existente.

Traseul ales trebuie să fie în concordanță cu posibilitățile de vîrstă, sex, grad de dezvoltare fizică ale participanților. Trebuie cunoscute bine cabanele, casele de adăpost, stînele, traseele care urmează a fi parcurse. Este necesar să se respecte popasurile, să nu meargă nimeni înainte sau să rămînă în urmă și din capul locului toți membrii grupului să asculte recomandările călăuzelor. În diferite etape ale traseului, se va pleca cît mai de dimineață, pentru a cîștiga timp, se vor evita innoptările pe parcurs. La urcuș, de obicei, nu se vorbește, iar respirația se va regla cu ritmul pașilor.

Repausul se face din oră în oră, cite 5—10 minute.

Este indicat să se meargă în ritm uniform, să se dozeze eforturile de așa manieră, încît la capătul drumului elevii să nu ajungă epuizați.

Nu se va alerga la coborîre și atenția va fi trează la fiecare pas, pentru a evita accidentele.

În special la urcuș, excursioniștii vor fi nevoiți să se îmbrace și dezbrace de mai multe ori. Această operație este foarte necesară, pentru a evita îmbolnăvirile.

Turiștii începători trebuie să meargă pe drumuri marcate, sau pe poteci cunoscute.

Se va evita dispersarea în grupuri mici, pe drumuri necunoscute, căci poate duce la accidente.

Turiștii vor avea în permanență cu ei un caiet, în care este recomandabil să fie notate punctele principale de drum și impresiile.

De o importanță covârșitoare în buna reușită a unei excursii este felul în care excursioniștii vor ști să-și aleagă echipamentul necesar.

În special la munte, mersul nu trebuie să fie frinat de nici un obiect purtat fără rost.

Echipamentul turistic trebuie să îndeplinească o serie de condiții: să fie ușor de purtat, comod, să aere corpul de frig, să fie destul de larg, pentru a nu stînjiți mișcărilor — și, bineînțeles, frumos și modern. Un echipament frumos și modern îți dă o dispoziție sufletească tonifiantă.

Pentru a preîntîmpina neplăcerile eventualelor ploii care sînt destul de frecvente în munți, recomandăm hanoracele și scurtele din melon, care sînt imper-

meabile. Cămașa să fie confecționată din pînză colorată, cu mîneci lungi, chiar și în timp de vară (pentru a evita arșița soarelui), prevăzută cu două buzunare închise; să fie largă pentru a nu stînjiți mișcările, și lungă, astfel ca spatelul să nu rămînă gol. Sub cămașă se poartă un maiou de bumbac, care absoarbe transpirația și formează un strat izolator.

Pentru băieții de toate vîrstele, se recomandă bluzele cu mîneacă scurtă, din zefir, subțiri și plăcute la purtat.

Se mai pot folosi tricouri sport și bluze din bumbac mercerizat, care sînt ușoare, rezistente și absorbante. Pantalonii trebuie să fie destul de largi și în excursiile montane să aere de frig. În excursiile la munte și la mare se pot folosi pantaloni scurți din doc și diagonal sau din bumbac fire fine.

Pentru drumurile de munte, mai ales la altitudine mare, se pot purta pantaloni pentru turism din țesătură supraelastică ce au extensibilitate mare și sînt ușor de întreținut. Pentru plajă și baie se vor utiliza slipuri din doc și diagonal, care sînt foarte comode.

Ciorapii trebuie să stea bine înținși pe picior, pentru a nu provoca rosături. Se pot folosi ciorapi de bumbac sau de lînă.

Puloverele ce le vom purta în special la munte vor fi din P.N.A., întrucît sînt călduroase și ușoare.

În excursie, de o deosebită importanță este și încălțămîntea. Ea are rolul de a proteja piciorul; de aceea, bocancii trebuie să fie impermeabili și bine fixați pe picior. Pe timp frumos se recomandă ghetele turism de vară, speciale pentru munte, din bizon întors, cu talpă translucidă; pantofii cu talon, cu fețe de box, și talpă translucidă — pentru canotaj; pantofii auto, speciali pentru conducătorii auto și pantofi ciclism, pentru ciclism turism cu fețe de box și talpă bovine, fiind ușori și practici.

Treningul este folosit din ce în ce mai mult în excursii. Bluza lui înlocuiește foarte bine puloverul, iar pantalonii de trening constituie o rezervă și pot înlocui pantalonii lungi.

În excursii, se pot folosi treninguri din bumbac, din fire supraelastice, căptușite cu bumbac scămășat, fiind absorbante și nedeformabile.

În excursiile pe litoral, foarte indicate pentru fete sînt rochiile de plajă „Malipol”, uni sau în desene. Acestea pot

fi asortate cu pălării și sacoșe din același material, dînd o ținută tinerească. Sînt recomandați, de asemenea, în special pentru excursiile mai lungi, pantalonii și compleurile din țesături de bumbac, precum și fuste pantalonii cu bluze în diverse culori, din aceeași țesătură.

Turistul trebuie să mai aibă asupra sa îmbrăcăminte pentru schimb, obiecte de toaletă, o trusă de accesorii utile, o mică trusă farmaceutică, precum și alimentele necesare pentru drum. Acestea se pot transporta într-un sac de sport cu două sau trei buzunare, în genți de voiaj, saci de echipament pentru excursii mai mici, sau în saci pescar care sînt practici și încăpători.

În legătură cu alimentația turistului, aceasta trebuie să fie ușoară la transportat, să nu se altereze, să fie substanțială, cuprinzînd un volum mic, dar o valoare nutritivă mare, care să compenseze cheltuielile energetice ale organismului din timpul drumeției.

În 24 de ore, cînd se depune un efort mediu, alimentele trebuie să aibă — vara — o valoare nutritivă între 3800—4 000 de calorii, iar pe timp de iarnă între 5 500—6 000 de calorii.

Excursii de scurtă durată pe itinerarii mici, se pot organiza și cu școlarii de vîrstă mică și chiar cu preșcolarii. Aceștia vor purta o încălțămîntă ușoară, în special sandale cu barete, confecționate din piele velurată, netedă, care se găsește la magazinele de specialitate într-o gamă variată de culori și modele.

Din cele de mai sus, se desprinde clar, credem, importanța mare pe care o joacă echipamentul în reușita unei drumeții în indiferent care regiune a țării. Înainte de a purcede la drum, — și ținem să subliniem încă o dată aceasta — conducătorul excursiei, cadrele didactice care-i însoțesc pe elevi, părinții elevilor, vor controla cu multă atenție îmbrăcămîntea, încălțămîntea și echipamentul fiecărui participant în parte.

Aceasta, în primul rînd, pentru a evita, pe parcurs, eventualele surprize neplăcute.

Gîndiți-vă, de pildă, în ce situație stînjiitoare pentru el și pentru tot grupul, se află un elev, un excursionist, în general, care, ajuns

ELEVII LA TEATRU

să zicem la poalele unui munte pe care e programată ascensiunea, se constată că dispune de echipament total diferit de al celorlalți: pantofi de tenis sau de oraș și o îmbrăcăminte ușoară, de vară, proprie condițiilor unei excursii de cîmpie. El nu numai că va încerca cu acest prilej un sentiment de inferioritate față de ceilalți excursioniști, nu numai că nu se va putea bucura de frumusețile pe care le oferă o ascensiune montană, dar îi va pune într-o mare dilemă și pe ceilalți și, în primul rînd, pe cei care organizează excursia. O astfel de situație penibilă poate determina întreg grupul să renunțe la ascensiunea planificată. Mai înțelept ar fi, desigur, ca elevul necorespunzător echipat să renunțe. Dacă totuși se încumetă să se avînte și excursionistul de care vorbeam în ascensiunea respectivă, o face pe riscul lui propriu și pe riscul tovarășilor lui de drumeție. Căci această „încumetare“ poate avea urmări din cele mai neplăcute. Cunoaștem, bunăoară, cazul unui tinăr, care în compania unor colegi echipați cu toții conform cerințelor itinerariului respectiv, a pornit într-o excursie montană de câteva zile, în... pantofi de oraș. Acest tinăr nu numai că a trebuit să renunțe la acțiune după primele zile și să se întoarcă acasă, dar a și plătit scump imprudenta sa: gambele i s-au umflat îngrozitor, i-au căzut cîteva unghii de la picioare și numai o intervenție chirurgicală l-a ferit de urmări și mai tragice. Evident, altfel ar fi stat lucrurile, dacă tinărul de care vorbim ar fi purtat o încălțăminte adecvată.

În concluzie, a nu asigura copilului care pleacă la munte sau la mare echipamentul adecvat înseamnă a-l expune unor mari pericole din punct de vedere al sănătății și a-l priva de satisfacția pe care o poate avea dacă și îmbrăcămîntea pe care i-o procurăm din timp va fi pe măsura exigențelor impuse de o astfel de întreprindere.

Elevii și părinții acestora, ținînd seama de recomandările făcute mai sus în ce privește organizarea și desfășurarea excursiei, precum și procurarea celui mai adecvat echipament și material — vor avea satisfacția unei acțiuni reușite, de care își vor aduce aminte cu plăcere întotdeauna.

Prof. GHEORGHE BENONE, directorul Liceului nr. 35, cu program de educație fizică, București

Teatrul este o instituție de cultură care poate să aducă o contribuție deosebit de valoroasă la educarea și instruirea elevilor. O lucrare dramatică, din literatura română sau din cea universală, dacă, după ce a fost studiată la clasă, este și văzută pe scena unui teatru, se fixează definitiv în memoria elevului, fiindcă textul dramatic devenit spectacol acționează pe mai multe căi asupra spectatorului. Simpla parcurgere a textului — pe care o realizăm la lectură — este însoțită aici de prezența actorilor, de interpretarea pe care aceștia, sub conducerea regizorului, o dau textului, de decor, de muzică, de lumini și — fapt deloc neglijabil — de atmosfera pe care scena o creează și care influențează mult asupra spectatorului. De aceea, întotdeauna am considerat nedreptățiți, din acest punct de vedere, pe elevii care învață în școli și licee de la sate sau din orașe mai mici, lipsite de un teatru local. Aceștia vin mai rar în contact direct cu teatrul, și mai adeseori indirect, prin intermediul televiziunii.

Elevii din orașele mari și mai ales cei din București trebuie să fie îndrumați să folosească din plin acest mijloc de culturalizare, de educație. Trebuie îndrumați nu numai să meargă la teatru, ci și cum să se poarte în sălile de spectacole.

Vorbeam mai sus de atmosfera care există într-o sală de teatru, o atmosferă care impune respect, care te face pe tine însuși, spectator, să te simți altfel decît pe stradă sau decît acasă. Dar această atmosferă nu se creează din nimic, nu apare din senin. Ea rezultă din atitudinea pe care o au oamenii de teatru față de spectatori și față de cultură, și nu mai puțin din atitudinea pe care trebuie s-o aibă, la rîndul lor, și spectatorii față de instituția teatrală, față de actori, față de munca lor. Această atitudine se cultivă încă din familie și se consolidează, îmbogățindu-se, în școală.

Am avut de multe ori prilejul să mă aflu într-o sală de teatru la un spectacol la care erau prezenți și elevi — mai mari sau mai mici. Spre surprinderea și regretul meu am constatat că nu toți acești tineri spectatori știau de ce au venit la teatrul De obicei, acolo unde sînt mulți elevi la un loc se creează o atmosferă degajată, vie, mai gălăgioasă chiar, și lucrul acesta nu este, în sine, condamnable. Dar ceea ce sporește admirația față de niște tineri vioi, entuziaști și veseli este tocmai faptul că, în anumite împrejurări, ei știu să fie serioși, respectuoși, pot să fie sensibili și receptivi la valorile artei,

Să ne cunoaștem patria

PE CĂRĂRILE ȚARULUI ȘI MUNTELUI MIC

După ce străbatem culmile înalte ale Retezatului, pe care ghetari de odinioară le-au zimțuit cu multă măiestrie, și ne îndreptăm spre nord-vest, spre vîrfurile ascuțite al triunghiului orogenetic Godeanu-Retezat, pătrundem pe teritoriul cel mai înalt al județului Caraș-Severin. Dincolo de văile înguste și adînci ale Hidegului și Rîului Mare, impozanta citadelă alpină, aparținînd Carpaților Meridionali, coboară spre îmbrăcătura Bistra-Timiș, prin treptele prelungite ale Țarului și apoi ale Muntelui Mic.

Masiul Țarul, cu structura sa din fisturi cristaline, despărțit printr-o șea înaltă și largă de fratele său geamăn, Vîrfurile Pietrii, ajunge, în altitudine, la 2190 m., iar Muntele Mic abia la 1806 m. În multe puncte, mărimea alpină a acestei unități muntoase pierde din înălțime; ea păstrează totuși trăsăturile caracteristice ale Carpaților Meridionali prin aspectele impresionante ale conformației morfologice, prin vîrfurile pleșuve ce strălucesc în bătaia razelor de soare, sau prin întinsele pășuni alpine, ce depășesc limita superioară a pădurilor de cetină.

Oricum i-am privi, ori de unde i-am escalada, fie din localitatea Berloca, ce se află la sud de Caransebeș, și în care toamna livezile bogate de meri răsplătesc din plin hîrnicia locuitorilor, sau din neuitata Depresiune a Mărului, în care cerbul nu ocoleşte așezările omenești, Muntele Mic și Masiul Țarul — își dezvoltă frumusețile de neuitat. Ei constituie pentru mulți elevi și oameni ai muncii din împrejurimi și din toată țara un puternic centru de atracție în tot timpul anului și mai ales în zilele de vacanță.

Confortul întâlnit în Complexul turistic de pe Muntele Mic cu o capacitate de aproximativ 400 de locuri, precum și cel de la cabana Rusca, sînt o dovadă în plus a grijii ce i se acordă turismului și drumeției în țara noastră. De aici, de pe culmile înalte și acoperite de albul imaculat al zăpezii, în zilele de

știu că într-o sală de lectură nu se vorbește sau se vorbește în șoaptă, că exuberanța *necesară* în sala de sport poate deveni, în sala de festivități, o atitudine inrevertențioasă. Cînd însă îi vezi pe unii că își consumă energia tinerescă transformînd foaierul teatrului în patinoar sau coloanele holurilor în loc de ascunziș, cînd îi vezi fugărindu-se printre loje și vorbind alît de tare în timpul spectacolului, încît nu mai poți înțelege ce se spune pe scenă — atunci ca om matur, responsabil pentru educația tinerilor — începi să te îngrijorezi. Admițînd că unii elevi, dintre cei mici, vin pentru prima oară la teatru și că familia n-a avut prilejul să le spună cum să se poarte, cum să se îmbrace, ne punem întrebarea dacă diriginții care îi însoțesc (sau care nu-i însoțesc) i-au pregătit din timp și în măsura necesară; dacă acești tineri — care trebuie îndrumați în orice activitate pînă cînd vor ști să deosebească singuri binele de rău — știu cum trebuie să se comporte în anumite împrejurări; dacă au fost pedepsiți atunci cînd — spunîndu-li-se ce trebuie să facă și ce nu — au perseverat în greșeli.

Consider, că, în acest sens, educația în rîndul elevilor nu este făcută întotdeauna cu grijă. De fapt, respectul față de instituțiile de cultură trebuie inoculat încă din primele zile de școală și trebuie început chiar cu respectul față de școală, față de bunurile ei materiale. De asemenea, o atitudine deosebită, mai săpravegheată, încă din momentul cînd elevul a plecat spre școală, sentimentul că ea este un izvor nesecat de cunoștințe — toate acestea trebuie sădite în sufletele copiilor încă din primele zile, chiar dacă cei mai mulți dintre ei le vor fi știind din familie. Atitudinea de respect a elevului față de școală și față de educatori trebuie să fie asemănătoare cu aceea a vechilor credincioși față de templul în care intrau să se închine. Căci școala este de fapt un templu, precum *templu* este biblioteca sau teatrul. Un templu modern în care elevii nu învață „frica față de Dumnezeu“, ci bucuria superioară de-a se descoperi pe ei înșiși în Univers, de-a se reconoaște stăpîni ai Universului.

Numai cultivîndu-le respectul deplin față de instituțiile pe care le frecventează ca elevi, vom avea siguranța că miine, cînd vor părăsi școala și vor intra în viață, vor avea același respect față de oamenii în mijlocul cărora vor munci, față de întreaga societate.

George RADU

iernă sau puternic scldate de soare în zilele toride de vară, posibilitățile de drumeție sînt multiple și variate.

Cheile Carașului

Părăsind cetatea de foc a Reșiței pe șoseaua ce duce spre centrul carbonifer al Aninei, culmile înalte ale Sămenicului, acoperite cu păduri de foioase și întinse pășuni alpine rămîn mereu în urmă. La aproximativ 20 km depărtare de silueta înaltă a furnalelor, peisajul geografic se caracterizează prin lipsa vegetației, în general, și prin prezența rocilor calcaroase, de un alb-vinețiu strălucitor, a multiplexelor fenomene carstice de suprafață și de adîncime.

Mai spre sud de Carașova, localitate montană, cu căsuțe curate, din lemn și piatră, ne aflăm în carstul Munților Banatului. Dar pînă să ajungi aici, dolinele, formele simple de lapiezuri, sitncile goale, cu numeroase fisuri, ori tufe de liliac sălbatice, te întimpină la tot pasul. Impresionante rămîn, totuși, Cheile Carașului, situate la altitudinea maximă de 700 m, cît au formațiunile muntoase în această parte a țării. Comparate cu Cheile Bicazului, cele ale Carașului par niște văi în miniatură; lungimea lor de peste 2 km, pereții abrupti și suficienți de înalți, ținînd firul apei, pesterile lungi și întortocheate ce își deschid porțile deasupra undelor tumultuoase, blocurile de calcar prăvălite în albia rîului ca pentru a-i stăvili cursul — toate acestea fac din Cheile Carașului un adevărat monument al naturii pe plaiurile bănățene.

Prioindu-le cum se „aprind“ în liniștitul apus de soare și furat de mărjea lor, îți vine greu să te desparți de ele. Și dacă totuși te decizi să pleci, promiți să revii aici cît mai curînd.

Prof. P. MISTOR
Arad

ION PAS:

Prezențe

Editura pentru literatură, 1968

Apariția recentei culegeri din publicistica militantă a scriitorului Ion Pas are, cred, o îndoită semnificație. Cea dintii privește editura, ce astfel reia firul unei inițiative proprii la care părea că renunțase, și anume aceea de a oferi cititorului ample retrospectivitate din publicistica celor mai de seamă scriitori dintre cele două războaie. Pentru cititorul tânăr mai ales, căruia îi este mai anevoioasă parcurgerea colecțiilor de reviste și ziare ale marilor biblioteci și care cunoaște indirect evenimentele petrecute în această ultimă jumătate de veac, lectura unor asemenea cărți este deosebit de instructivă. A doua semnificație de care aminteam privește, bineînțeles, pe scriitorul Ion Pas. Pentru cine este familiarizat cu scrisul lui Ion Pas volumul „Prezențe” înseamnă o reîntâlnire și o întărire a unor impresii formulate pe marginea altor cărți semnate de scriitor. De aceea, lectura articolelor incluse în această selecție exigentă poate fi și un punct de referință cu cel puțin două dintre cărțile scrise în anii de după Eliberare de către prozatorul Ion Pas: „Zilele vieții tale” și „Lanțuri”, ample reconstituiri ale societății românești a vremii. Cititorul, care cunoaște și aceste scrieri, înțelege astfel mai bine scrupulozitatea evocării unei anumite lumi, circulația neîntreruptă dintre publicistică și literatură în cadrul operei prozatorului. Valoarea de document social, politic, cultural și uman al acestor „Prezențe” este indiscutabilă. De aici rezultă virtuțile lor educative, pe planul formării unor convingeri civice active în conștiința tinerețului.

Cartea este împărțită în două mari secțiuni care reflectă de fapt cele două mari momente social-politice din istoria ultimei jumătăți de veac: „Partea I (1919—1944)” și „Partea a II-a (1944—1967)”. În cadrul fiecăreia dintre aceste secțiuni materialul este grupat, în funcție de afinități tematice, în alte subdiviziuni: „Vremuri”, „Întâmplări”, „Scena”, „Creionări” (Partea I); aceleași subdiviziuni, mai puțin „Scena”, vom găsi și în „Partea a II-a.” Nu a fost desigur o intenție explicită de a divulga cititorului tonalitatea publicisticii pe care o practică. Cu toate acestea, o asemenea destăinuire este deosebit de prețioasă pentru înțelegerea individualității publicisticii semnate de Ion Pas: „Cine mă cunoaște știe că nu-i în firea mea să-mi ier ușor din cumpeni. Cine m-a citit își amintește că foarte rareori condeii meu și-a sărit din țigini. Veleitatea pamfletului, cu atât mai puțin a aceluia «temut», nu m-a ispitit niciodată”. (p. 410). Într-adevăr, există o suprapăvereghere severă, deși efortul nu e vizibil, a tonului afectiv general, a modului cum se dezvoltă ideea în pagină, o relație stăpânită a faptelor, îndărătul căreia cititorul simte pulsația de simpatie sau vibrația de minie surdă a scriitorului.

Dar tiparului nu-i este încredințată nici o propoziție, nici un cuvânt care să violenteze sensibilitatea cititorului și care, involuntar, ar deplasa atenția acestuia de la fondul problemei dezbătute.

Titlurile secțiunilor amintite sugerează, în linii mari, obiectivele pe care le-a urmărit publicistica selectată în acest volum. Cum este firesc, cea mai mare parte a articolelor dezbate probleme politice, sociale, culturale ale zilei, înfățișează cititorului, luind poziție, evenimente interne și internaționale. Poziția militantă a publicistului Ion Pas este evidentă. Nu era însă de loc simplu în acei ani în care aparatul de represiune al statului burghezo-moșieresc era deosebit de atent la mișcarea muncitorească să înșeli vigilența cenzurii și, mai ales, era un act de curaj civic să demaști Siguranța pentru ororile pe care le săvârșea împotriva militanților mișcării comuniste și muncitorești, să mobilizezi, prin scris, opinia publică să oprească șirul de crime care primeau girul justiției statului burghez. Nu era desigur pe placul oficialităților divulgarea unor crude realități ale existenței sărăcimii mahalalelor, șomerilor, sinucigașilor. O bună parte din articolele care constituie substanța celor două subdiviziuni grupate sub titlul „Vremuri” este consacrată demascării pericolului pe care îl reprezenta pentru pacea Europei fascismul instaurat în Germania și Italia, ca și fascismul autohton, și respectiv mobilizării forțelor populare, în lunile de după Eliberare, la eforturile pentru zdrobirea Germaniei hitleriste.

Partea a doua a cărții evocă oameni și fapte din anii de după Eliberare. Rețin atenția cititorului articolele în care scriitorul demască reacțiunea internă, ca și cele în care consemnează victoriile raportate în construcția socialistă în țara noastră. Din ciclul „Creionări” se detașează seria de evocări de oameni de teatru (Ion Brezeanu), de scriitori (Caragiale, Zarifopol, G. Călinescu) sau de militanți ai mișcării muncitorești din țara noastră (Gherea).

„Prezențe” este o carte care vibrează de o caldă umanitate și de respect pentru demnitatea omului, respirând un optimism robust. Cititorul se desparte de ea cu un sentiment tonifiant.

Nicolae SORIN

LIMBAJUL UNIVERSAL AL CANDORII

Este probabil inexact să punem sub semnul candorii întregul album al *Expoziției internaționale de desene ale copiilor și tineretului școlar*, deschisă acum trei ani la București. (Lucrarea, apărută în condiții grafice prestigioase, ne-a fost dăruită, totuși, cu o întârziere puțin obișnuită, pe care nu o pot justifica pe de-a-ntregul dificultățile de ordin tehnic). Candoarea are firește, treptele și nuanțele ei, și acest lucru se poate constata răsfoind albumul: una este viziunea candidă asupra lumii pe care o are un copil la cinci sau șase ani, alta cea a adolescentului și a tinărului — limita superioară de vîrstă admisă de organizatori a fost de 17 ani.

Se poate afirma că e vorba de reunirea în același volum a cataloagelor mai multor expoziții, pe categorii de vîrstă. Personal, m-am simțit atras de limita inferioară, de cea artă a hazardului (dacă i se poate spune așa) oferită de copiii pină la șapte ani.

Parcă-l văd pe micul artist — și imaginea lui oferită de expoziția internațională este cu atât mai mișcătoare, pentru că trebuie închipuită pe fundalul mișcător al meridianelor și paralelelor, cu schimbarea tăieturii ochilor și a culorii pielii — îl zăresc în induoșătorul și gravulsău efort de exprimare. De la desenele cu creta pe asfalt la folosirea curajoasă a culorilor drumul prezintă doar dificultăți de ordin tehnic, dăruirea și încercătura afectivă practic nelimitată a vîrstei învingîndu-le „în joacă”. Îți sună în minte versurile argeziene:

Și mai dă-i, doamne, vopsele și hirtie chinezească, Pentru ca lucrînd cu ele Slava ta s-o smîngălească.

Copilul artist păstrează, poate, amintirea acelei unice fervori ce-i mina cîndva pictorii străvechi de la Altamira și Lascaux.

Cel mai frumos tablou din tot albumul, după gustul meu, este cel datorat micuțului Nako Fukuyama din Japonia, în vîrstă de 7 ani; lucrarea sa se intitulează „Vis” și a primit Premiul Special al juriului. Sori ciudați se caută în mari nori stelari și proiecții fantastice de forme, într-o compoziție în care inspirația trăiește pe deplin generozitatea copilăriei.

La grupele de vîrstă mai mari considerăm justificat Premiul Special obținut de tinărul nostru pictor Iosif Bălănescu — 15 ani — cu lucrarea „Chipuri, chipuri”. Viziunea lui, de o mare bogăție, amintește de arta populară românească (în faimoasele covoare), de Tulescu și, intrucîtiva, de singuraticul, ironic moralist belgian Ensor.

Ar fi, desigur, de dorit ca asemenea manifestări să nu fie abandonate ci, dimpotrivă, să li se asigure o anumită ritmicitate, chiar dacă sint necesare oarecare cheltuieli în acest sens, fiindcă foloasele lor nu pot fi sublinate îndeajuns.

Ilie CONSTANTIN

DISCOTECA

DISCUL — UN MIJLOC EFICIENT DE RĂSPÎNDIRE A CULTURII ȘI ARTEI

Dezvoltarea rapidă a producției de discuri în țara noastră a avut drept consecință — în cursul anilor din urmă — nu numai îmbogățirea crescîndă a discotecii personale, dar și folosirea tot mai intensă a discului în cadrul diferitelor acțiuni de răspîndire a culturii și artei în masele populare.

Discotecii curprinzătoare, aprovizionate „la zi” cu ultimele noutăți apărute pe piața mondială, posedă Radiodifuziunea și Biblioteca centrală de stat. Destinația discurilor respective este însă diferențiată, în funcție de profilul specific al fiecărei instituții. La Radio, discurile sînt folosite pentru alimentarea curentă a variatelor emisiuni (în ultimii ani, și de către Televiziune), prin care creații artistice din cele mai diverse domenii sînt puse la dispoziția milioaneilor de ascultători. Secția muzicală a Bibliotecii centrale de stat îndeplinește, la rîndul ei, o acțiune de indiscutabilă importanță, deși — în chip firesc — se adresează unui cerc mai restrîns de auditori. Pe lingă faptul că în acest cadru se organizează periodic prezentări ale unor noi discuri, însoțite de comentariile unor muzicologi de recunoscută competență, se oferă doritorilor posibilitatea de a asculta, individual — la casă —, o creație de valoare sau o interpretare celebră.

Tot mai frecvent au început să fie folosite discurile la conferințele experimentale programate de diferitele Filarmonici din țară și în acțiunile caselor de cultură de la

orașe și sate. Bibliotecile acestor case au început să organizeze interesante manifestări, în cursul cărora sînt expuse teme permițînd realizarea unor legături între carte și disc (vezi articolul „Discul — un instrument de lucru al bibliotecii”, apărut în „Revista bibliotecilor” nr. 5 din mai 1967): portretele unor mari scriitori și poeți, urmate de audierea unor discuri cu lecturi din operele lor, prezentarea unor capodopere ale dramaturgiei universale sau naționale, însoțită de exemplificări din seria „Teatru pe disc”, întîlniri cu copiii, legate de apariția unor discuri cu basme și povestiri dramatizate, evocarea unor figuri de compozitori sau interpreti celebri, ilustrate prin fragmente din înregistrările apărute pe disc.

Un domeniu care permite folosirea intensivă și organizată a discului este acela al învățămîntului de toate gradele. Înfiiințarea, în cadrul Editurii didactice și pedagogice, a unui resort special, înșărcinat cu conceperea diferitelor discuri necesare școlilor, a constituit punctul de plecare pentru o acțiune, ale cărei prime rezultate se cunosc. În curs de numai cîțiva ani, au apărut o serie de discuri destinate să servească drept mijloace auxiliare în procesul de învățămînt al limbii și literaturii române, al limbilor străine și al muzicii. Alte discuri — asupra cărora ne vom opri în numărul viitor al revistei noastre — se află în lucru, fiind programate să apară cu ocazia deschiderii viitorului an școlar. Concepute în strictă concordantă cu programele analitice ale elaselor respective, discurile acestea oferă cadrelor didactice posibilitatea de a spori eficacitatea lecțiilor predate. În multe școli s-a luat de asemenea inițiativa organizării unor audii pe baza unui plan tematic anume întocmit, pornindu-se de la ideea unor cicluri pe grupuri mari de probleme, în genul celor citate mai sus în legătură cu bibliotecile (scriitorii și poeți, dramaturgi, muzicieni).

În felul acesta, discul a căpătat o dublă întrebuintare în învățământ: ca material didactic propriu-zis și ca mijloc de completare și largire a culturii literar-muzicale a elevilor.

Sub o formă sau alta, discul a început să facă parte din viața — individuală și în colectivitate —

a omului de azi. Folosirea cit mai eficientă a avantajelor sale stă însă tot în mâna omului. Depinde de cei angrenați — la orice nivel — în marea acțiune de culturalizare a maselor, ca discul să-și găsească o utilizare pe măsura posibilităților sale.

E. ELIAN

COMENTARIU — MENȚIUNI

TOMIS

(6 aprilie 1968)

Din numărul 4 (1968) al revistei „Tomis” ne-au reținut atenția în mod deosebit, pentru problematica abordată, cele două materiale înmănunchiate sub titlul „Adolescența — o răscruce de drumuri”, semnate de lector St. Zisulescu și asist. F. Rotaru.

După ce afirmă caracterul istoric al idealului de viață, St. Zisulescu stabilește notele deosebitoare între modul cum se constituie idealul în pubertate și în adolescență. Analizează motivele care stau la baza formării idealurilor, structura și influența modelelor pentru adolescent. Fără să negăm relația existentă între idealul de viață și cel profesional, am fi dorit o analiză mai la obiect și mai anunțată a acestei probleme. Pe baza unei anchete — sondaj, auto-

rul desprinde determinanțele orientării adolescenților spre o anumită profesiune. Conchidem, și cu acest prilej necesitatea stabilirii unei psihograme a diferitelor profesii care să sprijine efectiv munca de orientare profesională a tineretului nostru școlar.

Foarte judicios subliniază F. Rotaru importanța perioadei adolescentine în viața omului. La nici o altă vîrstă căutările, întrebările nu sînt mai intense, mai febrile, iar influențele mai hotărîtoare de cit acum.

Autorul se oprește asupra factorilor care contribuie, în primul rînd, la conturarea idealurilor de viață ale adolescenților — familia și școala — sugerînd cîteva din mijloacele cu o eficiență mai mare în orientarea lor. Nu putem decît să subscriem la poziția autorului atunci cînd afirmă că „revoluția tehnico-științifică contemporană reclamă, alături de științele pozitive, pe cele umaniste, pentru a desăvîrși complex și multilateral personalitatea umană.”

„ORIZONTURI NOI” Nr. 3

Nota dominantă a ultimului număr din „Orizonturi noi” — revistă editată de Institutul special de reeducare a minorilor — Alexandria, este tinerețea. Într-un număr redus de pagini, găsim un conținut bogat și divers. „Flori pentru Daniela” de D. Lazăr, elev în cl. X — strungărie, este o lucrare care se detașează, în contextul revistei, de celelalte. Autorul surprinde aici, cu talent, un emoționant moment din viața sa: reîntoarcerea acasă, în satul natal, de la institutul în care este internat, în timpul primei vacanțe.

Foștii lui colegi de la școala din sat îl privesc cu neîncredere, la început, cu suspiciune. Singurul om care se apropie sufletește de fostul infractor minor este o fată, Daniela, vechea lui prietenă. Aceasta îl va ajuta să se reintegreze între adolescenții de vîrsta lui, sfărîmînd zidul invizibil al izolării la care eroul era condamnat cu premeditare.

Stilul direct, frazele simple,

concișe și fără întortocheri de prisos, dau impresia de autentic.

Sumarul revistei este întregit de cîteva poezii („Pastel” de Calomfirescu Mihai, anul I — timplărie, „Primăvară” de Chira Viorel, și „Ghiocel” de Ianculescu Vladimir, ambii de la „strungărie”, de note și articole pe diverse teme din școala cu acest specific aparte, precum și de foiletonul „Destăinuirile unui caiet albastru” nesemnat, dar de bună calitate.

Numărul de care ne ocupăm mai publică, în anexă, un supliment intitulat „Sus cortina!”. Este vorba de ultimul program al brigăzii artistice de agitație, în care se redau, ca într-o oglindă, multiplele aspecte — pozitive și negative — ale muncii de educație din institut. Textele de aici „Fantoma de la miezul nopții”, „Nu mai sînt locuri la contrabas”, „Cu Păcală la concurs” etc.) chiar dacă nu întrunesc valori artistice deosebite, sînt scrise cu vervă și inventivitate.

Nu putem încheia această sumară însemnare fără a atrage atenția asupra hirtiei de proastă calitate pe care este tipărit numărul, asupra textelor (șapirografiate) șterse, bună parte din ele aproape ilizibile, precum și asupra multor, prea multor, greșeli de tipar.

MERIDIANE ● MERIDIANE

CĂRȚI

HENRI JOUBREL, PAUL BERTRAND:

Dicționar de educație a familiei

(Editions Privat, Toulouse)

În editura Privat din Toulouse a apărut un „Dicționar de educație a familiei” de Henri Joubrel și Paul Bertrand, cunoscuți publicului francez pentru valoroasele lor studii. (Joubrel a fost premiat în două rînduri de Academia Franceză).

Autorii îl previn, în prefață, pe cititor asupra greutăților educației, mai mari decît oricînd înainte, complicate prin mutațiile survenite în societatea noastră modernă industrială, și-l avertizează că nu vor da rețete, ci vor încerca să explice problemele majore ale pedagogiei familiei și să sugereze doar unele soluții posibile pentru a-l ajuta pe educator să se adapteze la situațiile mereu noi pe care le creează societatea contemporană și să înțeleagă mai bine tineretul de azi.

Căldura și înțelegerea cu care se adresează cititorilor, apoi teama oarecum ciudată de a nu-i speria, îi apropie de această carte care se citește cu folos și plăcere nu numai de specialiști. Într-un stil simplu și direct sînt explicați circa 156 de termeni care, după părerea autori-

lor, însumează problematica educativă a familiei. Din paginile acestui autorizat ghid educativ, se desprinde clar ideea că dragostea rațională a părinților trebuie să fie cheia educației în familie, dînd copilului sentimentul securității.

Astfel, planurile afectiv, pedagogic, social și psihologic se întrepătrund. Ultima impresie pe care și-o lasă însă cartea aceasta, care nu-i literatură, este că în spatele optimismului pedagogic se ascunde și un sentiment de neliniște în fața unor manifestări negative la tineretul din țările occidentale, care nu sînt produse numai prin frustarea copilului de dragostea părintească, ci și prin lipsa unui ideal social înalt. Autorii încearcă să demonstreze necesitatea consolidării familiei și să accentueze responsabilitatea educatorilor, a părinților, a diferitelor asociații și instituții de stat. Este impresionantă rețeaua acestor instituții sociale consacrate copiilor și părinților atît pentru cazurile limită, cit și pentru problemele educative curente.

Luminița APOSTOLESCU

D. I. DUCHÉ

Biblioteca copilului

(Paris — Editions universitaires)

Bazat pe o profundă cunoaștere a psihologiei copilului și avînd o vastă experiență pedagogică, D.J. Duché analizează în lucrarea sa calitățile pe care trebuie să le îndeplinească literatura pentru copii.

Le enumerăm pe cele care ni s-au părut esențiale pentru implicațiile lor educative: cărțile pentru copii trebuie să-i intereseze pe copii, să aibă valoare educativă, fără a renunța prin aceasta la cerințele frumosului, să corespundă nevoilor spirituale și sensibilității celor cărora li se adresează.

Cartea cuprinde o selecție de peste 1000 de volume, grupate pe rubrici; povești, albume, cărți documentare, cărți geografice, istorice, biografii de oameni de seamă, romane etc., care sînt repartizate pe vîrste (de la 5 la 15 ani). Fiecare volum este analizat pe scurt, cu indicații asupra vîrstei copiilor cărora se adresează. O carte utilă pentru educatori și copii. Pe cînd o asemenea lucrare și în vitrinele librăriilor noastre?

G. AVANZINI

Eșecul școlar

(Paris, Editions universitaires)

După cîteva reflecții judicioase asupra frecvenței eșecului școlar, autorul cărții caută și rațiunile acestuia.

El examinează succesiv eșecurile globale care pot să fie legate de climatul cultural familial (devalorizarea muncii școlare, nivelul cultural insuficient, munca școlară nesupravegheată, nivelul scăzut de aspirații) și de climatul afectiv (destrămarea familiei, certurile, geloziile părinților, complexe de inferioritate ale copiilor din pricina decalajului între valoarea socială a tatălui și mediocritatea lor).

O altă categorie de cauze se datoresc metodelor de predare tradiționale care sînt adesea incapabile de a suscita interesul muncii școlare.

Autorul analizează și atitudinile pedagogice care pot să conducă la eșec.

Fiecare diagnostic este însoțit de terapeutica sa, de sfaturi pentru părinți și pedagogi, metode de lichidare și examen psihologic.

În fața oricărui eșec școlar datorat educatorului e să stabilească cauza pînă nu se agravează situația. Autorul invită pe educatori la schimbarea atitudinii lor față de copiii slabi la învățătură prin evitarea dramatizării insuccesului școlar. Foarte clară, metodică, cartea se citește cu plăcere și folos deopotrivă de specialiști, ca și de părinți.

Janeta DUMITRESCU
Dr. A. WAISS

DIN PRESA STRĂINĂ

FRANȚA

VACANȚELE ȘCOLARE Din inițiativa unor organizații și reprezentanți ai curentelor noi în educație și cu sprijinul autorităților competente, în Franța se experimentează forme noi de organizare a vacanțelor pentru copii împreună cu părinții lor. Formele principale care s-au conturat pînă în prezent sînt următoarele: casele de vacanță familială (les maisons de vacances familiales), satele de vacanță cu case (les villages de vacances „en dur”), satele cu corturi (les villages de vacances „sous toiles”), centrele permanente destinate timpului liber (les centres permanents de loisirs), precum și cîteva alte încercări interesante ca: apartamente rezervate la localnici, colonie rurală concentrată în jurul unei unități de „animație” (unité d’animation), locuri rezervate pe bază de contract în hoteluri ș.a.

Cum arată o asemenea casă familială? Să luăm, de pildă, pe aceea de la Viazac, care se află pe un teren de 120 hectare, situat pe versantul unei văi și cuprinzînd o clădire mare în stilul unei proprietăți burgheze, ferma și dependințele sale, inconjurate de castani și brazi, de terenuri de sport și de joc. Casa are o capacitate de circa 150 de persoane, putînd găzdui confortabil cam treizeci de familii, fiecare dintre acestea dispunînd de cîte două camere, una pentru părinți și cealaltă pentru copii. Ea mai cuprinde bibliotecă, săli de lectură, de joc și de muzică.

Pentru locatarii acestei case fiecare zi este o zi plină. La micul dejun, de pildă, care se servește între ora 8 și 9,30, se găsește uneori lingă tacîm și un castronaș cu fasole verde de curățat. Toată lumea participă la micile treburi gospodărești ale coloniei.

Pentru cei mai mici a fost amenajat „Colțul bebelușilor”, sub supravegherea unui personal calificat și a unor mame. Acestea își îngrijesc singure copiii, spală și calcă rufele lor în tovărășia altor mame, cu care au frecvente schimburi de păreri despre educație, izvorite din propria lor experiență.

„Casa mică”, înconjurată de terenuri de joc, destinată copiilor în vîrstă de 3—6 ani, se află sub îndrumarea și supravegherea unor educatoare, în timp ce părinții își pot vedea liniștiți de alte treburi sau, dacă vor, pot rămîne în apropierea copiilor, cu o carte, la umbra unui copac.

Copiii mai mari au un loc de întîlnire mai depărtat, unde își pot continua preocupările și jocurile lor preferate, sau pot face explorări cu iz de aventuri, întreceri sportive ș.a., toate acestea sub îndrumarea unor pedagogi.

Adulții își petrec timpul în bibliotecă, în laboratorul fotografic, în aer liber, în parc sau pe terenurile de sport.

În timpul prînzului, educatoarele controlează dacă cei mici, care au luat masa mai devreme, dorm liniștiți; de asemenea, pedagogii se ocupă și de copiii mai mari, care termină masa mai repede, în timp

ce părinții lor mai întîrzie la o cafea. În tot acest timp se respectă strict liniștea.

În anumite zile, cînd părinții, împreună cu copiii mari, pleacă în excursii mai lungi, cei mici rămîn în grija educatoarelor.

La ora 21, toți copiii se culcă, iar personalul responsabil stă de veghe, în timp ce părinții își pot petrece timpul împreună și după preferințe.

Deși această formă de organizare a vacanțelor este încă în curs de experimentare și mai întîmpină o serie de greutăți, ea corespunde în cea mai mare măsură dorințelor tuturor, deoarece îndeplinește, între altele, următoarele cerințe generale: constituie un prilej de a ieși din mediul obișnuit, oferind posibilitatea de a cunoaște locuri și oameni noi, de a se consacra ocupațiilor preferate; asigură condițiile materiale corespunzătoare; scutește părinții de grija pentru copiii lor a căror securitate este pe deplin asigurată, dîndu-le totodată posibilitatea de a-și organiza propria lor odihnă și recreație, după un an de trudă, împreună cu copiii lor.

Vacanțele familiale își găsesc tot mai mulți adepți atît în rîndurile părinților, cît și în acelea ale copiilor, care pot astfel să-și petreacă vacanțele alături de părinții lor. Ele vor fi înlesnite printr-o legislație specială menită să reglementeze realizarea lor, care se află în curs de elaborare și al cărei obiect îl va constitui între altele și pregătirea cadrelor necesare acestei acțiuni. (După *L'Education nationale*, 24, nr. 847, 18 ianuarie 1968).

E. D.

ANGLIA

O MAI STRINSĂ COLABORARE FAMILIE ȘCOLARĂ O campanie destinată să-i determine pe părinți să participe mai activ la viața școlilor și să informeze mai bine școlile

despre condițiile familiale ale elevilor a fost lansată de către o organizație națională, de curînd creată, și anume, de către „Consiliul familie și școală” (Home and School Council). Principalul său obiectiv este să îndemne școlile să-i accepte pe părinți ca parteneri cu drepturi egale în sistemul școlar, conform directivelor Raportului Plowden asupra școlilor primare. Consiliul dorește astfel să intensifice înființarea asociațiilor părinți-profesori sau a altor grupe similare de părinți în toate școlile din Marea Britanie și în același timp a organizațiilor părinți-profesori la nivelul orașelor sau a districtelor. Deși pentru atingerea acestor obiective vor trebui să treacă probabil zeci de ani, se speră că în viitor situația din Anglia va fi asemănătoare cu cea din Statele Unite ale Americii, din U.R.S.S. și din alte țări europene — și că școlile engleze vor recunoaște nu peste mult timp dreptul părinților de a fi parteneri egali în procesul școlar. (*B.I.E. trimestrul I, 1968*).

U.R.S.S.

CULTIVAREA SIMȚULUI DE PERCEPERE A TIMPULUI Natura l-a înzestrat pe om cu cinci simțuri: văzul, auzul, gustul, pipăitul și mirosul. Dar există și al șaselea simț — al percepției timpului — care, spre deosebire de celelalte, poate fi educat.

Revista „Semia i șkola” nr. 3/1968 publică, sub semnătura lui A. Dorohov, un amplu articol pe tema educării simțului de percepere a timpului la copii.

Omul trebuie să fie întotdeauna punctual — la locul de muncă, la spectacole, la întîlnirile cu prietenii sau cunoscuții. A economisi timpul, a nu-l risipi fără folos și mai ales a simți trecerea lui — sînt cerințe imperioase pentru fiecare din noi.

„Ce bine ar fi dacă s-ar opri toate ceasurile!” — exclamă citeodată copiii. Dar cîte anomalii nu s-ar naște de-aici! Bunăoară, elevii ar veni la școală cînd lecțiile sînt la jumătate, ar merge la cinematograful, dar filmul ar fi spre sfîrșite, cînd ar ajunge la gară, trenul ar fi plecat de mult etc., etc.

Pentru a forma la copii un „simț al timpului”, un rol important îl au — așa cum subliniază autorul articolului — cei care se ocupă de educarea lor. Părinții și pedagogii au datoria să fie, în orice împrejurare, de o punctualitate ireproșabilă. Dar oare constituie ei întotdeauna exemple demne de urmat? A. Dorohov dă acestei întrebări un răspuns negativ. Copiii, al căror simț de observație este foarte dezvoltat, sînt atenți la discuțiile și la comportarea adulților, înregistrează foarte bine promisiunile lor. De aceea, dacă le-ai spus, bunăoară, că a doua zi ieși cu ei în oraș la ora zece, trebuie să-ți respecti promisiunea întocmai — adică nu-ți este permis să întîrzi nici măcar un minut. Altfel copiii se vor simți îndreptățiti să-și spună: „A zis la zece, dar putem merge în oraș și la douăsprezece. Nu-i nimic grav!” După cum arată A. Dorohov, la serbările din școală, sau de la Palatul pionierilor, cei care se ocupă de organizarea acestor serbări obișnuiesc să-i aducă pe elevi foarte devreme, ca să se asigure că programul poate începe la ora fixată. În felul acesta, copii se plictisesc, obosesc, iar spectacolul suferă. În plus, sînt obișnuți cu lipsa de chibzuință în folosirea și aprecierea timpului. „Simțul timpului”, conchide A. Dorohov, joacă un rol important în viața fiecărui om și trebuie format la copii cu cea mai mare soliditate.

D. R.

PERU

EDUCAȚIA ADULȚILOR ÎN AMERICA LATINĂ La încheierea conferinței regionale privitoare la educația adulților, organizată la Lima (Peru) în aprilie 1967 sub auspiciile UNESCO și a guvernului peruvian, s-au fă-

cut mai multe recomandări. Ele se adresează:

a) guvernelor, pentru ca aceste să includă planurile de educație a adulților în planurile generale de dezvoltare economică și socială;

b) organismelor internaționale și naționale interesate în educația adulților, pentru a-și împărtăși experiențele și a-și centraliza activitatea;

c) întreprinderilor particulare sau publice, pentru a-i stimula pe muncitori să-și continue educația acordînd unora burse de studii, dîndu-le posibilitatea de a urma cursuri de perfecționare în timpul orelor de lucru etc.;

d) universităților, pentru a-și democratiza învățămîntul prin radio, prin televiziune, prin publicarea unor opere accesibile tuturor nivelurilor de cultură etc. În această perspectivă UNESCO elaborează un plan regional de dezvoltare a Americii Latine (*B.I.E., trimestrul I, 1968*).

ITALIA

CHARTA DREPTURILOR COPILULUI LA JOC ȘI LA MUNCĂ Al doilea congres național al Comitetului italian al jocului pentru copii, întrunit la Roma în vara anului 1967, a adoptat o

„Chartă a drepturilor copilului la joc și la muncă”. După mai mulți ani de cercetări atît teoretice cît și experimentale, de întruniri și dezbateri științifice la nivel național și internațional, textul a fost redactat de o echipă de sociologi și pedagogi ai Comitetului, asistați de experți în disciplinele interesate, de educatori și părinți. Această Chartă face parte din marile documente naționale menite să promoveze și să apere drepturile copilăriei, deoarece de respectarea acestora depinde viitorul tinerilor, fiind vorba de formarea lor, de raporturile interindividuale, de libertate și pace. (*B.I.E., trimestrul I, 1968*).

LIBAN

CUNOAȘTE-REA PATRI-MONULUI NAȚIONAL Guvernul din Beirut a hotărît ca toți școlarii libanezi să viziteze în cursul școlarității lor cel puțin o dată prin-

cipalele locuri istorice, arheologice și turistice din Liban, cum ar fi celebrii cedri, templele din Baalbek, castelul Mării, construit de cruciați. Nici un certificat de absolvire a cursului primar sau secundar nu se va elibera dacă elevul n-a participat cel puțin la zece din aceste excursii sau vizite. (*Buletin al biroului internațional de educație, trimestrul I 1968*).

CUPRINSUL

COLOCVII: Anul 1848 în Țările Române.
VALERIA BACIU: Ziua învățătorului.
TUDOR BUGNARIU: Sensul profund umanist al marxismului.

NINA CASSIAN: Adevărata superioritate.

A. BARNA: Familia și viitoarea profesiune a copilului.

VACANȚA MARE.

STELA PREDESCU, DIMITRIE RACHICI: Părinții și vacanța elevilor (Anchetă).

CORINA HRIȘCĂ: Momentul psihologic de simbătă după-amiază.

EUGEN VASILIU: Acel „prea” care dezechilibrează balanța educației.

CLIMATUL FAMILIAL — COPILUL DE LA 3—7 ANI (Anchetă).

Participă: Conf. univ. dr. R. PRIȘCU, conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU, lector univ. dr. PANTELIMON GOLU, asist. univ. EMIL VERZA; dr. ION STANCIU; ELENA CRIVĂȚ, MARIA TAIBAN, ILEANA GHENGHEA, ȘTEFANIA OPRITĂ.

OLIER IANCU: Frații mai mici.

„COLOCVII”: Cei mai buni dintre cei buni.

G. POPESCU — RUSSU: Din nou despre alegerea profesiunii.

MIHAI STOIAN: Un simplu „furt școlar”?

ION ORGHIDAN: O celebră controversă pedagogică.

RADU NOR: Chiar dacă nu va fi inginer...

ZINA SÎRBU: Din carnetul unui director de liceu — Un copil „rău”.

BENONE GHEORGHE: Echipamentul de excursie al elevului.

GEORGE RADU: Elevii la teatru.

P. MISTOR: Pe cărările Țarcului și Muntelui Mic.

CRONICI:

NICOLAE SORIN: ION PAS — Prezențe;
ILIE CONSTANTIN: Limbajul universal al candorii; E. ELIAN: Discul, mijloc eficient de răspindire a culturii și artei.

COMENTARIILE — MENȚIUNI:

M.R.: „TOMIS” — aprilie 1968; D.R.: „ORIZONTURI NOI”

PAGINI SCRISE DE CITITORI — MERIDIANE — POȘTA REDACȚIEI — PUBLICITATE.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățământului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; Prof. univ. dr. TATIANA SLAMA-CAZACU; SABINA CONSTANTIN, prof., Cluj; GH. DIACONU, dir. Șc. prof. „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editorii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casa de copii nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Șc. ped., Bacău; I. MATEI, sociolog; Prof. univ. dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA ȚIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,

Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18

Telefon 14.64.09 și 14.09.21

s-au pus în vânzare la magazinele alimentare

noi sortimente de biscuiți:

* MIRELA *

biscuiți desert 100g 1,30 lei

* DELICIA *

biscuiți cu cacao

* 100g. 1,40 lei *

POȘTA REDACȚIEI

◆ RUXANDRA RAREȘ — Tg. Mureș. Deoarece în scrisoarea trimisă redacției ne-ați solicitat să vă comunicăm o „păreră sinceră” asupra celor trei încercări, o vom face: nu pot fi confundate între ele, poezia și proza ritmată și rimată. În ce privește piesa „Activitatea în cercuri”, ni se pare că ar fi fost realmente interesant dacă ați fi întocmit o notiță scurtă pe această temă, din care să se desprindă pentru cititor utilitatea unor asemenea activități pentru formarea unor deprinderi practice.

◆ GHEORGHE ALEXANDRU — Șc. gen. Comuna Vîrtopu, Județul Dolj. Problema pe care voinți să o dezbateți în foiletonul dvs. „Și tata a-nțeles” este neîndoios de o însemnătate hotărâtoare pentru buna pregătire școlară a copiilor. Dacă ați fi renunțat la orice veleități de a face literatură și ați fi relatat cazul respectiv așa cum s-a petrecut, articolul dvs. ar fi fost la obiect și mai convingător scris. În forma aceasta, din păcate, nu putem reține decât buna dvs. intenție.

◆ MIHAI PAULIUC — Orașul Gh. Gheorghiu-Dej. După cum probabil ați observat, în revista noastră (nr. 4, aprilie 1968) a fost înserată o cronică despre câteva reviste școlare, în care se discută, între altele, și revista „Confluente”, scrisă de elevii liceului nr. 1 din localitate.

◆ AURELIAN A. ALEXANDRU — Sibiu. Reținem din articolul dvs. „Mediocritatea în școală”, în care analizați cauzele rezultatelor slabe la învățătură obținute de elevii școlii profesionale din Str. Pedagogilor nr. 7 din

localitate, că s-a ajuns la această situație datorită atât slabului interes manifestat de elevii față de studiu și viitoarea profesiune („elevii cei mai mulți nu își îndreaptă cu adevărat atenția asupra meseriei pe care o au. Ei pur și simplu nu își îndreaptă atenția spre obiectele pe care le studiază”), cât și ineficienței metodelor pedagogice folosite (pînă la data sondajului efectuat de dvs.). Este înviator faptul că situația amintită e privită cu seriozitate atât de profesori, cât și de elevi, dar nu e mai puțin adevărat că numai constatarea și promisiunile că lucrurile se vor îndrepta nu sînt suficiente pentru a le schimba în bine cu adevărat.

◆ PANIȘ ANATOLIE — Snagov-sat, Jud. Ilfov. Din păcate, spațiul grafic al revistei noastre (care nu are un profil literar) nu ne îngăduie să publicăm schițe de dimensiunile celei trimise de dvs.

◆ Prof. GH. RUSU — Șc. gen. Sudrigiu, Comuna Rieni, Județul Bihor. Există o evidentă disproporție între spațiul acordat unor considerații pe marginea distincției dintre cerc și cenaclu literar, a utilității acestuia din urmă pentru elevii școlii generale (fapte îndeobște cunoscute și de nimeni tăgăduite), și unor comentarii asupra producției literare a cenacliștilor (examineate în cele două etape pe care le deosebiți), pe de o parte, și spațiul rezervat modului cum s-a constituit acest cenaclu, ce mijloace au fost folosite pentru a atrage cît mai mulți elevi și a-l face interesant și, implicit, cît mai util, sporul de înțelegere și sensibilitate estetică înregistrat de către membrii săi, pe de altă parte.

JUCARII

*mecanizate și
electrice*

- INSTRUCTIVE
- REZISTENTE
- AMUZANTE
- ASPECT ATRĂGĂTOR
- PENTRU TOATE VÂRSTELE

- FURGONET
- ELECTROCAR CU BATERIE
- AUTOCAR
- MAȘINA DE CUSUT ELECTRICĂ „OANA“
- LIMUZINA TELEGHIDATĂ
- SCRÎNCIOB CU URSULEȚ
- MAIMUȚĂ DE CIRC